

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Διπλωματική Εργασία
**Αξιολόγηση των Χρηματοοικονομικών
Επιδόσεων του Ελληνικού Τραπεζικού
Συστήματος**

ΧΡΥΣΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Επιβλέποντες καθηγητές:
ΖΟΠΟΥΝΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΚΟΣΜΙΔΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΧΑΝΙΑ 2007

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά την Δρ Κυριακή Κοσμίδου, διδάσκουσα στο τμήμα Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης του Πολυτεχνείου Κρήτης, για τη συνεχή επίβλεψη, την εποικοδομητική καθοδήγηση, τις συμβουλές και τον χρόνο που αφιέρωσε σε όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας και της πραγματοποίησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τα μέλη της τριμελούς επιτροπής, τον Καθηγητή Κωνσταντίνο Ζοπουνίδη, τον Λέκτορα Μιχάλη Δούμπο και την διδάσκουσα Αθανασία Μαυρομάτη, για τον χρόνο που μου αφιέρωσαν. Παράλληλα, θα πρέπει να ευχαριστήσω τα μέλη του εργαστηρίου Συστημάτων Χρηματοοικονομικής Διοίκησης του Τμήματος Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης του Πολυτεχνείου Κρήτης για την πολύτιμη καθοδήγησή τους.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου για την υποστήριξη και την κατανόηση καθ' όλη διάρκεια της φοίτησης μου, καθώς και τους φίλους μου για την ηθική, κυρίως, βοήθεια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	4
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	4
1.1 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	4
1.1.1 ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ	5
1.1.2 Ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	7
1.1.3 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	8
1.2 ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	9
1.2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	9
1.2.2 Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	11
1.2.3 ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ	12
1.2.4 Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	13
1.2.5 ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ	14
1.2.6 ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	18
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	25
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	25
3.1 ΔΕΔΟΜΕΝΑ	25
3.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ	27
3.3 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ.....	36
3.4 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	39
3.4.1 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ.....	39
3.4.2 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ.....	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	60
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ PROMETHEE .60	
4.1. ΓΕΝΙΚΑ	60
4.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΥΠΕΡΟΧΗΣ	60
4.3 ΟΙ ΜΕΘΟΔΟΙ PROMETHEE.....	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	67
ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ PROMETHEE II.....	67
5.1 ΓΕΝΙΚΑ	67
5.2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΚΑΤΑΤΑΞΗ	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	77
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗ.....	77
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	81
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	85

Εισαγωγή

Οι διαρκείς και ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις των τελευταίων δεκαετιών, η παγκοσμιοποίηση, η απελευθέρωση αγορών χρήματος και κεφαλαίου, ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των χρηματοπιστωτικών οργανισμών και ιδρυμάτων, η μεγάλη ανάπτυξη της θεσμικής διαχείρισης, η αστάθεια και οι κίνδυνοι, συνθέτουν το απαιτητικό χρηματοοικονομικό περιβάλλον, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί σήμερα. Οι παράμετροι αυτοί εισάγουν σημαντικές αλλαγές στο τραπεζικό σύστημα, το οποίο στη σύγχρονη εποχή, καλείται να αναδιαμορφώσει τις λειτουργίες του προκειμένου να αντεπεξέλθει με επιτυχία στο νέο χρηματοοικονομικό περιβάλλον.

Γίνεται φανερό, λοιπόν, ότι η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ελληνικών τραπεζών, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η αξιολόγηση των οικονομικών επιδόσεων των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων και ειδικότερα των εμπορικών, μέσα από την εξέταση ενός δείγματος 13 ελληνικών εμπορικών τραπεζών, κατά τη χρονική περίοδο 2003-2005. Η εξέταση αυτή πραγματοποιείται με τη βοήθεια χρηματοοικονομικών δεικτών κερδοφορίας – αποδοτικότητας, ρευστότητας, κεφαλαιακής επάρκειας και ποιότητας ενεργητικού.

Συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα γενικά χαρακτηριστικά των τραπεζικών ιδρυμάτων και ο ρόλος που αυτά διαδραματίζουν στο οικονομικό σύστημα της χώρας. Επίσης, γίνεται μια σύντομη ιστορική ανασκόπηση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και πραγματοποιείται αναφορά των βασικών παραγόντων που μετασχημάτισαν το σύστημα αυτό, περιγραφή της κατάστασης που επικρατεί σήμερα, καθώς και παράθεση των βασικών εξελίξεων των τελευταίων χρόνων στο διεθνές και ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται μία ανασκόπηση πρόσφατων μελετών που έχουν πραγματοποιηθεί για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας, ανταγωνιστικότητας,

και κερδοφορίας των ελληνικών τραπεζών.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται η παρουσίαση των δεδομένων του δείγματος της παρούσας εργασίας καθώς και των χαρακτηριστικών που αυτό παρουσιάζει. Στη συνέχεια, ορίζονται οι χρηματοοικονομικοί δείκτες και παρουσιάζονται οι κατηγορίες τους. Τέλος, βάσει των σημαντικών οικονομικών μεγεθών των τραπεζών και των χρηματοοικονομικών δεικτών, πραγματοποιείται η χρηματοοικονομική ανάλυση των τραπεζών για τη χρονική περίοδο 2003-2005.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η πολυκριτήρια ανάλυση αποφάσεων και συγκεκριμένα το θεωρητικό υπόβαθρο της πολυκριτήριας μεθόδου Promethee II, η οποία χρησιμοποιήθηκε για την ταξινόμηση των ελληνικών εμπορικών τραπεζών του δείγματος.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την εφαρμογή της πολυκριτήριας μεθόδου στο δείγμα των τραπεζών για την εξεταζόμενη τριετία.

Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο, παρατίθενται τα συμπεράσματα που εξάγονται από την παρούσα έρευνα αναφορικά με τα τραπεζικά ιδρύματα.

Κεφάλαιο 1

Τραπεζικό Σύστημα

1.1 Γενικά Χαρακτηριστικά των Τραπεζών

Οι τράπεζες αποτελούν τον πυρήνα του χρηματοοικονομικού συστήματος μιας χώρας, αφού δέχονται τις καταθέσεις διάφορων μονάδων, ενώ ταυτόχρονα διαθέτουν κεφάλαια μέσω του δανεισμού και των επενδυτικών δραστηριοτήτων στους ιδιώτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις. Μέσω των λειτουργιών αυτών καθίσταται πιο εύκολη η ροή αγαθών και υπηρεσιών από τους παραγωγούς προς τους καταναλωτές, καθώς και τις χρηματοδοτικές δραστηριότητες της κυβέρνησης. Με άλλα λόγια, βοηθούν την ανάπτυξη μιας χώρας, ενώ αποτελούν και μέσα εφαρμογής της νομισματικής πολιτικής. Έτσι, το τραπεζικό σύστημα αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την οικονομία μιας χώρας.

Το τραπεζικό σύστημα αποτελείται από την κεντρική τράπεζα, τις εμπορικές τράπεζες και τους ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς. Η κεντρική τράπεζα έχει αποκλειστικά τη δυνατότητα να εκδίδει το εθνικό νόμισμα. Επιπλέον, ασκεί νομισματική και συναλλαγματική πολιτική ώστε να εξασφαλίζει τη σταθερότητα των τιμών στην οικονομία. Τέλος, αποτελεί την εποπτεύουσα αρχή των τραπεζών. Όσον αφορά τη λειτουργία των εμπορικών τραπεζών, έχουν τη δυνατότητα να εκτελούν όλες τις τραπεζικές εργασίες με την ταυτόχρονη διαμεσολάβηση μεταξύ ελλειμματικών και πλεονασματικών μονάδων. Αντίθετα, οι ειδικοί πιστωτικοί οργανισμοί έχουν την ικανότητα να εκτελούν περιορισμένες τραπεζικές εργασίες. Έτσι για παράδειγμα, είναι δυνατό να εξειδικεύονται στη στεγαστική, αγροτική και κτηματική πίστη, καθώς και στη χρηματοδότηση μακροπρόθεσμων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου.

1.1.1 Οι Βασικές Λειτουργίες Των Τραπεζικών Ιδρυμάτων

Ο παραδοσιακός ρόλος των χρηματοοικονομικών οργανισμών είναι η διαμεσολάβηση ανάμεσα στις ελλειμματικές και πλεονασματικές μονάδες. Έτσι, ο αντίστοιχος ρόλος των τραπεζών είναι αυτός του διαμεσολαβητή από τα νοικοκυριά (πλεονασματικές μονάδες) προς τις επιχειρήσεις (ελλειμματικές μονάδες). Με άλλα λόγια, οι τράπεζες διαχειρίζονται το παθητικό τους μέσω της χορήγησής δανείων και έτσι δημιουργούν το ενεργητικό τους (Γ. Προβόπουλος και Π. Καπόπουλος, 2001).

Σήμερα, ο ρόλος των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είναι περισσότερο σύνθετος. Συγκεκριμένα οι τράπεζες από τη διαμεσολάβηση ανάμεσα σε αποταμιευτές και πιστούχους, περνούν ολοένα και περισσότερο στη διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων.

Η Διαμεσολάβηση

Ακόμη και εάν δεν υπήρχαν τράπεζες, θα υπήρχε κόστος διαμεσολάβησης και μάλιστα θα ήταν αρκετά πιο υψηλό, αφού ο υποψήφιος δανειστής θα έπρεπε να εκτιμήσει ο ίδιος τον πιστωτικό κίνδυνο για κάθε υποψήφιο δανειολήπτη και να προβεί σε τιμολόγηση τόσο του κινδύνου όσο και της υπηρεσίας που απαιτήθηκε για την αξιολόγηση αυτού. Στην περίπτωση αυτή, το κόστος για να έρθουν σε επαφή οι ελλειμματικές με τις πλεονασματικές μονάδες θα ήταν ιδιαίτερα υψηλό. Επομένως, η ύπαρξη του τραπεζικού συστήματος, εξασφαλίζει χαμηλό κόστος διαμεσολάβησης.

Ο διαμεσολαβητικός ρόλος των τραπεζών μπορεί να κατανοηθεί καλύτερα μέσω των εννοιών των οικονομιών κλίμακας και εύρους στις τραπεζικές εργασίες. Το φαινόμενο των οικονομιών κλίμακας υφίσταται, επειδή το συνολικό κόστος διεκπεραίωσης μιας συναλλαγής στο τραπεζικό σύστημα αυξάνει όλο και λιγότερο καθώς ο όγκος των συναλλαγών ανέρχεται. Οι οικονομίες κλίμακας, εκτός από την ύπαρξη των τραπεζών, εξηγούν και την ύπαρξη των θεσμικών επενδυτών. Όσον αφορά τις οικονομίες εύρους, υφίστανται όταν δύο ή περισσότερα τραπεζικά προϊόντα έχουν τη δυνατότητα να προσφερθούν από τον ίδιο οργανισμό με μικρότερο κόστος από ό,τι εάν τα ίδια προϊόντα προσφέρονταν από διαφορετικές οικονομικές μονάδες. Οι τραπεζικές εργασίες σχετίζονται με τις οικονομίες εύρους, κατά τη διάρκεια λήψης αποφάσεων σχετικά με τις χορηγήσεις δανείων, αφού κάθε τράπεζα έχει τη δυνατότητα να

ενημερώνεται για την οικονομική επιφάνεια κάθε υποψήφιου δανειολήπτη όταν ο ίδιος διαθέτει λογαριασμό στην αντίστοιχη τράπεζα.

Τέλος, όσον αφορά τις σύγχρονες τραπεζικές εργασίες, όπως οι εργασίες εκτός ισολογισμού και τα έσοδα από προμήθειες, μπορεί να εκτιμηθεί ότι και σε αυτή την περίπτωση η ύπαρξη των τραπεζών εξηγεί το γεγονός ότι οι υπηρεσίες αυτές μπορούν να προσφερθούν από τις τράπεζες με πολύ πιο χαμηλό κόστος σε σχέση με το εάν οι οικονομικές μονάδες έρχονταν σε συμφωνία μόνες τους. Αυτό βέβαια υφίσταται στο βαθμό όπου οι τράπεζες θα προσφέρουν τα παραπάνω, βάσει των συμφερόντων τους, δηλαδή βάσει την πραγματοποίηση του κέρδους τους.

Χαμηλό Κόστος Απόκτησης Πληροφοριών

Τα τραπεζικά ιδρύματα μέσω της διαμεσολάβησης τους, επιτρέπουν τη χορήγηση δανείων από τους αποταμιευτές στους πιστούχους με το μικρότερο δυνατό κόστος απόκτησης των απαραίτητων πληροφοριών. Μάλιστα, το κόστος αυτό είναι αρκετά μικρότερο σε σχέση με το αν οι φυσικοί δανειστές αναλάμβαναν μόνοι τους να αποκτήσουν την αναγκαία πληροφόρηση ώστε να έρθουν σε διαπραγμάτευση με τους υποψήφιους δανειστές.

Η ύπαρξη του υψηλού κόστους απόκτησης πληροφόρησης καθώς και του κόστους διενέργειας συναλλαγών καθιστά τις χρηματοοικονομικές αγορές ατελείς. Η ατέλεια αυτή αποτελεί θεωρητικά τον κυριότερο λόγο ύπαρξης των τραπεζών.

Χρονικός Μετασχηματισμός Της Ρευστότητας

Σύμφωνα με τους Gurley και Shaw (1960), οι τράπεζες μετασχηματίζουν το πιστωτικό τους χαρτοφυλάκιο (με βάση τη ζήτηση που αντιμετωπίζουν από τους δανειζόμενους) σε ένα χαρτοφυλάκιο καταθέσεων (με βάση την προσφορά αποταμιεύσεων). Οι διαφορές στις προτιμήσεις ρευστότητας ανάμεσα στους δανειζόμενους και τους δανειστές αποτελούν έναν ακόμη λόγο ύπαρξης των τραπεζικών ιδρυμάτων, τα οποία μετατρέπουν τις «απαιτήσεις» χαμηλού βαθμού ρευστότητας σε «υποχρεώσεις» υψηλού βαθμού ρευστότητας.

Οι τράπεζες εξασφαλίζοντας την απαραίτητη ρευστότητα στους αποταμιευτές και τους πιστούχους, φροντίζουν να ικανοποιούνται κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο οι

ανάγκες και των δύο πλευρών. Συνεπώς, η εξασφάλιση των κατάλληλων συνθηκών ρευστότητας στους πελάτες είναι δυνατό να προσφερθεί σε μια οικονομία μέσω των τραπεζικών ιδρυμάτων και μάλιστα με αρκετά μικρό κόστος.

Ελεγκτικό Έργο

Οι δανειζόμενοι θα πρέπει να ελέγχονται από τους αποταμιευτές, έτσι ώστε να μην υπάρχουν τυχόν προβλήματα στην αποπληρωμή των δανείων. Το ελεγκτικό αυτό έργο δεν μπορεί να το αναλάβει ο καθένας, αφού απαιτεί αρκετά μεγάλο κόστος. Έτσι, στην πράξη, το ρόλο αυτό εκχωρούν οι δανειστές στις τράπεζες, οι οποίες σύμφωνα με τον Diamond (1984), έχουν δύο συγκριτικά πλεονεκτήματα: την ύπαρξη των οικονομιών κλίμακας στην ελεγκτική τους δραστηριότητα και τη δυνατότητα μείωσης του κόστους της ελεγκτικής τους δραστηριότητας μέσω της διαφοροποίησης του χαρτοφυλακίου τους.

Σύμφωνα με το υπόδειγμα του Diamond, το ελεγκτικό έργο των τραπεζών έχει το χαρακτήρα φυσικού μονοπωλίου. Για παράδειγμα, έστω ότι μια επιχείρηση επιθυμεί μέσω δανεισμού να αντλήσει κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των επενδύσεών της. Τότε μπορεί είτε να εκδώσει ομολογίες είτε να δανειστεί από μια τράπεζα ή κοινοπραξία τραπεζών. Η έκδοση ομολογιών δεν είναι αποτελεσματική, αφού απαιτεί αρκετά μεγάλη ελεγκτική προσπάθεια, ενώ μπορεί και το αποτέλεσμα αυτής να μην είναι αξιόπιστο, αφού θα έχει προκύψει από την «ανεξέλεγκτη» δράση πολλών ομολογιούχων (Diamond, 1991). Αυτό αιτιολογεί το γεγονός ότι η έκδοση ομολογιών γίνεται συνήθως από εταιρείες με υψηλή αξιοπιστία ή ισχυρή κεφαλαιακή θέση. Αντίθετα, μια μικρή επιχείρηση σε μέγεθος ή ηλικία μπορεί να προσφύγει μόνο στον τραπεζικό δανεισμό, αφού σε αυτή την περίπτωση ο έλεγχος θα πρέπει να είναι εντονότερος. Συνεπώς, η τράπεζα αποτελεί τον κοινό ελεγκτή που εκπροσωπεί τους συνασπισμένους δανειστές.

1.1.2 Ο Οικονομικός Ρόλος Των Τραπεζών

Τα τραπεζικά ιδρύματα είναι επιχειρήσεις που παρέχουν χρηματοδοτικές υπηρεσίες στην οικονομία με βασικό χαρακτηριστικό τη χρηματοδοτική μορφή του ενεργητικού τους, γεγονός που τα διαχωρίζει από τις άλλες παραγωγικές μονάδες. Βασικός ρόλος τους είναι η κάλυψη των αναγκών των δανειστών και δανειζόμενων στην

οικονομία, ενώ ταυτόχρονα, με την παρουσία τους συμβάλλουν στη συσσώρευση κεφαλαίου και την ανάπτυξη της οικονομίας σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με το εάν απουσίαζαν από την οικονομία (Κ. Κοσμίδου και Κ. Ζοπουνίδης, 2003).

Ένας από τους πιο σημαντικούς στόχους των τραπεζικών ιδρυμάτων, είναι η κατάλληλη διάρθρωση του ενεργητικού και του παθητικού, έτσι ώστε να μπορούν να παρέχουν τις επιθυμητές υπηρεσίες στους πελάτες τους. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με όλες τις αποφάσεις που αφορούν τη διαχείριση των τραπεζών βασίζονται στην υπόθεση ότι ο πρωταρχικός στόχος τους είναι η μεγιστοποίηση του πλούτου των μετόχων τους. Αξίζει να αναφερθεί ότι υπάρχουν ορισμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που αμφισβητούν την επάρκεια του στόχου αυτού, και στηρίζονται σε άλλους στόχους, όπως για παράδειγμα τη μεγιστοποίηση του μεγέθους του ιδρύματος.

Κατά τη διαμόρφωση του ενεργητικού και του παθητικού του ιδρύματος, δημιουργούνται εναλλακτικές περιπτώσεις, από τις οποίες το ίδρυμα θα πρέπει να αποφασίσει με βάση τον πρωταρχικό στόχο του. Εκτός όμως από τη μεγιστοποίηση του πλούτου των μετόχων του, θα πρέπει να βασιστεί και σε ορισμένες επιλεγμένες μεταβλητές που αφορούν καθημερινές ενέργειες της τραπεζικής διαχείρισης, όπως η διαφορά ανάμεσα στην απόδοση του ενεργητικού και το κόστος του παθητικού, ο έλεγχος των εξόδων, καθώς και η διαχείριση της ρευστότητας και του κεφαλαίου.

Τέλος, όσον αφορά τις αποφάσεις που λαμβάνονται με βάση τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων, θα πρέπει να στηρίζονται στην αντιμετώπιση του χρηματοοικονομικού κινδύνου και την απόδοση του συνόλου του χαρτοφυλακίου των περιουσιακών στοιχείων του τραπεζικού ιδρύματος. Με βάση τα κριτήρια αυτά, είναι δυνατό να αναπτυχθεί ένα μοντέλο για το χαρτοφυλάκιο της τράπεζας, το οποίο θα ανταποκρίνεται στη βέλτιστη αντιμετώπιση των παραμέτρων της απόδοσης και του κινδύνου.

1.1.3 Γενικά Χαρακτηριστικά των Εμπορικών τραπεζών

Οι εμπορικές τράπεζες αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα χρηματοδοτικά ιδρύματα, καθώς κυριαρχούν στο χρηματοδοτικό σύστημα κάθε αναπτυσσόμενης κυρίως χώρας. Βρίσκονται στο κέντρο του νομισματικού συστήματος αφού μπορούν να

μεταβάλλουν την προσφορά χρήματος μιας χώρας και έτσι να επιδρούν στην αγοραστική δύναμη του κοινού. Παράλληλα, κάνουν δυνατή την πλήρη χρήση των πόρων μιας χώρας μέσω της αποδοχής καταθέσεων, του δανεισμού και της επένδυσης κεφαλαίων. Εκτός όμως από τα παραπάνω, προσφέρουν ποικίλες χρηματοδοτικές υπηρεσίες, όπως τραπεζικές επιταγές, χρηματικές εντολές, πώληση χρεογράφων της κυβέρνησης ή άλλων οργανισμών, αγορά και πώληση χρεογράφων για τους πελάτες τους, έκδοση πιστωτικών επιστολών, κ.ά. (Αλεξάκης Π. και Πετράκης Π.).

Λόγω των παραπάνω σημαντικών ικανοτήτων των εμπορικών τραπεζικών ιδρυμάτων, καθίσταται αναγκαία η θέσπιση συγκεκριμένων κανονισμών από τις αρχές, ώστε να εξασφαλιστεί ο επιθυμητός ρυθμός ανάπτυξης της προσφοράς χρήματος και να προαχθεί η οικονομική ανάπτυξη.

Όσον αφορά την οργάνωση των εμπορικών τραπεζών, μπορούν να ταξινομηθούν σε διάφορες μορφές και συγκεκριμένα σε ανεξάρτητες τραπεζικές μονάδες, τράπεζες με υποκαταστήματα, ομάδες και αλυσίδες τραπεζών.

Μια από τις σημαντικότερες αποφάσεις των εμπορικών τραπεζών είναι η διάρθρωση του ενεργητικού και του παθητικού, αφού αποτελεί έναν από τους παράγοντες που επηρεάζουν το εισόδημά τους. Έτσι, διαμορφώνοντας κατάλληλα το χαρτοφυλάκιο τους, με βάση πάντα των κανονισμών που έχουν θεσπιστεί από τις αρχές, προσπαθούν να επιτύχουν τον κύριο στόχο τους, που δεν είναι άλλος από τη μεγιστοποίηση του κέρδους τους. Ωστόσο, το εμπορικό τραπεζικό σύστημα, θα πρέπει να προχωρήσει και σε μια σειρά άλλων σημαντικών αποφάσεων, οι οποίες καθίστανται δυσκολότερες λόγω των συνθηκών αβεβαιότητας, δεδομένης της ατέλειας που επικρατεί στις χρηματοοικονομικές αγορές.

1.2 Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

1.2.1 Ιστορική Αναδρομή

Η πρώτη τράπεζα στην Ελλάδα (Εθνική Χρηματοδοτική Τράπεζα) ιδρύθηκε το 1828, με σκοπό την κάλυψη των αναγκών του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα και

έκλεισε το 1831 λόγω εξάντλησης των χρηματοδοτικών της πόρων.

Η παλαιότερη και μεγαλύτερη εμπορική τράπεζα είναι η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία ιδρύθηκε το 1841 και διέθετε το μονοπώλιο της έκδοσης νομίσματος μέχρι το 1864. Η τράπεζα αυτή λειτουργεί και σήμερα και μάλιστα είναι η μεγαλύτερη εμπορική τράπεζα στην Ελλάδα.

Ο αριθμός των ελληνικών τραπεζών αυξήθηκε σημαντικά κατά το β' μισό του 19^{ου} αιώνα. Μετά από μια αξιοσημείωτη παγίωση του ελληνικού τραπεζικού τομέα στο τέλος του 1890, αρκετές νέες τράπεζες εδραιώθηκαν κατά τη διάρκεια της πρώτης δεκαετίας του 20^{ου} αιώνα. Το 1920 ήταν μια σπουδαία περίοδος αλλαγής στο τραπεζικό σύστημα. Η Κεντρική Τράπεζα (Τράπεζα της Ελλάδος) ιδρύθηκε το 1928.

Η περίοδος πριν τον β' Παγκόσμιο Πόλεμο χαρακτηρίστηκε από σημαντικές ανακατατάξεις, όπως άνοιγμα και κλείσιμο μονάδων και ανάπτυξη στεγαστικής και αγροτικής πίστης στον τραπεζικό χώρο. Μετά τον πόλεμο έγιναν σημαντικές συγχωνεύσεις και οι περισσότερες τραπεζικές επιχειρήσεις τέθηκαν υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο του Κράτους.

Μετά τη δεκαετία του 1960, το τραπεζικό σύστημα χαρακτηριζόταν από τον έντονο κρατικό μηχανισμό και την εποπτεία από την Κεντρική Τράπεζα, παρά τη σημαντική είσοδο νέων τραπεζών και ιδιαίτερα παραρτημάτων ξένων τραπεζών στην Ελλάδα. Η αύξηση του αριθμού των ξένων τραπεζών στην Ελλάδα, από το 1960 και μετά, ευνοήθηκε αρκετά από τη διεθνοποίηση των τραπεζικών λειτουργιών. Η τάση αυτή ενισχύθηκε από την ένωση της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα το 1970 και αργότερα με τη συμμετοχή της Ελλάδας ως μέλος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα το 1981.

Ο έλεγχος και η παρέμβαση του κράτους στο τραπεζικό σύστημα εξακολουθεί να υφίσταται σε αρκετές περιπτώσεις ακόμα και σήμερα, καθώς εξυπηρετεί ποικίλους αναπτυξιακούς, οικονομικούς και πολιτικούς στόχους. Μάλιστα αυτό συμβαίνει παρά τη διαρκή ανάπτυξη των ξένων και των ιδιωτικών τραπεζών και τη σταδιακή απελευθέρωσή τους από τον έλεγχο της Κεντρικής Τράπεζας, που ξεκίνησε το 1980 και συνεχίζεται με μεγαλύτερη ένταση μετά το 1987. Η περίοδος από το 1987 και μετά χαρακτηρίζεται από τη βαθμιαία μείωση και τελικά την κατάργηση των υποχρεωτικών επενδύσεων των τραπεζών σε τίτλους του δημοσίου, την άρση των περιορισμών κίνησης κεφαλαίων, την πλήρη απελευθέρωση των επιτοκίων, καθώς και τη διεύρυνση του φάσματος των

χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

Οι κυριότερες αλλαγές οι οποίες άρχισαν να πραγματοποιούνται μετά το 1992 αφορούν: την απελευθέρωση των επιτοκίων, την κατάργηση των διαφόρων πιστωτικών κανόνων, την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων, και την ελεύθερη είσοδο των τραπεζικών ιδρυμάτων από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Πρωτοπαπαδάκη Ε., 2004).

Τα τελευταία χρόνια, έχουν σημειωθεί σημαντικές αλλαγές στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας, οι οποίες συνεχίστηκαν και εντατικοποιήθηκαν ιδιαίτερα μετά την είσοδο της Ελλάδος στην Οικονομική Νομισματική Ένωση, καθώς και με την καθιέρωση του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αξίζει να αναφερθεί ότι οι ελληνικές τράπεζες, πέτυχαν να υλοποιήσουν το πρόγραμμα μετάβασης στο νέο νόμισμα με μεγάλη επιτυχία, καλύτερα μάλιστα από άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Στις μέρες μας, η Τράπεζα της Ελλάδος, αναλαμβάνει νέους ρόλους. Μέσω του διοικητή της, συμμετέχει η ίδια στη λήψη αποφάσεων σε ευρωπαϊκό πλέον επίπεδο (όπως και τα υπόλοιπα μέλη) στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών. Έτσι, μπορεί η Ελλάδα να χάνει την απόλυτη ανεξαρτησία της στη διαμόρφωση της νομισματικής πολιτικής, αλλά ωστόσο δεν παύει να έχει ουσιαστικό ρόλο.

1.2.2 Η Απελευθέρωση Του Τραπεζικού Συστήματος

Τα κύρια χαρακτηριστικά του ελληνικού χρηματοοικονομικού συστήματος μέχρι τη δεκαετία του 1990, ήταν η υπανάπτυξη και ο έντονος κρατικός παρεμβατισμός. Η περίοδος από το 1987 και μετά χαρακτηρίζεται από τη σταδιακή απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος από τον έντονο κρατικό έλεγχο. Στο γεγονός της μεταρρύθμισης του τραπεζικού συστήματος, συνέλαβαν οι στρεβλώσεις που το χαρακτήριζαν, η αδυναμία του να αντεπεξέλθει στο μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον, καθώς και η ανάγκη προσαρμογής προς τις υποχρεώσεις της Ελλάδας, έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες αφορούσαν την ελευθερία στην κίνηση κεφαλαίων, την ελεύθερη πρόσβαση και εγκατάσταση στις αγορές άλλων χωρών, μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εναρμόνιση εποπτικών κανόνων (Μαντοπούλου Α., 2004).

Παρά το γεγονός ότι η απελευθέρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος δεν

έχει ακόμα ολοκληρωθεί (καθώς σε ορισμένες περιπτώσεις συνεχίζεται να υφίσταται ακόμα και σήμερα), είναι σημαντικό να αναφερθούν οι επιπτώσεις τις οποίες επέφερε στον τραπεζικό κλάδο.

Καταρχήν, παρατηρείται αύξηση του αριθμού των τραπεζών και του δικτύου τους, ιδιαίτερα μετά το 1990, το οποίο εκδηλώνεται είτε με την ίδρυση νέων τραπεζών, είτε με την αύξηση του αριθμού των ήδη υπαρχόντων, μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών. Επίσης, αλλάζει το καθεστώς αρκετών κρατικών τραπεζών, οι οποίες ιδιωτικοποιήθηκαν.

Παράλληλα, σημειώνεται διεύρυνση της κεφαλαιαγοράς και χρηματαγοράς και κατάργηση των περιορισμών κεφαλαίου, με αποτέλεσμα την πρόσβαση των τραπεζών στις διεθνείς αγορές (κυρίως στον χώρο των Βαλκανίων), καθώς και τη διεύρυνση και τον εμπλουτισμό των παρεχόμενων τραπεζικών υπηρεσιών. Έτσι, παρατηρείται ο εκσυγχρονισμός του τραπεζικού συστήματος, η διαφοροποίηση των παραδοσιακών προϊόντων και η προώθηση νέων, τα οποία έχουν περισσότερο σύνθετη εμπορική και επενδυτική μορφή. Το γεγονός της ανάπτυξης νέων χρηματοοικονομικών προϊόντων, σχετίζεται και με τον έντονο ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών που αναπτύχθηκε ιδιαίτερα μετά το 1990 και εξακολουθεί να υφίσταται και σήμερα.

Τέλος, παρατηρείται μείωση των μεριδίων αγοράς των τραπεζών κρατικού ενδιαφέροντος και των μεγαλύτερων τραπεζικών ομίλων. Έτσι, σύμφωνα με στοιχεία της Ομοσπονδίας Τραπεζοϋπαλληλικών Οργανώσεων Ελλάδος (ΟΤΟΕ), το 1984 οι τράπεζες κρατικού ενδιαφέροντος κατείχαν το 89% των καταθέσεων και το 88% των χορηγήσεων, ενώ το 1996 κατείχαν αντίστοιχα 80% και 73% (ΟΤΟΕ, 1996:Τραπεζικό Σύστημα & Απασχόληση Στην Ελλάδα). Το 2004, το ποσοστό των τραπεζών υπό κρατικό έλεγχο, σε όρους ενεργητικού, ήταν το 53% του συνόλου των Ελληνικών εμπορικών τραπεζών, έναντι του 73% στο τέλος του 1998 (Πρωτοπαπαδάκη Ε.2004).

1.2.3 Οι Ελληνικές Τράπεζες Στο Περιβάλλον Της Οικονομικής Και Νομισματικής Ένωσης

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, για πολλά χρόνια λειτουργούσε σε ένα οικονομικό περιβάλλον, το οποίο χαρακτηρίζονταν από μακροοικονομικές ανισορροπίες,

υψηλά επιτόκια, διοικητικούς και θεσμικούς περιορισμούς οι οποίοι σε αρκετές περιπτώσεις στρέβλωναν τον ανταγωνισμό και εμποδίζαν την ανάπτυξη. Η λειτουργία των ελληνικών τραπεζών στο περιβάλλον της ONE, δίνει σε αυτές αρκετά πλεονεκτήματα, αφού μπορούν να δραστηριοποιηθούν σε μια μεγαλύτερη και αρκετά πλουσιότερη αγορά από την ελληνική.

Το νέο περιβάλλον, χαρακτηρίζεται από διεύρυνση των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών, σταθερότητα, υψηλούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης, χαμηλό πληθωρισμό και επιτόκια, περιορισμένη συναλλαγματική αβεβαιότητα, καθώς και αποτελεσματικότερες αγορές χρήματος και κεφαλαίου. Όλα αυτά θα έχουν θετικές επιδράσεις στο τραπεζικό σύστημα και κατ' επέκταση στο χρηματοοικονομικό σύστημα της χώρας μας.

Βέβαια, προκειμένου ο τραπεζικός τομέας, να επωφεληθεί από τη λειτουργία του νέου περιβάλλοντος, θα πρέπει οι τράπεζες να μπορούν να αντιδράσουν αναλόγως, ώστε να αντεπεξέλθουν στις νέες συνθήκες. Έτσι, οι τράπεζες, θα πρέπει να προβούν σε αλλαγές στη δομή τους και στη στρατηγική τους κατεύθυνση, σε συνδυασμό με αλλαγές στη συμπεριφορά τους και με επαναπροσδιορισμό των αντικειμενικών τους στόχων.

Την ίδια στιγμή, οι τράπεζες καλούνται να αντιμετωπίσουν μια σειρά από κινδύνους, οι οποίοι αφορούν κυρίως τον έντονο ανταγωνισμό που υφίσταται ο τραπεζικός κλάδος, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, καθώς και τους νόμους της ανοικτής και διευρυμένης αγοράς.

1.2.4 Η Διάρθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα αποτελείται από τις εμπορικές τράπεζες, τις συνεταιριστικές τράπεζες, τις ειδικές τράπεζες και οργανισμούς και τα υποκαταστήματα ξένων εμπορικών τραπεζών.

Οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες, παρέχουν ποικίλες υπηρεσίες στους πελάτες τους, με βασικές αυτές της αποδοχής καταθέσεων, της χορήγησης δανείων και την εξυπηρέτηση του διεθνούς εμπορίου.

Οι συνεταιριστικές τράπεζες στην Ελλάδα, είναι ένας νέος κλάδος αφού η ανάπτυξή τους άρχισε πριν από δέκα χρόνια περίπου, με τη θέσπιση της κατάλληλης

νομοθεσίας που επιτρέπει την ίδρυση και τη λειτουργία τους, σε αντίθεση με την υπόλοιπη Ευρώπη που η ύπαρξη τους τοποθετείται στις αρχές του περασμένου αιώνα. Διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία των περιοχών όπου εδρεύουν, αφού προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες προσαρμοσμένες στις τοπικές ανάγκες της κοινωνίας που λειτουργούν (Τζιερτζής Κ., 2006).

Στις ειδικές τράπεζες και οργανισμούς ανήκουν οι επενδυτικές και οι κτηματικές τράπεζες, η Αγροτική Τράπεζα, καθώς και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

Η εγκατάσταση των ξένων εμπορικών καταστημάτων στην Ελλάδα άρχισε στις αρχές της δεκαετίας του 1960 και προσέφεραν υπηρεσίες που οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες δεν είχαν την ανάλογη εμπειρία, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση δανείων προς τη ναυτιλία. Στη συνέχεια, λειτουργώντας ανταγωνιστικά προς τις ελληνικές εμπορικές τράπεζες, επέλεξαν ένα πολύ καλό τμήμα της πελατείας, ειδικά των μεγάλων επιχειρήσεων, για να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Αποτέλεσμα της πολιτικής αυτής είναι ότι τα καταστήματα των ξένων τραπεζών, σημειώνουν σημαντικά κέρδη από τις δραστηριότητές τους στον Ελλαδικό χώρο (Γ. Κοϊνάς. 2005).

Σήμερα στην Ελλάδα, λειτουργούν συνολικά 3587 Πιστωτικά Ιδρύματα (3369Π.Ι., 123Π.Ι. με τη μορφή Συνεταιριστικών, και 95 καταστήματα της Τράπεζας Ελλάδος) με 63.040 συνολικά απασχολούμενους εργαζόμενους (31/12/2005-Ενωση Ελληνικών Τραπεζών).

1.2.5 Διεθνής Τραπεζική

Σύμφωνα με τη θεωρία Aliber (1984), μία τράπεζα θεωρείται διεθνής εάν χρησιμοποιεί καταστήματα σε ξένες χώρες για να εκτελεί συγκεκριμένες τραπεζικές εργασίες. Επιπλέον, μπορεί να θεωρηθεί διεθνής, ανάλογα με το ποσοστό των δανείων και των καταθέσεων της που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα, ή ακόμα ανάλογα με την εθνικότητα της πελατείας της ή των στελεχών της (Γ. Προβόπουλος και Π. Καπόπουλος, 2001).

Οι τάσεις ενοποίησης των αγορών κεφαλαίου δεν είναι αποκλειστικά σύγχρονο φαινόμενο. Η διακίνηση του ιδιωτικού κεφαλαίου γίνονταν χωρίς περιορισμούς από

χώρα σε χώρα, από την περίοδο πριν από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Από το 1960 και μετά εμφανίστηκαν ισχυρές τάσεις διεθνοποίησης των επί μέρους αγορών κεφαλαίου και χρήματος ως αποτέλεσμα της ανάγκης χρηματοδότησης των αυξημένων εμπορικών συναλλαγών. Μάλιστα, τα τελευταία χρόνια ο όγκος εμπορίου αυξήθηκε ταχύτερα σε σχέση με τη συνολική παραγωγή. Έτσι, αναπτύχθηκαν οι δραστηριότητες της διεθνούς τραπεζικής, αφού οι περισσότερες τράπεζες ακολούθησαν τους μεγαλύτερους πελάτες τους, τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, στις εξορμήσεις τους προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Η επέκταση των τραπεζών στο εξωτερικό στοχεύει στη διείσδυση σε νέες χρηματοοικονομικές αγορές και στη χρηματοδότηση των δανειακών αναγκών των θυγατρικών επιχειρήσεων, που έχουν ιδρύσει στο εξωτερικό σημαντικές εγχώριες επιχειρήσεις.

Σήμερα υπάρχουν αρκετές μικρές και μεγάλες ελληνικές εμπορικές τράπεζες που έχουν επεκτείνει τη δράση τους στο εξωτερικό. Στο δίκτυο των ελληνικών τραπεζών που λειτουργούν στο εξωτερικό ανήκουν η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, η Alpha Bank, η EFG-Eurobank Ergasias, η Εμπορική, η Πειραιώς και η Αγροτική, με 83 συνολικά καταστήματα-υποκαταστήματα, και συνολικά απασχολούμενο προσωπικό 983 ατόμων, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία που αναφέρονται για το έτος 2005. Το δίκτυο αυτό εκτείνεται σε διάφορες χώρες του εξωτερικού και συγκεκριμένα σε Αίγυπτο, Αλβανία, Βουλγαρία, Γερμανία, Κύπρο, Μ.Βρετανία, και Σερβία. Έτσι, αναφορικά, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, διαθέτει συνολικά 35 καταστήματα-υποκαταστήματα, τα οποία βρίσκονται σε Αίγυπτο, Αλβανία, Κύπρο, Μ.Βρετανία και Σερβία, τα οποία απασχολούν συνολικά 512 άτομα προσωπικό. Όσον αφορά το δίκτυο των ελληνικών τραπεζών που λειτουργούν στο εξωτερικό και είναι ελεγχόμενες κατά πλειοψηφία, ανήκουν η Εθνική, η EFG-Eurobank Ergasias, η Εμπορική, η Πειραιώς, η Εγνατία, η Novabank και η Alpha Bank με 1015 συνολικά καταστήματα-υποκαταστήματα και 17.236 άτομα προσωπικό. Το δίκτυο αυτό εκτείνεται γεωγραφικά σε Βουλγαρία, FYROM, ΗΠΑ, Ρουμανία, Καναδά, Κύπρο, Ν.Αφρική, Λουξεμβούργο, Σερβία, Αλβανία, Γερμανία και Αίγυπτο (31/12/2005-Ενωση Ελληνικών Τραπεζών).

1.2.6 Αλλαγές Στο Διεθνές Και Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά οι κυριότερες αλλαγές που έχουν συμβεί, τα τελευταία χρόνια, τόσο στο ελληνικό όσο και στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα.

➤ Ραγδαία Ανάπτυξη Τεχνολογίας

Η πρόοδος της τεχνολογίας, έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στον τραπεζικό τομέα. Η χρήση νέων τεχνολογιών, εισήγαγε νέες παραμέτρους στη γενικότερη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος, επηρεάζοντας τα προϊόντα και τις αγορές των τραπεζών, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, να μπορούν να ανταποκριθούν στις μεγάλες απαιτήσεις του διεθνούς ανταγωνισμού. Η κατάλληλη αξιοποίηση των σύγχρονων δυνατοτήτων της τεχνολογίας, οδηγεί στη μείωση του κόστους παραγωγής και στην προώθηση των τραπεζικών εργασιών. Μερικές από τις σημαντικότερες εξελίξεις της τεχνολογίας στον τραπεζικό κλάδο, είναι:

- η συνεχής ανάπτυξη και διεύρυνση των ΑΤΜς
- η επέκταση του telephone banking
- η προώθηση νέων προϊόντων
- η παροχή πολλών υπηρεσιών μέσω του διαδικτύου.

➤ Έντονος Ανταγωνισμός

Τα τελευταία χρόνια, ο ανταγωνισμός ειδικά στον ελληνικό χρηματοπιστωτικό χώρο, αυξάνεται συνεχώς, λόγω:

- της αποκανονικοποίησης (deregulation process), δηλαδή της προϊούσας εξασθένισης των κρατικών κανονιστικών ρυθμίσεων, της απελευθέρωσης της κίνησης κεφαλαίων, της σταδιακής απελευθέρωσης της καταναλωτικής πίστης, κ.λ.π.
- της αποδιαμεσολάβησης (desintermediation process), δηλαδή της σταδιακής παράκαμψης των τραπεζών από την κεφαλαιαγορά και από παρατραπεζικές επιχειρήσεις, που είναι σε θέση να παρέχουν χρηματοοικονομικά και επενδυτικά προϊόντα

- της ανάπτυξης και προσφοράς ενός ευρύτατου φάσματος σύνθετων και εξειδικευμένων προϊόντων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα του οξύτατου ανταγωνισμού των ελληνικών τραπεζών, αποτελεί το παράδειγμα ότι τα τελευταία πέντε χρόνια, η διαφημιστική καμπάνια των τραπεζών, αυξάνεται κατά μέσο όρο 15%, ετησίως.

Έτσι, οι τράπεζες στο σύγχρονο χρηματοοικονομικό πεδίο, προσπαθούν ολοένα και περισσότερο να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά και την παραγωγικότητά τους, έτσι ώστε να έχουν τη δυνατότητα να τιμολογούν φθηνότερα τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που παρέχουν στους πελάτες τους.

➤ **Εξαγορές Και Συγχωνεύσεις**

Ο τραπεζικός τομέας, κατείχε την πρώτη θέση σε εξαγορές και συγχωνεύσεις, κατά την περίοδο 1985-1995, σε Ευρώπη και Αμερική. Το φαινόμενο συνεχίζει να συμβαίνει στην Ευρώπη, με βασικό στόχο να μπορέσουν τα τραπεζικά ιδρύματα να ανταποκριθούν στα νέα δεδομένα της ενιαίας αγοράς.

Στην Ελλάδα, η εκδήλωση του συγκεκριμένου φαινομένου, καθυστέρησε αρκετά να συμβεί, αλλά βαθμιαία πήρε μεγάλες διαστάσεις με στόχο τη δημιουργία μεγάλων τραπεζικών ομίλων, οι οποίοι εκτός από τη διατήρηση και τη διεύρυνση του μεριδίου τους στην ελληνική αγορά, θα πρέπει να μπορούν να επεκταθούν και στις διεθνείς αγορές, με προτεραιότητα τα Βαλκάνια. Έξαρση των εξαγορών και των συγχωνεύσεων, παρατηρήθηκε κατά την περίοδο 1998-1999 από μεγάλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, σε μια περίοδο ευνοϊκών συνθηκών για την ανάπτυξη κοινών στρατηγικών διεύρυνσης και επέκτασης σε νέες αγορές (Πρωτοπαπαδάκη Ε. 2004).

Κεφάλαιο 2

Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Η αύξηση του ανταγωνισμού στο ελληνικό και διεθνές τραπεζικό σύστημα, οι ριζικές αλλαγές που επήλθαν από την οικονομική ενσωμάτωση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι νέες τεχνολογικές καινοτομίες, οι διεθνείς τάσεις για παγκοσμιοποίηση και απελευθέρωση των αγορών, καθώς και η πρόσφατη καθιέρωση του νέου νομίσματος, αποδεικνύουν την ύπαρξη σημαντικών μεταβολών στα τραπεζικά ιδρύματα. Βάσει των παραπάνω δεδομένων, οι τράπεζες ολοένα και περισσότερο αντιμετωπίζουν την πρόκληση της προσαρμογής και ανταπόκρισής τους στο νέο αυτό ανταγωνιστικό περιβάλλον. Προσπαθούν δηλαδή μέσα από την αναδόμηση όλων των τραπεζικών λειτουργιών τους να επιτύχουν τα καλύτερα δυνατά επίπεδα αποδοτικότητας και κερδοφορίας.

Πολλοί μελετητές έχουν ασχοληθεί στη σύγχρονη βιβλιογραφία με την εξέταση της αποδοτικότητας, ανταγωνιστικότητας και κερδοφορίας των ελληνικών τραπεζών. Ακολουθώντας, παρουσιάζονται ορισμένες μελέτες σχετικά με το συγκεκριμένο ζήτημα.

Οι Alexakis, Thomadakis και Xanthakis (1995) μελέτησαν την κερδοφορία των ελληνικών εμπορικών τραπεζών για τη χρονική περίοδο 1980 - 1991. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι καθοριστικοί παράγοντες για την κερδοφορία των εμπορικών τραπεζών ήταν αρκετά διαφορετικοί από τους αντίστοιχους παράγοντες άλλων κρατών.

Οι διαφορές που υπάρχουν στην αποδοτικότητα μεταξύ των μικρών και μεγάλων ελληνικών τραπεζών με βάση τα κέρδη τους, μελετήθηκαν από τον Vasiliou (1996) και αφορούσαν την περίοδο 1977 – 1986. Ο Vasiliou χρησιμοποίησε τη μεθοδολογία statistical cost accounting και κατέληξε στο αποτέλεσμα ότι η διαχείριση των στοιχείων του ενεργητικού αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για να επιτευχθεί υψηλή κερδοφορία και να εξηγηθούν οι διαφορές στην αποδοτικότητα των τραπεζών, σε αντίθεση με τη διαχείριση του παθητικού που δε διαδραματίζει σημαντικό ρόλο.

Οι Karafolas και Mantakas (1996) εξέτασαν τις οικονομίες κλίμακας και το

κόστος δομής των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων, για την περίοδο 1980 – 1989, χρησιμοποιώντας μια υπερλογαριθμική συνάρτηση κόστους (translogarithmic cost function). Η συνάρτηση αυτή περιελάμβανε διάφορες μεταβλητές, όπως για παράδειγμα το σύνολο του ενεργητικού, την τεχνολογική πρόοδο και το κεφάλαιο. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ανάπτυξη της τεχνολογίας δεν επηρεάζει τις συνολικές δαπάνες, αφού οι καινοτομίες της τεχνολογίας δεν έχουν ακόμα εφαρμοστεί πλήρως και έτσι η αύξηση της τραπεζικής δραστηριότητας, δεν είναι ιδιαίτερα σημαντική. Επίσης, οι τραπεζικές λειτουργίες στην Ελλάδα, έχουν ρυθμιστεί βάσει διάφορων ενεργειών, οι οποίες οδηγούν σε εντάσεις των σχέσεων μεταξύ των εργαζομένων και της διοίκησης των τραπεζών. Το γεγονός αυτό αρκετές φορές οδηγεί σε μείωση της θέλησης για δημιουργική εργασία και έτσι σημειώνεται αύξηση των δαπανών λειτουργίας και μείωση της παραγωγικότητας.

Όσον αφορά την παραγωγικότητα των τραπεζών ο Noulas (1997) χρησιμοποιώντας την τεχνική περιβάλλουσα ανάλυση δεδομένων (DEA - Data Envelopment Analysis) και τον δείκτη παραγωγικότητας Malmquist αξιολόγησε την απόδοση των κρατικών έναντι των ιδιωτικών τραπεζών κατά την περίοδο 1991 - 1992. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν τη μεγαλύτερη αύξηση της παραγωγικότητας των κρατικών τραπεζών σε σχέση με την αντίστοιχη των ιδιωτικών. Επιπλέον, έδειξαν την τεχνολογική πρόοδο των κρατικών τραπεζών έναντι των ιδιωτικών που δε σημείωσαν καμία αλλαγή κατά την περίοδο της μελέτης καθώς και την αύξηση της αποδοτικότητας των ιδιωτικών έναντι της μείωσης των κρατικών. Η αύξηση της παραγωγικότητας των κρατικών τραπεζών οφείλεται στην τεχνολογική τους πρόοδο ενώ των ιδιωτικών στην υψηλή αποδοτικότητά τους.

Η αποδοτικότητα των εμπορικών τραπεζών εξετάστηκε από τον Athanassopoulou (1997) ο οποίος μελέτησε την αποδοτικότητα 68 εμπορικών τραπεζικών υποκαταστημάτων στην Ελλάδα μέσω της μεθοδολογίας DEA. Η μέθοδος αυτή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η τοποθεσία των υποκαταστημάτων, η ποικιλία των οικονομικών προϊόντων, το μέγεθος του δικτύου, οι δυνατότητες του προσωπικού καθώς και η αξιοπιστία των υπηρεσιών παίζουν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των τραπεζικών στόχων. Επίσης, προέβλεψε τα πιθανά προβλήματα που θα αντιμετωπίσουν τα τραπεζικά ιδρύματα στην αύξηση του μεγέθους των πελατών τους, κυρίως με την προώθηση νέων προϊόντων και παρατήρησε ότι θα πρέπει η τιμολόγηση των προϊόντων αυτών να γίνει με

τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να προσελκύσουν τους ήδη υπάρχοντες πελάτες και έτσι να έχουν παρόμοια περιθώρια κέρδους με τα αντίστοιχα κέρδη από τα ήδη προσφερόμενα προϊόντα.

Οι Zorounidis, Doumpos και Georgiou (1997) μελέτησαν τη δυναμικότητα 27 τραπεζικών υποκαταστημάτων της Τράπεζας της Ελλάδος για τη χρονική περίοδο 1992 - 1993. Μέσω της πολυκριτήριας μεθόδου UTADIS (Utilites Additives DIScriminatives), τα υποκαταστήματα χωρίστηκαν σε τρεις προκαθορισμένες κατηγορίες με βάση τη δυναμικότητά τους. Μέσα από την ανάλυση προκύπτει ότι το βασικότερο κριτήριο για την ταξινόμησή τους είναι η καταμέτρηση και διαλογή τραπεζογραμματίων. Για το έτος 1992, σημαντικά κριτήρια ήταν οι παραλαβές των χρημάτων από αλλά υποκαταστήματα της τράπεζας και οι χρηματαποστολές προς άλλα υποκαταστήματα της τράπεζας και για το έτος 1993 ήταν οι χρηματαποστολές προς άλλα υποκαταστήματα της τράπεζας καθώς και η εισαγωγή εντολών σε δραχμές.

Οι Hardy και Simigiannis (1998) εξέτασαν την ανταγωνιστικότητα και την αποδοτικότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Παρατήρησαν ότι κατά τη δεκαετία του 90, λίγες τράπεζες πέτυχαν υψηλά επίπεδα κερδοφορίας και μάλιστα αυτό σημειώθηκε στις μεσαίου μεγέθους τράπεζες, οι οποίες δεν είχαν κρατική παρέμβαση και έτσι είχαν τη δυνατότητα να διατηρήσουν τα υψηλά επίπεδα των κερδών τους.

Ο Noulas (1999) εκτός από την παραγωγικότητα των τραπεζών, μελέτησε επίσης την κερδοφορία και την αποτελεσματικότητα αυτών, χρησιμοποιώντας ένα δείγμα 19 ελληνικών εμπορικών τραπεζών για την περίοδο 1993 – 1998. Χρησιμοποίησε δύο χρηματοοικονομικούς δείκτες, τον δείκτη απόδοσης του ενεργητικού και τον δείκτη απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων και παρατήρησε ότι η συμπεριφορά αυτών δε μεταβλήθηκε και ακολούθησε πτωτική πορεία μέχρι το 1996 ενώ σημείωσε ανοδική για το διάστημα 1997 - 1998. Επιπλέον, η κερδοφορία βελτιώθηκε το 1997 και 1998 σε σύγκριση με το 1996 αλλά η βελτίωση αυτή δεν ήταν τόσο υψηλή ώστε να ξεπεράσει την κερδοφορία του 1993 ή του 1994. Το 1996, ήταν ένα χαρακτηριστικό έτος επειδή κάποιες τράπεζες και ειδικότερα οι κρατικές κράτησαν μεγάλα ποσά σε προβλέψεις αποσκοπώντας στην εξυγίανση του χαρτοφυλακίου τους, με συνέπεια να μειωθεί η λογιστική κερδοφορία.

Οι Staikouras και Steliaros (1999) εξέτασαν τους παράγοντες κερδοφορίας 17

ελληνικών εμπορικών τραπεζών για την περίοδο 1991 - 1998. Χρησιμοποίησαν τους δείκτες χρηματοοικονομικής και βιομηχανικής αποδοτικότητας, οι οποίοι σχετίζονται με ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, η κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών καθορίζεται από τον πληθωρισμό, το ιδιοκτησιακό καθεστώς, το λόγο των αποθεματικών για δανειοδοτήσεις προς το σύνολο των χορηγούμενων δανείων και το λόγο των δανείων προς το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού. Αντίθετα, ο λόγος των ιδίων κεφαλαίων προς το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού καθώς και οι συναλλαγματικές ισοτιμίες, παρά το γεγονός ότι δεν αποτελούν σημαντικές μεταβλητές, επηρεάζουν θετικά την κερδοφορία.

Οι Hondrogiannis, Liolios και Papapetrou (1999) εξέτασαν τις συνθήκες ανταγωνισμού των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων για τα έτη 1993 - 1995. Χρησιμοποίησαν την τεχνική της μη δομικής εκτίμησης (non-structural estimation) και συμπέραναν ότι τα κέρδη των τραπεζών παρατηρήθηκαν σε συνθήκες μονοπωλιακού ανταγωνισμού. Η εξάλειψη των ελέγχων συναλλάγματος, η απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων, η θέσπιση της Δεύτερης Τραπεζικής Ευρωπαϊκής Οδηγίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και οι εποπτικοί διακανονισμοί, σχετίζονται με τις ανταγωνιστικές συνθήκες του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

Το 2000 οι Spathis και Kosmidou εξέτασαν τις διαφορές που υπάρχουν στην αποδοτικότητα των μικρών και μεγάλων ελληνικών τραπεζών καθώς και τους παράγοντες της αποδοτικότητας που σχετίζονται με το μέγεθος των τραπεζών για την περίοδο 1990 - 1998. Έχοντας ως βάση τα λογιστικά στοιχεία των τραπεζών και με τη βοήθεια μονομεταβλητών και πολυμεταβλητών τεχνικών, όπως της βηματικής λογιστικής παλινδρόμησης (stepwise logistic regression), έδειξαν ότι οι μεγάλες τράπεζες είναι περισσότερο αποτελεσματικές από τις μικρές. Οι μεγάλες τράπεζες χαρακτηρίζονται από υψηλή απόδοση ενεργητικού, χαμηλή απόδοση ιδίων κεφαλαίων και επιτοκίου ενώ οι μικρές από υψηλή απόδοση ιδίων κεφαλαίων, επιτοκίου καθώς και κεφαλαιακή επάρκεια.

Οι Spathis, Kosmidou και Doumpos (2002) εξέτασαν την αποδοτικότητα και κερδοφορία 23 ελληνικών τραπεζών μικρού και μεγάλου μεγέθους, για την περίοδο 1990–1999. Χρησιμοποίησαν χρηματοοικονομικούς δείκτες και τις πολυκριτήριες μεθοδολογίες UTADIS και M.H.DIS (Multi-Hierarchical DIScriminatives). Τα

αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μεγάλες τράπεζες κατά μέσο όρο είναι πιο αποδοτικές σε σχέση με τις μικρές. Όμως, οι μικρές και οι μεγάλες τράπεζες παρουσιάζουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, αφού οι μικρές είναι πιο αποδοτικές όσον αφορά τη δημιουργία εσόδων ενώ οι μεγάλες έχουν μικρότερο λειτουργικό κόστος, το οποίο οφείλεται στις οικονομίες κλίμακας και στο δίκτυο τους. Αυτά τα χαρακτηριστικά είναι πιθανό να αλλάξουν εξαιτίας των νέων τεχνολογιών, των νέων τραπεζικών προϊόντων και κυρίως της αναδιάρθρωσης των τραπεζικών λειτουργιών μέσα από τις εξαγορές και τις συγχωνεύσεις.

Οι Spathis, Kosmidou, Doumpos και Zorounidis (2002) εκτίμησαν την απόδοση 20 ελληνικών εμπορικών τραπεζών για την περίοδο 1995 - 1999 μέσω πολυκριτήριας προσέγγισης. Συγκεκριμένα, χρησιμοποίησαν την πολυμεταβλητή στατιστική ανάλυση (multivariate statistical analysis) για να επιλέξουν τους σημαντικότερους δείκτες που περιγράφουν τη ρευστότητα, την αποδοτικότητα, την επάρκεια κεφαλαίων, την επενδυτική δραστηριότητα και την ανάπτυξη των τραπεζών. Έπειτα, εφάρμοσαν την πολυκριτήρια μεθοδολογία PROMETHEE για να κατατάξουν τις τράπεζες με βάση τις χρηματοοικονομικές επιδόσεις τους. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η τράπεζα ETEBA βρίσκεται στην πρώτη θέση της κατάταξης, γεγονός που δηλώνει ότι είναι η πιο αποτελεσματική σε σχέση με τις εξεταζόμενες τράπεζες. Αντίθετα, οι τράπεζες Xiosbank και η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος βρίσκονται στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης.

Το 2002 οι Christopoulos, Lolos και Tsionas υπολόγισαν το κόστος αποδοτικότητας της ελληνικής τραπεζικής βιομηχανίας για την περίοδο 1993 - 1998 με τη χρήση ενός ετεροσκεδαστικού μοντέλου (heteroscedastic model). Παρατήρησαν ότι οι μικρού και μεσαίου μεγέθους τράπεζες είναι σχεδόν πλήρως αποδοτικές ενώ στις μεγάλες τράπεζες η αποδοτικότητα βρίσκεται σε χαμηλότερα επίπεδα. Επιπλέον, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η βελτίωση του κόστους αποδοτικότητας των τραπεζών, και γενικότερα η δημιουργία ενός ανταγωνιστικού τραπεζικού συστήματος, συσχετίζεται θετικά με τα τραπεζικά δάνεια, τις επενδύσεις αλλά και την οικονομική αποδοτικότητα ενώ είναι αντίστροφη του μεγέθους των τραπεζών. Εκτίμησαν ακόμη, ότι τα επόμενα χρόνια της περιόδου μελέτης, οι ελληνικές τράπεζες θα επιδιώκουν να επανατοποθετηθούν στις αγορές της ONE και να πετύχουν διαδικασίες μεγάλης

κλίμακας, έτσι ώστε να μπορούν να μοιραστούν τις υψηλές δαπάνες για τις τεχνολογικές πληροφορίες και να συγκεντρώσουν τις οικονομίες κλίμακας. Τέλος, θα προσπαθήσουν να εκμεταλλευτούν τους αγοραστικούς τομείς εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τις περιφερειακές αγορές, όπως στα Βαλκάνια, αλλά θα περιοριστούν για να πετύχουν μια αποδοτικότερη χρήση των πόρων εξαιτίας του μικρού μεγέθους τους.

Οι Halkos και Salamouris (2004) μελέτησαν την αποδοτικότητα των ελληνικών τραπεζών σε δείγμα 50 ελληνικών εμπορικών τραπεζών, μέλη της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, για την περίοδο 1997 - 1999. Η εκτίμηση έγινε με βάση χρηματοοικονομικούς δείκτες, όπως η χρηματοοικονομική και βιομηχανική αποδοτικότητα, αλλά και με τη μεθοδολογία περιβάλλουσας ανάλυσης δεδομένων (DEA). Βάσει των αποτελεσμάτων, διαπίστωσαν ότι το 1998 η απόδοση των τραπεζών μειώθηκε, ενώ το 1999 σημείωσε αύξηση που μάλιστα ήταν η μεγαλύτερη της τριετίας και η οποία δεν αποδίδεται στη μείωση των εξόδων λειτουργίας αλλά στη σημαντική αύξηση των εσόδων. Επίσης, συμπέραναν ότι η σχέση μεταξύ του συνόλου του ενεργητικού μιας τράπεζας και της αποδοτικότητάς της είναι θετική, δηλαδή όσο μεγαλύτερο είναι το σύνολο του ενεργητικού της τόσο μεγαλύτερη θα είναι και η αποδοτικότητά της. Όσον αφορά τις εξαγορές και τις συγχωνεύσεις, παρατηρήθηκε ότι κατά την περίοδο της μελέτης, μερικές φορές είχαν θετικά και κάποιες άλλες φορές αρνητικά αποτελέσματα, κάτι το οποίο συνέβη και με την αύξηση της παραγωγικότητας. Τέλος, εκτιμήθηκε ότι η αύξηση της κερδοφορίας, οφείλεται περισσότερο στη συμμετοχή των τραπεζικών ιδρυμάτων στο Χρηματιστήριο Αθηνών και λιγότερο στην αύξηση των παραδοσιακών τραπεζικών εργασιών.

Οι Kamberoglou, Liapis, Simigiannis και Tzamourani (2004) εξέτασαν το κόστος αποδοτικότητας και τις οικονομίες κλίμακας 18 ελληνικών τραπεζών για την περίοδο 1993 - 1999. Χρησιμοποίησαν την προσέγγιση ελεύθερης προσέγγισης (distribution free approach), βάσει της οποίας συμπέραναν ότι χαρακτηριστικά όπως το μέγεθος της τράπεζας και ο χαρακτήρας της ιδιοκτησίας της σχετίζονται με την τραπεζική αποδοτικότητα. Έτσι, διαπίστωσαν ότι οι μικρές και ιδιωτικές τράπεζες είναι αποδοτικότερες από τις μεγάλες και κρατικές. Τέλος, παρατήρησαν ότι υπάρχει δυνατότητα βελτίωσης της αποδοτικότητας των ελληνικών τραπεζών, ενώ οι οικονομίες κλίμακας που τις χαρακτηρίζουν, δείχνουν ότι η ανταγωνιστική βιωσιμότητα μπορεί να

είναι ένας καθοριστικός παράγοντας για την περαιτέρω σταθεροποίηση του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα.

Τέλος, πιο πρόσφατα οι Kosmidou, Pasiouras και Tsaklanganos (2005) εξέτασαν τους παράγοντες που καθορίζουν την κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών που λειτουργούν στο εξωτερικό. Ανέπτυξαν ένα ολοκληρωμένο μοντέλο το οποίο περιελάμβανε όλους τους παράγοντες που έχουν αναφερθεί στη βιβλιογραφία και αφορούν την κερδοφορία τόσο των πολυεθνικών όσο και των εγχώριων τραπεζών. Η ανάλυση βασίστηκε σε ασύμμετρα δεδομένα και πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 19 ελληνικών τραπεζών που λειτουργούν σε 11 έθνη και αφορούσαν τη χρονική περίοδο από 1995-2001. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η κερδοφορία της θυγατρικής τράπεζας και η λειτουργική εμπειρία των εθνικών θυγατρικών εταιρειών έχουν μια εύρωστη επίδραση στα κέρδη των ελληνικών τραπεζών στο εξωτερικό. Τέλος, παρατηρήθηκε ότι οι εγχώριοι οικονομικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις εξελίξεις στο χρηματιστήριο, οι ειδικοί τραπεζικοί παράγοντες (π.χ. η ρευστότητα, το κόστος αποδοτικότητας), καθώς και οι ειδικοί παράγοντες αγοράς (όπως η συγκέντρωση και το μερίδιο αγοράς) στο πλήθος των εθνών, είναι επουσιώδεις στην εξήγηση της κερδοφορίας των ελληνικών θυγατρικών τραπεζικών ιδρυμάτων.

Κεφάλαιο 3

Χρηματοοικονομική Ανάλυση

3.1 Δεδομένα

Για την εκτίμηση και αξιολόγηση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος για τη χρονική περίοδο 2003-2005, χρησιμοποιήθηκε δείγμα 13 ελληνικών εμπορικών τραπεζών¹. Λαμβάνοντας υπόψη τους ετήσιους Ισολογισμούς και τις Καταστάσεις Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσεως πραγματοποιήθηκε χρηματοοικονομική ανάλυση των τραπεζικών ιδρυμάτων, για τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Τα δεδομένα προήλθαν κυρίως από την Εταιρεία Οικονομικών Πληροφοριών, Εκδόσεων και Συμβούλων Επιχειρήσεων στην Ελλάδα ICAP, αλλά και από την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, καθώς και από τις αντίστοιχες ιστοσελίδες των τραπεζών του δείγματος. Οι τράπεζες που αποτελούν το δείγμα, παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.1.

Πίνακας 3.1. Οι Τράπεζες του δείγματος

<i>ΜΕΓΑΛΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ</i>	<i>ΜΙΚΡΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ</i>
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	ASPIS BANK
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ALPHA BANK	ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
EUROBANK	ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
	OMEGA BANK
	PROBANK
	FIRST BUSINESS BANK

¹ Στο δείγμα δε λήφθηκε υπόψη η Τράπεζα Marfin, λόγω έλλειψης δεδομένων.

Από τους Ισολογισμούς και τις Καταστάσεις Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσεως, εξήχθησαν ορισμένα στοιχεία, τα οποία είναι χρήσιμα για τον υπολογισμό των χρηματοοικονομικών δεικτών, οι οποίοι θα αποτελέσουν τα κριτήρια αξιολόγησης για τη χρηματοοικονομική ανάλυση των τραπεζικών ιδρυμάτων και τη χρηματοοικονομική αξιολόγηση αυτών, μέσω της μεθόδου PROMETHEE. Αξίζει να σημειωθεί, ότι τα δεδομένα προήλθαν από τις μη ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών και αναφέρονται στα στοιχεία της κάθε τράπεζας του δείγματος και όχι στους ομίλους αυτών. Τα στοιχεία αυτά είναι:

Τα Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων: προέρχονται από την Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσεως και εγγράφονται ως «Καθαρά Κέρδη Χρήσεως (Προ Φόρων)» ή «Αποτελέσματα Χρήσεως (Προ Φόρου Εισοδήματος)».

Τα Ίδια Κεφάλαια: προκύπτουν από το άθροισμα των «Μετοχικό Κεφάλαιο», «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο», «Αποθεματικά», «Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας περιουσιακών στοιχείων», «Αποτελέσματα εις νέο», «Ίδιες Μετοχές» και εγγράφονται στο Παθητικό ως «Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων» ή «Σύνολο Καθαρής Θέσης».

Το Σύνολο Ενεργητικού: εγγράφεται στο Ενεργητικό.

Το σύνολο Απαιτήσεων από Πιστωτικά Ιδρύματα και Πελάτες: είναι το άθροισμα των «Απαιτήσεων κατά Πιστωτικών Ιδρυμάτων» και των «Απαιτήσεων κατά πελατών μετά από προβλέψεις (ή Δανείων και Προκαταβολών σε Πελάτες)», τα οποία εγγράφονται στο Ενεργητικό.

Το σύνολο Υποχρεώσεων προς Πιστωτικά Ιδρύματα και Πελάτες: είναι το άθροισμα των αντίστοιχων Υποχρεώσεων, οι οποίες εγγράφονται στο Παθητικό.

Τα Χρεόγραφα: προκύπτουν από το άθροισμα των «Κρατικά και άλλα αξιόγραφα δεκτά για επαναχρηματοδότηση από την Κεντρική Τράπεζα/ Τράπεζα της Ελλάδος», «Ομολογίες και άλλοι τίτλοι σταθερής απόδοσης», «Μετοχές και άλλοι τίτλοι μεταβλητής απόδοσης», «Χαρτοφυλάκιο συναλλαγών», «Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων», τα οποία εγγράφονται στο Ενεργητικό.

Το Κυκλοφορούν Ενεργητικό: υπολογίζεται από τη διαφορά του Συνόλου Ενεργητικού μείον το Πάγιο Ενεργητικό. Το τελευταίο προκύπτει από τα άθροισμα των

«Άυλα πάγια στοιχεία» και «Ενσώματα πάγια στοιχεία», τα οποία εγγράφονται στο Ενεργητικό.

Τα Καθαρά Έσοδα από Τόκους: προκύπτουν από τη διαφορά των «Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα» και «Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα», τα οποία εγγράφονται στην Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσεως.

Οι Προβλέψεις: προκύπτουν από την Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσεως και εγγράφονται ως «Διαφορές προσαρμογής απαιτήσεων και προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις» ή «Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους».

3.2 Χαρακτηριστικά Των Τραπεζών Του Δείγματος

Στην παρούσα ενότητα γίνεται μια σύντομη περιγραφή των τραπεζικών ιδρυμάτων που εξετάζονται.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (www.nbg.gr) ιδρύθηκε το 1841 ως εμπορική τράπεζα και μέχρι την ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος το 1928 είχε εκδοτικό προνόμιο. Είναι η παλαιότερη εμπορική τράπεζα της χώρας. Εισήχθη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών από την ίδρυσή του το 1880, ενώ από τον Οκτώβριο του 1999, η μετοχή της Τράπεζας διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Η τράπεζα ίδρυσε το 1891 την Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλίσεων «Η Εθνική» και το 1927 την Εθνική Κτηματική Τράπεζα. Το 1953, η Τράπεζα συγχωνεύτηκε με την Τράπεζα Αθηνών, η οποία είχε ιδρυθεί το 1893. Μέσα στο 1998, η τράπεζα προέβη στη συγχώνευση δι' απορροφήσεως της θυγατρικής της «Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.», η οποία είχε προέλθει από τη συγχώνευση δύο πρώην θυγατρικών της εταιρειών, της «Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.» και της «Εθνική Στεγαστική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.». Στα τέλη του 2002, η Εθνική Τράπεζα προχώρησε στη συγχώνευση με απορρόφηση της θυγατρικής της «Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Αναπτύξεως ΑΕ» (ΕΤΕΒΑ).

Ο Όμιλος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, προσφέρει ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών όπως, επενδυτικές εργασίες,

χρηματοστηριακές συναλλαγές, ασφάλειες, διαχείριση στοιχείων ενεργητικού-παθητικού, εργασίες χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), διαχείρισης επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring). Παράλληλα, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, αναπτύσσει εναλλακτικά δίκτυα πώλησης των προϊόντων της, όπως οι υπηρεσίες Mobile και Internet Banking.

Το δίκτυο της αποτελείται από 567 καταστήματα (200 καταστήματα στο Νομό Αττικής, 49 στο Νομό Θεσσαλονίκης και 318 στην υπόλοιπη χώρα), τα οποία απασχολούν 13175 άτομα προσωπικού, και 1352 Αυτόματες Ταμειολογιστικές Μηχανές (ΑΤΜς) καλύπτοντας ολόκληρη τη γεωγραφική έκταση της Ελλάδας. Το δίκτυο αυτό επεκτείνεται και στο εξωτερικό με 265 καταστήματα (με 5126 άτομα προσωπικό), τα οποία βρίσκονται σε Βουλγαρία (117 καταστήματα), FYROM (47), Η.Π.Α (17), Ρουμανία (45), Καναδά (10), Κύπρο (19), και Ν.Αφρική (10 καταστήματα) (31/12/2005-Ενωση Ελληνικών Τραπεζών).

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ζωή της Εμπορικής Τράπεζας (www.combank.gr) ξεκινά το 1886, από τον Γρηγόριο Εμπεδοκλή ο οποίος ίδρυσε το Τραπεζικό Γραφείο "Γρ. Εμπεδοκλής". Το 1907 ιδρύεται η Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος έπειτα από μετατροπή της Ε.Ε. "Τράπεζα Γρ. Εμπεδοκλέους" σε Α.Ε. με την επωνυμία "Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.". Το 1975, η τράπεζα περιέρχεται στον έλεγχο του Ελληνικού Δημοσίου. Η τράπεζα πέρασε από πολλές φάσεις για να καταλήξει σήμερα να είναι ένα από τα μεγαλύτερα τραπεζικά ιδρύματα στην Ελλάδα και να έχει συνεχή, γόνιμη και ενεργό συμμετοχή στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και στον εκσυγχρονισμό της τραπεζικής αγοράς στη χώρα μας. Η Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος έχει εισαχθεί στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών από το 1909.

Ο Όμιλος της Εμπορικής Τράπεζας, προσφέρει ευρύ φάσμα παραδοσιακών και σύγχρονων προϊόντων και υπηρεσιών, καλύπτοντας τις αποταμιευτικές, χρηματοδοτικές και επενδυτικές ανάγκες ιδιωτών και επιχειρήσεων.

Το δίκτυο της αποτελείται από 373 καταστήματα-υποκαταστήματα σε όλη την Ελλάδα (με 6368 άτομα προσωπικό), από τα οποία τα 167 καταστήματα βρίσκονται στο Νομό Αττικής, τα 85 στο Νομό Θεσσαλονίκης και τα υπόλοιπα βρίσκονται στην υπόλοιπη χώρα. Επίσης, διαθέτει συνολικά σε όλη την Ελλάδα 707 ΑΤΜς. Ταυτόχρονα,

επεκτείνεται μέσω των θυγατρικών της σε Αλβανία με 3 καταστήματα, Βουλγαρία με 7, Γερμανία με 4, Κύπρο με 12, και Ρουμανία με 7 καταστήματα και συνολικά απασχολεί 468 εργαζόμενους (31/12/2005-Ενωση Ελληνικών Τραπεζών).

ALPHA BANK

Η Alpha Bank (www.alphabank.gr) ιδρύθηκε το 1879 από τον Ιωάννη Φ. Κωστόπουλο, όταν δημιούργησε μια μικρή εμπορική επιχείρηση στην Καλαμάτα. Στις 10 Μαΐου 1918, το τραπεζικό τμήμα του οίκου Ι.Φ.Κωστόπουλου μετονομάστηκε σε «Τράπεζα Καλαμών» και το 1924 η έδρα μεταφέρθηκε στην Αθήνα και η τράπεζα ονομάστηκε «Τράπεζα Ελληνικής Εμπορικής Πίστεως». Το 1925, η Τράπεζα εισήχθη στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Το 1947, η επωνυμία της τράπεζας άλλαξε σε «Τράπεζα Εμπορικής Πίστεως», το 1972 σε «Τράπεζα Πίστεως» και το 1994 σε «Alpha Τράπεζα Πίστεως». Στις 19 Απριλίου 1999, πραγματοποιήθηκε η εξαγορά του 51% των μετοχών της Ιονικής Τράπεζας. Στις 11 Απριλίου 2000 εγκρίθηκε η συγχώνευση της Ιονικής Τράπεζας με απορρόφηση από την Alpha Τράπεζα Πίστεως. Η νέα διευρυμένη Τράπεζα που προέκυψε από την συγχώνευση ονομάζεται μέχρι και σήμερα Alpha Bank. Με τις εταιρείες του Ομίλου της η Alpha Bank καλύπτει το σύνολο του χρηματοοικονομικού τομέα, παρέχοντας χρηματοδοτικές, χρηματοοικονομικές, επενδυτικές, ασφαλιστικές, κτηματικές και ξενοδοχειακές υπηρεσίες.

Το δίκτυο της τράπεζας στην Ελλάδα αποτελείται από 363 καταστήματα από τα οποία τα 164 βρίσκονται στο Νομό Αττικής, τα 37 στο Νομό Θεσσαλονίκης και τα υπόλοιπα 162 βρίσκονται στην περιφέρεια, με συνολικά απασχολούμενο προσωπικό 6949 άτομα. Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών της διαθέτει συνολικά 748 ΑΤΜς. Σε διεθνές επίπεδο, η τράπεζα δραστηριοποιείται σε έξι χώρες του εξωτερικού με 151 καταστήματα, τα οποία απασχολούν 2875 άτομα προσωπικό. Συγκεκριμένα, διαθέτει 7 καταστήματα στα FYROM, 26 στην Κύπρο, 2 στη Μ.Βρετανία, 30 στη Ρουμανία, και 86 στη Σερβία (31/12/2005-Ενωση Ελληνικών Τραπεζών).

EFG EUROBANK ERGASIAS A.E.

Η τράπεζα EFG Eurobank Ergasias (www.eurobank.gr) ιδρύθηκε το 1990 με αρχική επωνυμία «Ευρωεπενδυτική Τράπεζα» με στόχο την παροχή κυρίως επενδυτικών

υπηρεσιών. Με την απελευθέρωση της αγοράς λιανικής τραπεζικής στην Ελλάδα, επαναπροσδιόρισε τους στρατηγικούς της στόχους και σήμερα προσφέρει πλήρες φάσμα τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών σε ιδιώτες, επιχειρήσεις και θεσμικούς πελάτες. Η EFG Eurobank Ergasias ακολουθεί μια ανοδική πορεία, μέσα από δυναμική οργανική ανάπτυξη, αλλά και μέσα από εξαγορές και συγχωνεύσεις. Επιπλέον, συγκαταλέγεται σταθερά μεταξύ των εταιριών με τη μεγαλύτερη κεφαλαιοποίηση στο Χρηματιστήριο Αθηνών, από την ιδιαίτερα επιτυχημένη δημόσια εγγραφή της τον Μάρτιο του 1999 έως σήμερα, με σημαντική βαρύτητα στον Τραπεζικό και Γενικό Δείκτη. Οι μέτοχοι της Τράπεζας ξεπερνούν τους 300.000, συνιστώντας μια από τις ευρύτερες μετοχικές βάσεις στην ελληνική αγορά.

Η τράπεζα παρέχει ένα ευρύ φάσμα τραπεζικών και άλλων συναφών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που περιλαμβάνουν: Retail Banking (καταναλωτική πίστη και πιστωτικές κάρτες, στεγαστική πίστη, επαγγελματική πίστη, επενδυτικά προϊόντα, αμοιβαία κεφάλαια, ασφαλιστικές υπηρεσίες), Wholesale Banking (τραπεζική επιχειρήσεων, επενδυτική τραπεζική, προϊόντα κεφαλαιαγοράς, διαχείριση διαθεσίμων διαχείριση θεσμικών κεφαλαίων, private banking). Επίσης, δραστηριοποιείται στον ευρύτερο χρηματοοικονομικό τομέα με την αξιοποίηση και εκμετάλλευση περιουσίας (Real Estate), με υπηρεσίες θεματοφυλακής και πληρωμών, με υπηρεσίες έκδοσης και διαχείρισης μισθοδοσίας και τέλος με υπηρεσίες διαδικτύου και ηλεκτρονικού εμπορίου.

Το δίκτυο της EFG Eurobank Ergasias, αποτελείται από 332 καταστήματα σε όλη την Ελλάδα, με 7015 άτομα προσωπικό. Συγκεκριμένα, στο Νομό Αττικής λειτουργούν 159 καταστήματα της EFG Eurobank Ergasias, στο Νομό Θεσσαλονίκης λειτουργούν 43 και στην περιφέρεια τα υπόλοιπα 130 καταστήματα, ενώ συνολικά διαθέτει 759 ΑΤΜς. Όσον αφορά τη δράση της στο εξωτερικό, η EFG διαθέτει συνολικά 392 υποκαταστήματά της, σε 4 χώρες του εξωτερικού, με συνολικά απασχολούμενο προσωπικό 6070 ατόμων. Πιο αναλυτικά, διαθέτει 1 υποκατάστημα στο Λουξεμβούργο, 151 υποκαταστήματα στη Ρουμανία, 143 στη Βουλγαρία και 97 στη Σερβία. (31/12/2005-Ενωση Ελληνικών Τραπεζών).

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Η Τράπεζα Πειραιώς (www.piraeusbank.gr) ιδρύθηκε το 1916. Για πολλές

δεκαετίες λειτουργούσε ως ιδιωτική τράπεζα, έως ότου να περάσει στον κρατικό έλεγχο το 1975 όπου και παρέμεινε μέχρι το 1991. Από τότε η τράπεζα Πειραιώς προχώρησε σε μία σειρά από στρατηγικές κινήσεις, με σκοπό την εδραίωσή της σε μία δυναμικά αναπτυσσόμενη αγορά. Έτσι, το 1998 προχώρησε στην απορρόφηση των εργασιών της Chase Manhattan στην Ελλάδα, στην εξαγορά της Τράπεζας Μακεδονίας- Θράκης και της μικρής εξειδικευμένης Τράπεζας Credit Lyonnais Hellas, στην απόκτηση του ελέγχου της Τράπεζας Χίου στις αρχές του 1999 και στην απορρόφηση των εργασιών της National Westminster Bank PLC στην Ελλάδα. Τον Ιούνιο του 2000, πραγματοποίησε την ενοποίηση των τραπεζικών δραστηριοτήτων της στην Ελλάδα, μέσω της απορρόφησης των εμπορικών Τραπεζών Μακεδονίας-Θράκης και Χίου. Στις αρχές του 2002, ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς υπέγραψε συμφωνία στρατηγικής συνεργασίας με το διεθνή τραπεζοασφαλιστικό Όμιλο ING για την ελληνική αγορά, ενώ την ίδια περίοδο η τράπεζα Πειραιώς απέκτησε τον έλεγχο της ETBA από το Ελληνικό Δημόσιο.

Σήμερα, η Τράπεζα Πειραιώς καλύπτει το σύνολο των εργασιών και δραστηριοτήτων του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα (universal bank). Διαθέτει ιδιαίτερη τεχνογνωσία στην καταναλωτική-στεγαστική πίστη και στα άλλα προϊόντα τραπεζικής ιδιωτών, στο χώρο των μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων, στην παροχή υπηρεσιών κεφαλαιαγοράς και επενδυτικής τραπεζικής, στην αναπτυσσόμενη αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης και τέλος στον τομέα της ναυτιλίας. Οι υπηρεσίες αυτές προσφέρονται τόσο από το δίκτυο των καταστημάτων της όσο και από ένα δίκτυο τραπεζικής της Winbank, το οποίο αναπτύχθηκε το 2000, ως η πλήρη ολοκληρωμένη υπηρεσία ηλεκτρονικής τραπεζικής στην Ελλάδα, παρέχοντας ένα πλήρες και ολοκληρωμένο σύνολο υπηρεσιών ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης μέσα από τέσσερα διαφορετικά ηλεκτρονικά κανάλια επικοινωνίας (internet, mobile phone, call center και ATMς).

Το δίκτυο της τράπεζας αριθμεί 273 καταστήματα σε όλη την Ελλάδα με συνολικά απασχολούμενο προσωπικό 4320 ατόμων, ενώ το σύνολο των ATMς που διαθέτει φτάνει τα 561. Η δράση του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς στο εξωτερικό, πραγματοποιείται μέσω των 159 καταστημάτων που διαθέτει συνολικά, τα οποία απασχολούν 2376 άτομα προσωπικό. Συγκεκριμένα, διαθέτει 11 καταστήματα στις Η.Π.Α, 30 στη Ρουμανία, 33 στην Αλβανία, 49 στη Βουλγαρία, 11 στη Σερβία και 25

στην Αίγυπτο (31/12/2005-Ενωση Ελληνικών Τραπεζών).

ASPIS BANK ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Η Aspis Bank (www.aspisbank.gr) (πρώην ΑΣΠΙΣ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε), ιδρύθηκε το 1992 ως στεγαστική τράπεζα. Από το 1992 έως το 1999, η τράπεζα επικεντρώθηκε στους τομείς της λειτουργικής οργάνωσης και μηχανογράφησης των υπηρεσιών της καθώς και στη σταδιακή ανάπτυξη του δικτύου των καταστημάτων της. Έτσι, από το τέλος του 1993, όπου αριθμούσε μόλις 5 καταστήματα φτάνει στα 20 στο τέλος του 1999. Επίσης, στο τέλος του 2000 φτάνει στα 29 καταστήματα, ενώ στο τέλος του 2001 σημειώνει αξιοσημείωτη αύξηση των καταστημάτων της σε 41. Το 1996, αναλαμβάνει τη χορήγηση δανείων επιδοτούμενων από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας συνολικού ύψους 30 δις δραχμών για τη χρονική περίοδο 1997-1999. Το 1998, εισάγεται στο Χρηματιστήριο Αθηνών, ενώ διευρύνει την παρουσία της στην κεφαλαιαγορά, αποκτώντας το 30% του μετοχικού κεφαλαίου της ΑΣΠΙΣ ΑΕΔΑΚ και το 20% της ΑΣΠΙΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ. Το 2001, ολοκληρώνεται η μετατροπή της τράπεζας από στεγαστική σε εμπορική και η ίδια πλέον αρχίζει να δραστηριοποιείται σε όλο το φάσμα των τραπεζικών εργασιών.

Σήμερα, η τράπεζα δραστηριοποιείται στους τομείς της στεγαστικής πίστης προσφέροντας χορηγήσεις στεγαστικών δανείων της καταναλωτικής (καταναλωτικά, προσωπικά, ανοικτά δάνεια, κ.λ.π.) και επιχειρηματικής πίστης (χρηματοδότηση παγίων επιχειρήσεων, κεφάλαια κίνησης). Επιπλέον, προσφέρει μια ποικιλία καταθετικών και επενδυτικών προϊόντων, ενώ συμμετέχει στον χώρο των χρηματιστηριακών συναλλαγών και των αμοιβαίων κεφαλαίων.

Το δίκτυο της αποτελείται από 67 καταστήματα σε όλη την Ελλάδα, από τα οποία τα 34 βρίσκονται στο Νομό Αττικής, τα 6 στο Νομό Θεσσαλονίκης και τα υπόλοιπα 27 στην περιφέρεια, ενώ συνολικά απασχολεί προσωπικό 892 ατόμων. Επίσης, διαθέτει συνολικά 73 ΑΤΜς (31/12/2005-Ενωση Ελληνικών Τραπεζών).

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Η τράπεζα Αττικής Α.Ε. (www.bankofattica.gr) λειτουργεί ως Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρία και η διάρκεια της ορίζεται σε εκατό χρόνια, αρχίζοντας τη

λειτουργία της από την ημερομηνία δημοσίευσής του αρχικού καταστατικού διατάγματος στις 5 Φεβρουαρίου 1925 και με λήξη όπως έχει οριστεί σε αυτό στις 4 Φεβρουαρίου 2025. Σύμφωνα με το καταστατικό της, σκοπός της είναι η ενέργεια τραπεζικών εργασιών για λογαριασμό τρίτων. Από το 1964, ανήκε στον Όμιλο Εταιρειών της Εμπορικής Τράπεζας και εισήχθη στο Χρηματιστήριο στις 02/06/1964. Στις 26/06/97, ο Όμιλος Εταιρειών της Εμπορικής Τράπεζας μεταβίβασε μέσω του Χ.Α.Α., μέρος των μετόχων που κατείχε, στο Ταμείο Συντάξεων Μηχανικών –Εργοληπτών - Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ), και στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ενώ από την 09/09/2002, μεταβίβασε τις υπόλοιπες μετοχές που κατείχε στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.

Το δίκτυο της τράπεζας αποτελείται από 26 καταστήματα στο Νομό Αττικής, 8 καταστήματα στο Νομό Θεσσαλονίκης και 25 καταστήματα στην υπόλοιπη χώρα, ενώ διαθέτει συνολικά σε όλη την Ελλάδα 61 ΑΤΜς (31/12/2005-Ενωση Ελληνικών Τραπεζών).

ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

Η Γενική Τράπεζα (www.geniki.gr) ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1937 με κεφάλαια του Μετοχικού Ταμείου Στρατού και με την επωνυμία Τράπεζα Μετοχικού Ταμείου Στρατού ΑΕ. Η ίδια εκτελούσε περιορισμένο αριθμό τραπεζικών εργασιών με συγκεκριμένο πελατολόγιο (στρατιωτικούς και μερισματούχους). Τον Σεπτέμβριο του 1966, μετονομάστηκε σε Γενική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ και διέθετε μόλις 7 καταστήματα. Τον Ιανουάριο του 1985 έγινε εισαγωγή των μετοχών της τράπεζας για διαπραγμάτευση στην Κύρια Αγορά του Χ.Α.Α. Στις αρχές της δεκαετίας του 90, η Γενική Τράπεζα ήταν ήδη μια πλήρης εμπορική τράπεζα που διέθετε δίκτυο 91 καταστημάτων και δυνατότητα κάλυψης όλου του φάσματος των τραπεζικών εργασιών. Τα τελευταία χρόνια, είναι έντονη η δραστηριότητα της τράπεζας προκειμένου να αναπτύξει τη μηχανογραφική της υποδομή και να μετασχηματισθεί σε ένα πλήρη χρηματοπιστωτικό όμιλο ικανό να προσφέρει ολοκληρωμένη εξυπηρέτηση στους πελάτες της.

Σήμερα, η Γενική Τράπεζα διαθέτει δίκτυο 121 καταστημάτων που λειτουργούν σε όλο τον ελλαδικό χώρο και απασχολούν 1221 άτομα, από τα οποία τα 53

καταστήματα είναι εγκατεστημένα στο Νομό Αττικής, τα 9 στο Νομό Θεσσαλονίκης και τα υπόλοιπα 59 σε διάφορους Νομούς της περιφέρειας. Επίσης, διαθέτει συνολικά 194 ΑΤΜς (31/12/2005-Ενωση Ελληνικών Τραπεζών).

ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η Εγνατία Τράπεζα (www.egnatiabank.gr) ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 1991 με έδρα με έδρα τη Θεσσαλονίκη από μια ομάδα διακεκριμένων ελλήνων επιχειρηματιών.

Για την ολοκληρωμένη εξυπηρέτηση των ιδιωτών πελατών της και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων η Εγνατία προσφέρει ένα μεγάλο αριθμό από τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες, όπως καταθετικά προϊόντα, δάνεια και κάρτες. Επίσης, έντονη είναι η δραστηριότητά της στους τομείς της χρηματοδότησης μεγάλων επιχειρήσεων, της επενδυτικής τραπεζικής, της ναυτιλίας, της διαχείρισης διαθεσίμων και του private banking. Με γνώμονα τη συνολική κάλυψη των επενδυτικών αναγκών των πελατών της, δραστηριοποιείται μέσω θυγατρικών της, στη χρηματιστηριακή αγορά, στο χώρο των αμοιβαίων κεφαλαίων και της χρηματοδοτικής μίσθωσης καθώς και στις ασφάλειες.

Σήμερα, ο όμιλος της Εγνατίας Τράπεζας απασχολεί προσωπικό 1370 ατόμων, ενώ το δίκτυο της αποτελείται συνολικά από 69 καταστήματα (30 καταστήματα στο Νομό Αττικής, 15 στο Νομό Θεσσαλονίκης και 24 στη λοιπή χώρα) και 87 ΑΤΜς. Επίσης, το φάσμα των εργασιών της επεκτείνεται και στο εξωτερικό και συγκεκριμένα στη Ρουμανία, όπου διαθέτει 3 καταστήματα, με συνολικά απασχολούμενο προσωπικό 61 άτομα (31/12/2005-Ενωση Ελληνικών Τραπεζών).

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ουσιαστικά η ιστορία της Λαϊκής Τράπεζας (www.laiki.gr) ξεκινά από το 1901 όταν τέσσερις διακεκριμένοι πολίτες της Λεμεσού, ιδρύουν το «Λαϊκό Ταμιευτήριο Λεμεσού». Σκοπός τους ήταν η ενθάρρυνση της αποταμίευσης ανάμεσα στο κοινό και ιδιαίτερα στους εργαζομένους. Το ταμιευτήριο στεγαζόταν αρχικά σ' ένα σπίτι στη Λεμεσό, σύντομα όμως, με την εμπιστοσύνη και την υποστήριξη του κοινού, απέκτησε το δικό του οίκημα. Το 1924, το Ταμιευτήριο μετατρέπεται σε πλήρη τράπεζα. Έτσι, εγγράφεται η πρώτη δημόσια εταιρία στην Κύπρο με τη ονομασία «Λαϊκή Τράπεζα Λεμεσού». Από τότε, η τράπεζα αναπτύσσεται συνεχώς και αυξάνει τα καταστήματά της

σε Ελλάδα και Κύπρο, ενώ επεκτείνεται και στο εξωτερικό.

Το 2005, ο Όμιλος προχώρησε σε σημαντικές κινήσεις σε ότι αφορά τη διεθνοποίηση των εργασιών του, όπως για παράδειγμα η ίδρυση τράπεζας στα Channel Islands με όνομα Laiki Bank (Guernsey). Η χρονιά αυτή σηματοδοτείται επίσης από την επέκταση του Ομίλου στη Σερβία, με την εξαγορά της σερβικής τράπεζας Centrobanka, η οποία μετονομάζεται σε Laiki Bank a.d.. Η εξέλιξη αυτή αποτελεί το πρώτο βήμα στην προώθηση των στρατηγικών στόχων του Ομίλου για σημαντική παρουσία του στην αναδυόμενη αγορά των Βαλκανίων. Η τράπεζα, διαθέτει συνολικά 55 καταστήματα στην Ελλάδα με 778 συνολικά απασχολούμενο προσωπικό και 59 ΑΤΜς (31/12/2005-Ενωση Ελληνικών Τραπεζών).

OMEGA BANK

Το δίκτυο της Omega Bank, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών (31/12/2005), αποτελείται συνολικά από 17 καταστήματα που λειτουργούν στην Ελλάδα, από τα οποία 11 βρίσκονται στο Νομό Αττικής, 1 στο Νομό Θεσσαλονίκης και 5 στην υπόλοιπη χώρα, ενώ απασχολεί συνολικά προσωπικό 402 ατόμων. Επίσης, διαθέτει συνολικά σε όλη την Ελλάδα 33 ΑΤΜς. Το 2006 η Omega Bank συγχωνεύτηκε με την Proton Bank.

PROBANK

Η Probank (www.probank.gr) είναι ένα νέο όνομα στον ελληνικό τραπεζικό χώρο. Διαθέτει στελέχη με πολύχρονη εμπειρία, τα οποία προέρχονται από τις πιο επιτυχημένες τράπεζες με ειδίκευση στο χώρο των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Έχει πολυμετοχική βάση, με 1995 μετόχους μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται μεγάλες και σύγχρονες επιχειρήσεις.

Η πολυμετοχικότητα αποτελεί ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της Τράπεζας. Εξασφαλίζει την ανεξαρτησία της Διοίκησης και κατά συνέπεια την αφιέρωσή της αποκλειστικά στη διαχείριση της λειτουργίας της Τράπεζας. Ταυτόχρονα την υποχρεώνει σε διαφάνεια για όλες της ενέργειές της. Οι επιδόσεις της κρίνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο και τη Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Σήμερα, το δίκτυο της τράπεζας αποτελείται συνολικά από 59 καταστήματα στην

Ελλάδα, από τα οποία 33 βρίσκονται στο Νομό Αττικής, 5 στο Νομό Θεσσαλονίκης και 21 στην υπόλοιπη χώρα. Απασχολεί συνολικά προσωπικό 729 ατόμων, ενώ παράλληλα λειτουργούν συνολικά σε όλη την Ελλάδα 72 ΑΤΜς της Probank (31/12/2005-Ενωση Ελληνικών Τραπεζών).

FIRST BUSINESS BANK, FBB

Η τράπεζα FBB (www.fbbank.gr) ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 2001. Η FBBank εξαγόρασε το χαρτοφυλάκιο και το δίκτυο καταστημάτων της καναδικής Bank of Nova Scotia στην Ελλάδα. Το χαρτοφυλάκιο που εξαγοράστηκε ήταν απολύτως υγιές και επικεντρωνόταν στους τομείς της ναυτιλίας και των ξενοδοχείων, αλλά περιλάμβανε και ένα μεγάλο αριθμό βιομηχανικών και εμπορικών επιχειρήσεων σε διάφορους κλάδους. Το δίκτυο που εξαγοράστηκε περιλάμβανε επτά υποκαταστήματα στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και την ελληνική περιφέρεια.

Η Bank of Nova Scotia είχε μακρόχρονη παρουσία στην ελληνική τραπεζική αγορά, διέθετε καταρτισμένα και εξειδικευμένα στελέχη και ισχυρά θεμελιωμένες πελατειακές σχέσεις. Από την ίδρυση της μέχρι σήμερα, η FBBank ενίσχυσε τις σχέσεις αυτές αλλά και διεύρυνε το πελατολόγιο της με την προσθήκη νέων σημαντικών πελατών σε διάφορους κλάδους της οικονομίας. Ταυτόχρονα, έμφαση δόθηκε στη ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της Τράπεζας με τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση των στελεχών της αλλά και την πρόσληψη νέων στελεχών που θα επιτρέψουν στην Τράπεζα να υλοποιήσει την αναπτυξιακή της στρατηγική.

Σήμερα, η FBB διαθέτει 9 καταστήματα στο Νομό Αττικής, 1 στο Νομό Θεσσαλονίκης και 3 στην υπόλοιπη χώρα, ενώ συνολικά απασχολεί προσωπικό 192 ατόμων και διαθέτει 15 ΑΤΜς (31/12/2005-Ενωση Ελληνικών Τραπεζών).

3.3 Χρηματοοικονομικοί Δείκτες

Τα περισσότερα χαρακτηριστικά της χρηματοοικονομικής κατάστασης ενός χρηματοοικονομικού ιδρύματος μπορούν να ποσοτικοποιηθούν με τη βοήθεια δεικτών (αριθμοδείκτες) που επεξεργάζονται βάσει των πληροφοριών που βρίσκονται μέσα στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις (ισολογισμός, λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης).

Η μέθοδος των χρηματοοικονομικών δεικτών χρησιμοποιείται ειδικότερα μέσα στο χώρο της χρηματοοικονομικής διάγνωσης και της βιωσιμότητας ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος (Ζοπουνίδης Κ., 2003).

Σε γενικές γραμμές, είναι προτιμότερη η διαχρονική σύγκριση των χρηματοοικονομικών δεικτών, για μια περίοδο τριών έως πέντε ετών, καθώς η εξέταση μιας περιόδου μικρότερη των 3 ετών μπορεί να μην προσφέρει επαρκείς πληροφορίες, ενώ στοιχεία πέραν της πενταετίας μπορούν να θεωρηθούν παλιά.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ανάλυση των χρηματοοικονομικών αριθμοδεικτών, δεν αποτελεί αυτοσκοπό αλλά μέσο για την αποσαφήνιση σημαντικών ερωτημάτων. Ο λόγος είναι ότι κατά τη γενικότερη ανάλυση μιας επιχείρησης θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλοι παράγοντες πέρα των καθαρά χρηματοοικονομικών στοιχείων, όπως το γενικότερο οικονομικό κλίμα, το μερίδιο αγοράς της επιχείρησης, ο ανταγωνισμός στον κλάδο, κ.λ.π.

Κατηγορίες Χρηματοοικονομικών Δεικτών

Σύμφωνα με τους Weston και Brigham (1982), οι χρηματοοικονομικοί δείκτες κατατάσσονται σε βασικούς τύπους. Έτσι, διακρίνουμε τους δείκτες ρευστότητας και διάρθρωσης κεφαλαίων ή μόχλευσης, οι οποίοι μπορούν να χαρακτηριστούν ως δείκτες κινδύνου, ενώ οι δείκτες δραστηριότητας, αποδοτικότητας και μεγέθυνσης, μπορούν να χαρακτηριστούν ως δείκτες αποδοτικότητας. Τέλος, οι δείκτες αποτίμησης, είναι δυνατό να χαρακτηριστούν και από τους δύο βασικούς τύπους δεικτών (κινδύνου και αποδοτικότητας), αποτελώντας την πιο πλήρη μορφή μέτρησης των επιδόσεων της τράπεζας (Πρωτοπαπαδάκη Ε., 2004).

Αναλυτικότερα, για τις κατηγορίες των χρηματοοικονομικών δεικτών ισχύουν τα ακόλουθα:

- Οι δείκτες ρευστότητας (liquidity ratios) χρησιμοποιούνται για να δείξουν την ικανότητα της επιχείρησης να αντιμετωπίζει τις βραχυπρόθεσμες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις της. Ιδιαίτερη βαρύτητα έχει για τα τραπεζικά ιδρύματα η απόφαση για τη διαχείριση των παγίων και χρηματικών ροών, ώστε να διατηρηθεί η ικανότητα να ικανοποιηθούν οι τρέχουσες υποχρεώσεις. Έτσι, χωρίς την απαιτούμενη ρευστότητα, η τράπεζα, είναι δυνατό να αποτύχει ή να

χρεοκοπήσει τεχνικά, εκτός εάν παρασχεθεί εξωτερική υποστήριξη.

- Οι δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων ή μόχλευσης (leverage ratios) μετρούν το βαθμό στον οποίο η επιχείρηση έχει χρηματοδοτήσει με ξένα κεφάλαια.
- Οι δείκτες δραστηριότητας (activity ratios) χρησιμοποιούνται για να δείξουν πόσο αποτελεσματικά μια επιχείρηση διαχειρίζεται μερικές από τις βασικές ενέργειές της.
- Οι δείκτες αποδοτικότητας (profitability ratios) δείχνουν την επιχειρησιακή αποδοτικότητα της επιχείρησης, δηλαδή τον τρόπο διοίκησης της επιχείρησης. Μετρούν την αποτελεσματικότητα της διοίκησης, όπως εμφανίζεται από την αποδοτικότητα που αποφέρουν οι πωλήσεις και οι επενδύσεις.
- Οι δείκτες μεγέθυνσης (growth ratios) μετρούν την ικανότητα της επιχείρησης να διατηρήσει την οικονομική της θέση μέσα σε μια αναπτυσσόμενη οικονομία και βιομηχανία.
- Οι δείκτες αποτίμησης (valuation ratios) δείχνουν κατά πόσο η διοίκηση μπορεί να δημιουργεί αγοραίες αξίες πέρα από τη δαπάνη των επενδύσεων.

Στην παρούσα μελέτη οι δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν στη χρηματοοικονομική ανάλυση, καθώς και στην αξιολόγηση των τραπεζών του δείγματος μέσω της μεθόδου PROMETHEE, παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 3.3. Χρηματοοικονομικοί δείκτες του δείγματος

1	Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Ίδια Κεφάλαια
2	Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Σύνολο Ενεργητικού
3	Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / (Απαιτήσεις+Χρεόγραφα)
4	Καθαρά Έσοδα από τόκους / Κυκλοφορούν (Κερδοφόρο) Ενεργητικό
5	Χορηγήσεις / Καταθέσεις
6	Κυκλοφορούν Ενεργητικό/ Σύνολο Ενεργητικού
7	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού
8	Προβλέψεις / Σύνολο Ενεργητικού

3.4 Παρουσίαση Οικονομικών Δεδομένων

Στην παρούσα ενότητα πραγματοποιείται χρηματοοικονομική ανάλυση με βάση σημαντικά οικονομικά μεγέθη που εξήχθησαν από τις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών και συγκεκριμένα το Σύνολο Ενεργητικού, τις Χορηγήσεις, τις Καταθέσεις και τα Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων.

Συγκεκριμένα, υπολογίζεται ο Μέσος Όρος (Μ.Ο.) όλων των παραπάνω μεγεθών για την εξεταζόμενη τριετία (2003-2005), για κάθε έτος ξεχωριστά. Προκειμένου να επιτευχθεί μια συγκριτική εκτίμηση των επιδόσεων των ελληνικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, έγινε ομαδοποίηση των τραπεζών σε δύο κατηγορίες, σε μεγάλες και μικρές, ανάλογα με το μέγεθος και τα κέρδη προ φόρων που παρουσίασαν την εξεταζόμενη χρονική περίοδο. Έτσι, στην πρώτη κατηγορία (μεγάλες τράπεζες) εντάσσονται οι πέντε μεγαλύτερες τράπεζες στην Ελλάδα: Εθνική, Εμπορική, Alpha Bank, Eurobank (EFG) και Τράπεζα Πειραιώς. Στη δεύτερη κατηγορία (μικρές τράπεζες) εντάσσονται οι ακόλουθες οκτώ τράπεζες: Probank, Aspis Bank, Omega Bank, Τράπεζα Αττικής, Εγνατία Τράπεζα, Λαϊκή Τράπεζα, First Business Bank (FBB) και Γενική Τράπεζα.

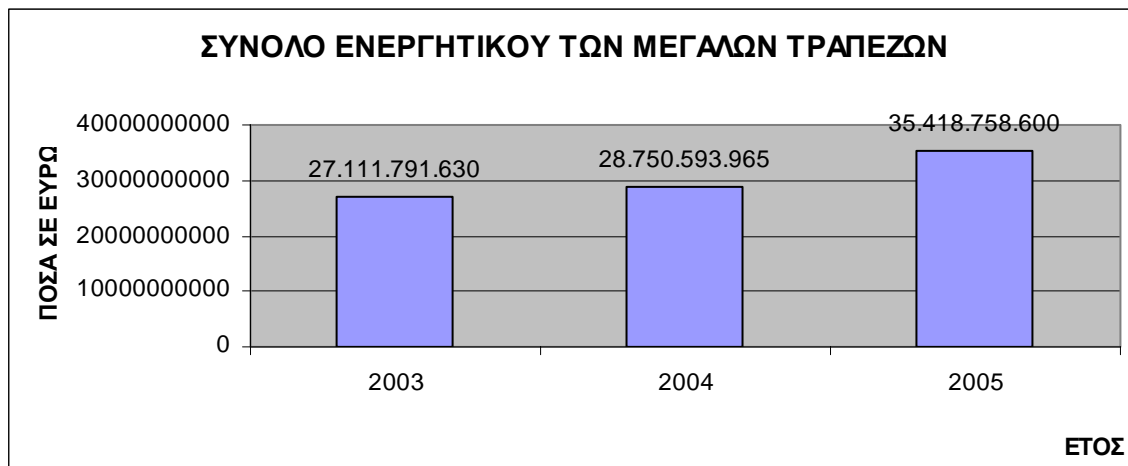
3.4.1 Διαχρονική Εξέλιξη Οικονομικών Μεγεθών

Σε αυτή την παράγραφο, θα υπολογίσουμε τον Μέσο Όρο των βασικών οικονομικών μεγεθών που αναφέραμε παραπάνω (τα τελικά αποτελέσματα του κάθε υπολογισμού θα δίνονται σε αντίστοιχα σχήματα), για την εξεταζόμενη χρονική περίοδο. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων πραγματοποιείται χωριστά για τις μεγάλες και τις μικρές τράπεζες του δείγματος.

Αρχικά εξετάζονται τα βασικά οικονομικά μεγέθη των μεγάλων τραπεζών. Έτσι, με βάση το σχήμα 3.4.1, παρατηρείται μια συνεχής άνοδος του Μέσου Όρου του Συνόλου Ενεργητικού των μεγάλων τραπεζών, για την τριετία 2003-2005. Εξαίρεση αποτελεί η Εθνική Τράπεζα για το 2004, όπου παρουσιάζει μικρή μείωση στο Σύνολο Ενεργητικού της κατά 1,66% σε σχέση με το 2003, ενώ το 2005 παρουσιάζει αύξηση κατά 10,30% σε σχέση με το 2004.

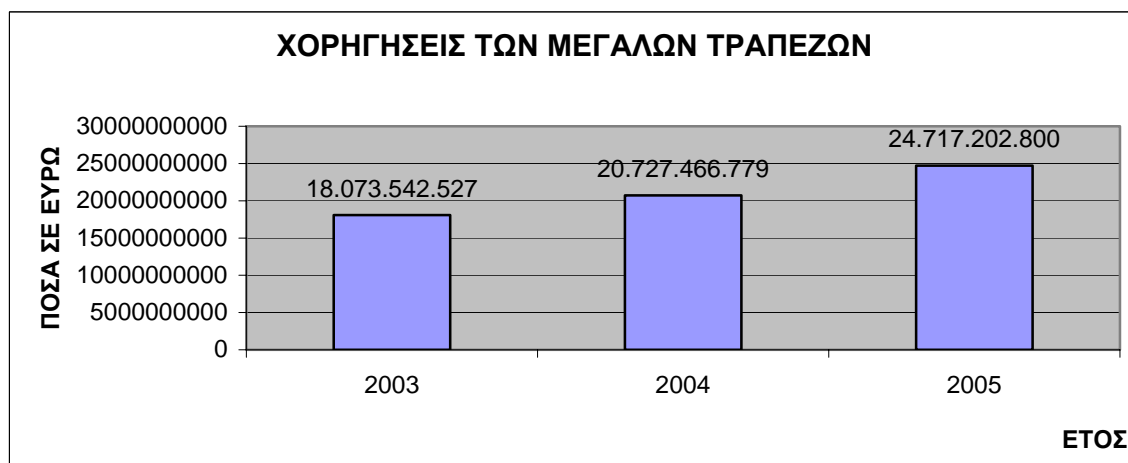
Έτσι, συνολικά παρατηρείται αύξηση μεγέθους 6,04% και 23,19% μεταξύ των

ετών 2003-2004 και 2004-2005 αντίστοιχα.

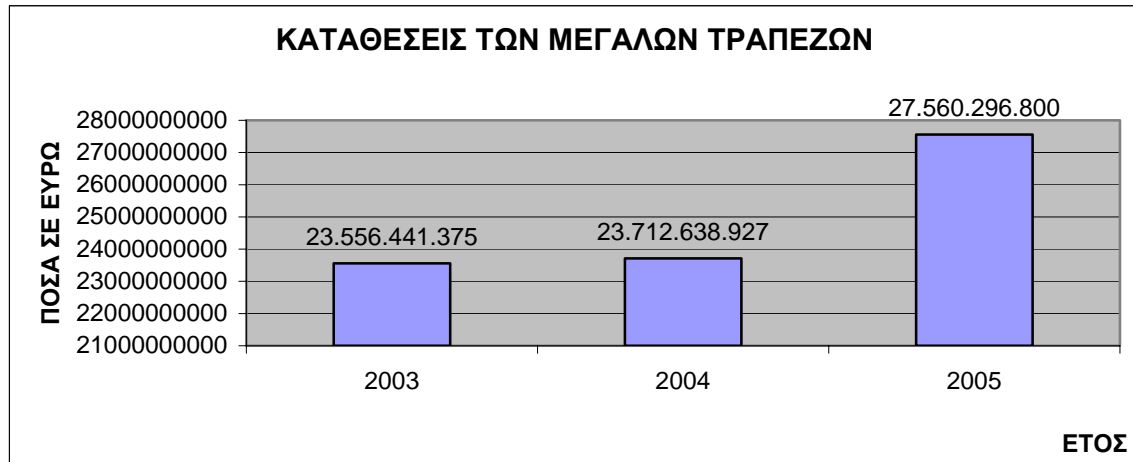
Σχήμα 3.4.1.1. Μέσος Όρος του Συνόλου Ενεργητικού των μεγάλων τραπεζών για την περίοδο 2003-2005

Όσον αφορά το σύνολο των Χορηγήσεων των μεγάλων τραπεζών (Σχήμα 3.4.1.2) παρατηρείται συνεχής αύξηση του μεγέθους για την τριετία 2003-2005. Μάλιστα, σε αυτή την περίπτωση, η αύξηση των Χορηγήσεων για τις μεγάλες τράπεζες είναι καθολική. Έτσι, έχουμε μια ποσοστιαία αύξηση του συνόλου των Χορηγήσεων το 2004 κατά 14,68% σε σύγκριση με το 2003 και κατά 19,25% το 2005 σε σχέση με το 2004.

Σχήμα 3.4.1.2. Μέσος Όρος των Χορηγήσεων των μεγάλων τραπεζών για την περίοδο 2003-2005

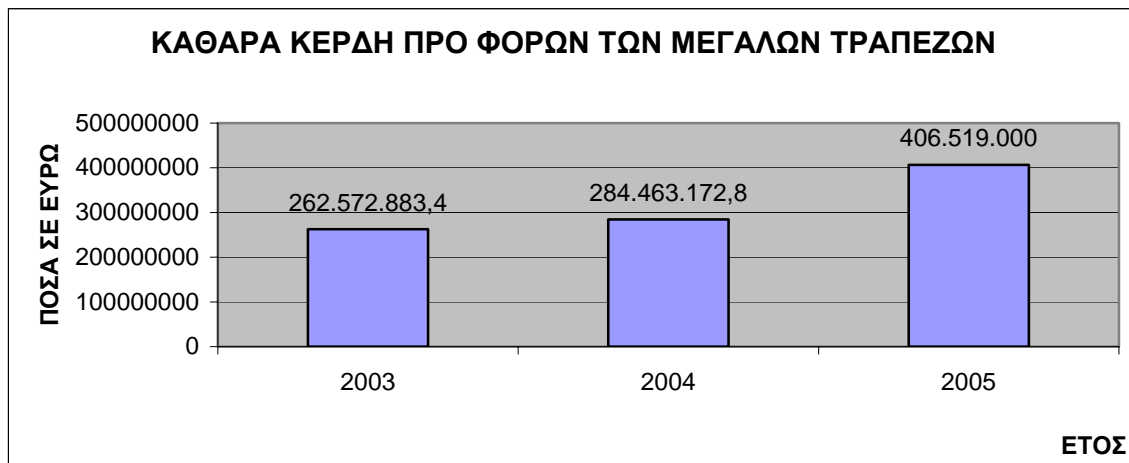
Ο Μέσος Όρος των Καταθέσεων των μεγάλων τραπεζών, σημειώνει συνεχή αύξηση ανά έτος. Εξαίρεση αποτελούν η Εθνική Τράπεζα και η Alpha Bank για το 2004, καθώς και η Τράπεζα Πειραιώς για το 2005, όπου σημειώνουν μείωση κατά 3,22% 9,35% και 3,01% αντίστοιχα. Η συνολική αύξηση του συνόλου των Καταθέσεων επιβεβαιώνεται καθώς παρατηρείται μεταβολή κατά 0,66% και 16,23% για το 2004 και 2005 αντίστοιχα.

Σχήμα 3.4.1.3. Μέσος Όρος των Καταθέσεων των μεγάλων τραπεζών για την περίοδο 2003-2005

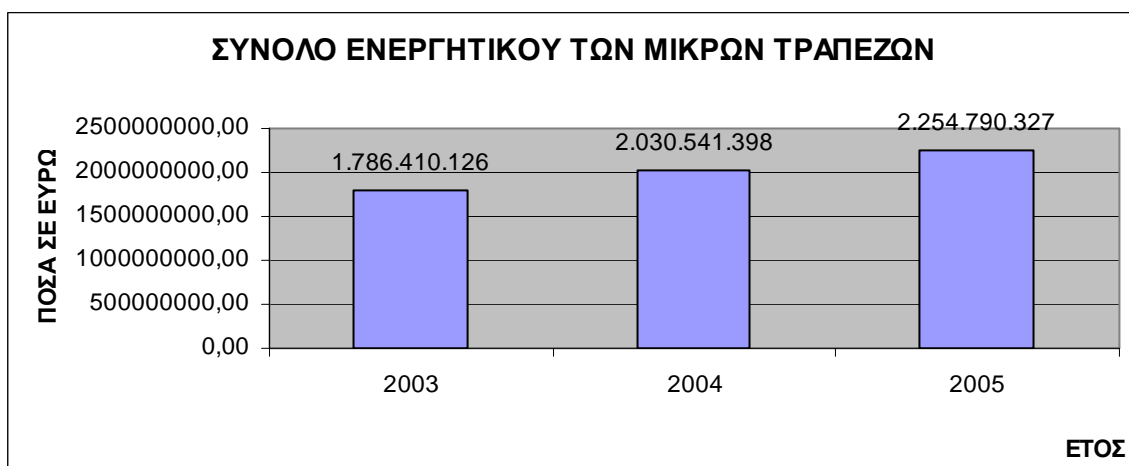
Η μέση τιμή των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων για τις πέντε μεγαλύτερες τράπεζες παρουσιάζει σταδιακή αύξηση ανά έτος. Εξαίρεση αποτελεί η Εμπορική Τράπεζα, η οποία το 2004 σημειώνει μείωση των κερδών της κατά 5,89% σε σύγκριση με τα κέρδη του 2003, ενώ το 2005 παρουσιάζει αύξηση κατά 16,58% σε σχέση με το 2004.

Συνολικά η αύξηση των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων, εκφράζεται με την ποσοστιαία μεταβολή του λογαριασμού κατά 8,34% για το 2004 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος και τη σημαντική αύξησή του το 2005 κατά 42,91% σε σχέση με το 2004.

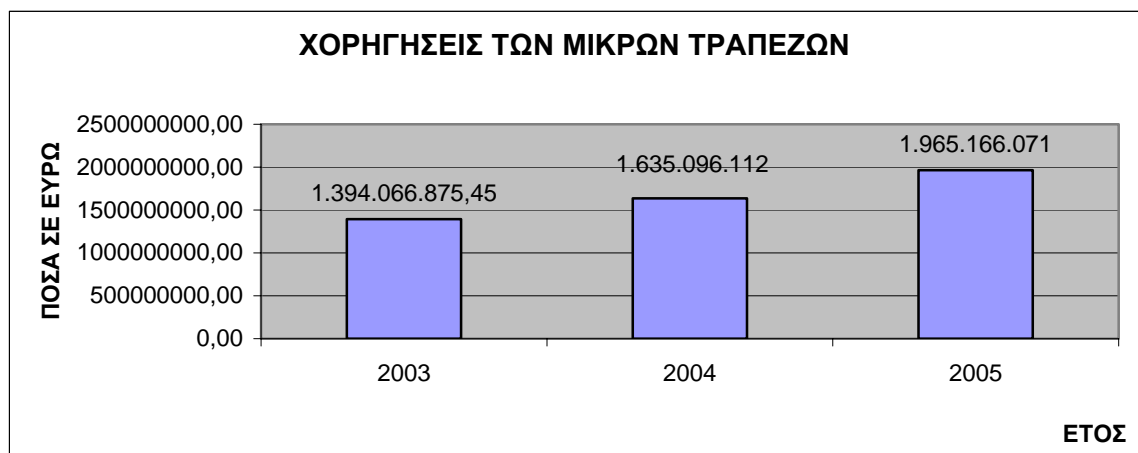
Σχήμα 3.4.1.4. Μέσος Όρος των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων των μεγάλων τραπεζών για την περίοδο 2003-2005

Στη συνέχεια εξετάζεται η διαχρονική εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών των μικρών τραπεζών του δείγματος. Όσον αφορά, λοιπόν, τον Μέσο Όρο του Συνόλου Ενεργητικού των μικρών τραπεζών, παρατηρείται καθολική αύξηση του μεγέθους για τη χρονική περίοδο 2003-2005. Συγκεκριμένα, το 2004 σημειώνεται αύξηση του Συνόλου Ενεργητικού κατά 13,67% σε σχέση με το 2003 και κατά 1,18% το 2005 σε σχέση με το 2004.

Σχήμα 3.4.1.5. Μέσος Όρος του Συνόλου Ενεργητικού των μικρών τραπεζών για την περίοδο 2003-2005

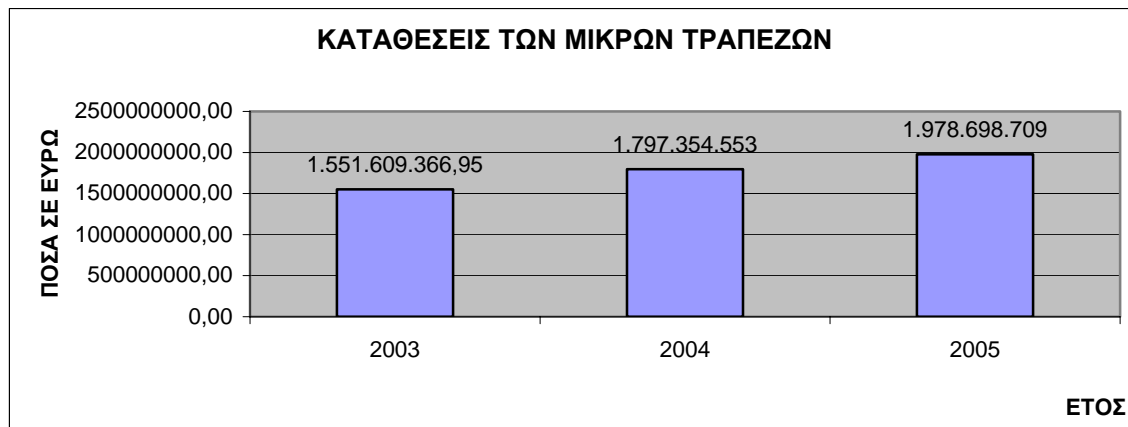
Ο Μέσος Όρος του Συνόλου των Χορηγήσεων των μικρών τραπεζών, παρουσιάζει επίσης σταδιακή άνοδο κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Εξαίρεση αποτελούν η Γενική Τράπεζα για το 2004 και η Τράπεζα Αττικής για το 2005. Συγκεκριμένα, η πρώτη σημειώνει μείωση των Χορηγήσεων κατά 6,43% περίπου το 2004 σε σχέση με το 2003, ενώ η Τράπεζα Αττικής παρουσιάζει μείωση 0,8% το 2005 σε σχέση με το σύνολο των Χορηγήσεων του 2004. Συνολικά, παρατηρείται αύξηση κατά 10,22% το 2004 σε σχέση με το 2003 και κατά 27,89% το 2005 σε σχέση με το 2004.

Σχήμα 3.4.1.6. Μέσος Όρος των Χορηγήσεων των μικρών τραπεζών για την περίοδο 2003-2005

Η μέση τιμή των Καταθέσεων των μικρών τραπεζών, σημειώνει βαθμιαία άνοδο ανά έτος. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η Γενική Τράπεζα για το 2005, η οποία σημείωσε μείωση στις Καταθέσεις κατά 1,12% περίπου σε σχέση με το 2004.

Έτσι, συνολικά παρατηρείται αύξηση του Μέσου Όρου των Καταθέσεων των μικρών τραπεζών κατά 15,84% και 10,09% το 2004 και 2005 αντίστοιχα.

Σχήμα 3.4.1.7. Μέσος Όρος των Καταθέσεων των μικρών τραπεζών για την περίοδο 2003-2005

Τα Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων των μικρών τραπεζών, παρουσιάζουν σημαντική μείωση το 2005, σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη και σημαντική αύξηση το 2004, σε σχέση με το 2003. Αναλυτικότερα, το 2004 παρουσιάζεται μείωση των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων της Τράπεζας Αττικής, της Εγνατίας και της FBB, σε σχέση με το 2003. Όμως, τα κέρδη προ φόρων των υπόλοιπων μικρών τραπεζών του δείγματος, αυξήθηκαν αρκετά ώστε να μην επηρεάσουν τον Μέσο Όρο αυτών, ο οποίος αυξήθηκε σε σχέση με το 2003. Αντίθετα, το 2005 επικράτησε η μείωση των κερδών της τράπεζας Αττικής, της Εγνατίας, της Λαϊκής, και ιδιαίτερα της Omega Bank, γεγονός που συνέβαλε στη σημαντική μείωση του Μέσου Όρου το 2005. Η κύρια αιτία της σημαντικής αυτής μείωσης, είναι η ραγδαία μείωση των κερδών της Omega Bank, η οποία το 2005 παρουσίασε ζημία της τάξης των 35.472.125,05€, ενώ τα δύο προηγούμενα έτη και κυρίως το 2004 είχε σημειώσει σημαντικά κέρδη. Συγκεκριμένα, το 2003 τα κέρδη προ φόρων της Omega Bank διαμορφώθηκαν στα 490.343,32€ ενώ το 2004 στα 5.147.976,97€.

Συνολικά η μεταβολή των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων των μικρών τραπεζών, για την τριετία 2003-2005, έχει ως εξής: το 2004 πραγματοποιείται αρκετά μεγάλη αύξηση κατά 187,54% σε σύγκριση με το 2003. Αντίθετα, το 2005 σημειώνεται σημαντική μείωση κατά 77,05% σε σχέση με το 2004.

Σχήμα 3.4.1.8. Μέσος Όρος των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων των μικρών τραπεζών για την περίοδο 2003-2005

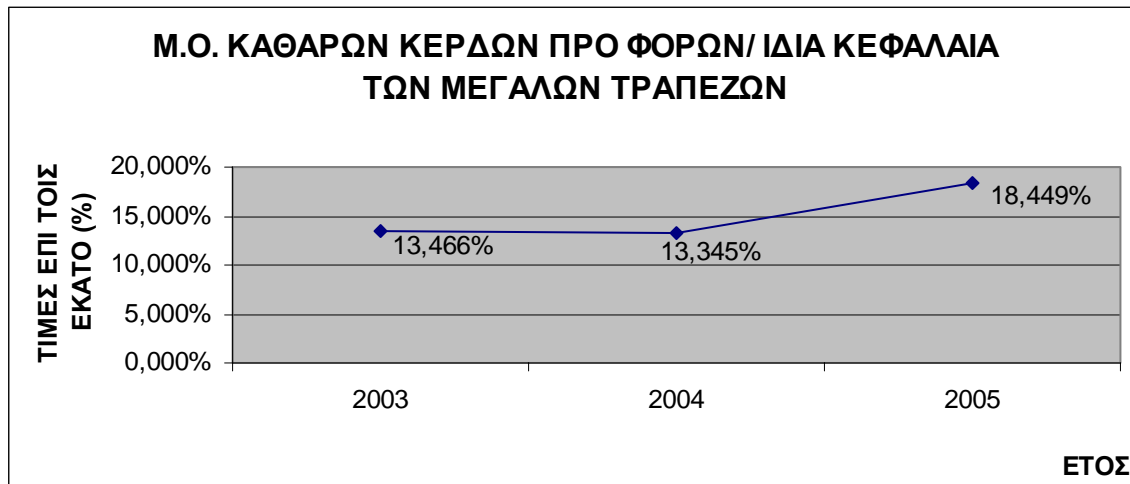
3.4.2 Διαχρονική Εξέλιξη Χρηματοοικονομικών Δεικτών

Στην ενότητα αυτή πραγματοποιείται ανάλυση βάσει των χρηματοοικονομικών δεικτών, που υπολογίστηκαν για το δεδομένο δείγμα των τραπεζών. Υπολογίζεται ο Μέσος Όρος του κάθε δείκτη χωριστά, για τη χρονική περίοδο 2003-2005, για τις δύο κατηγορίες των τραπεζών.

Αρχικά, εξετάζεται η πορεία των τεσσάρων πρώτων χρηματοοικονομικών δεικτών των μεγάλων τραπεζών, οι οποίοι ανήκουν στην κατηγορία της κερδοφορίας και αποδοτικότητας. Αυτό σημαίνει, ότι όσο μεγαλύτερη θα είναι η μέση τιμή του κάθε δείκτη της κατηγορίας αυτής, τόσο πιο αποδοτικές και κερδοφόρες θα είναι οι μεγάλες τράπεζες την περίοδο αυτή, και αντίστροφα.

Σχετικά με τον δείκτη Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων προς Ίδια Κεφάλαια των μεγάλων τραπεζών, παρατηρείται ότι το 2004 πραγματοποιείται μια μέση ποσοστιαία μείωση του χρηματοοικονομικού δείκτη της τάξης του 0,89% σε σχέση με το 2003, ενώ το 2005 σημειώνεται σημαντική αύξηση σε σύγκριση με το 2004 κατά 38,25%. Αναλυτικότερα, το 2004 επικράτησε η μείωση του χρηματοοικονομικού δείκτη από τη συμβολή της Εθνικής και ιδιαίτερα της Εμπορικής, οι οποίες σημείωσαν πτώση στο δείκτη κατά 3,47% και 60,81% αντίστοιχα, σε σχέση με το 2003. Αντίθετα, οι άλλες

μεγάλες τράπεζες, Alpha Bank, Eurobank, και Πειραιώς σημείωσαν άνοδο στο δείκτη κατά 10,27%, 17,12% και 2,47%, αντίστοιχα. Το 2005 παρατηρείται στην πλειοψηφία των τραπεζών, μεγάλη άνοδος του δείκτη σε σχέση με το 2004. Συγκεκριμένα, τα Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων προς τα Ίδια Κεφάλαια της Εθνικής, Εμπορικής, Alpha Bank και Πειραιώς, αυξήθηκαν κατά 35,14%, 240,09%, 38,60% και 107,48%, αντίστοιχα. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η μείωση του δείκτη στη Eurobank κατά 17,75% σε σύγκριση με το 2004. Τα αποτελέσματα εκφράζουν ότι το 2004, το ποσοστό των καθαρών κερδών της Εθνικής και της Εμπορικής που προήλθαν από την τοποθέτηση των Ιδίων Κεφαλαίων μειώθηκε, ενώ την επόμενη χρονιά το αντίστοιχο ποσοστό των μεγάλων τραπεζών πλην της Eurobank αυξήθηκε.

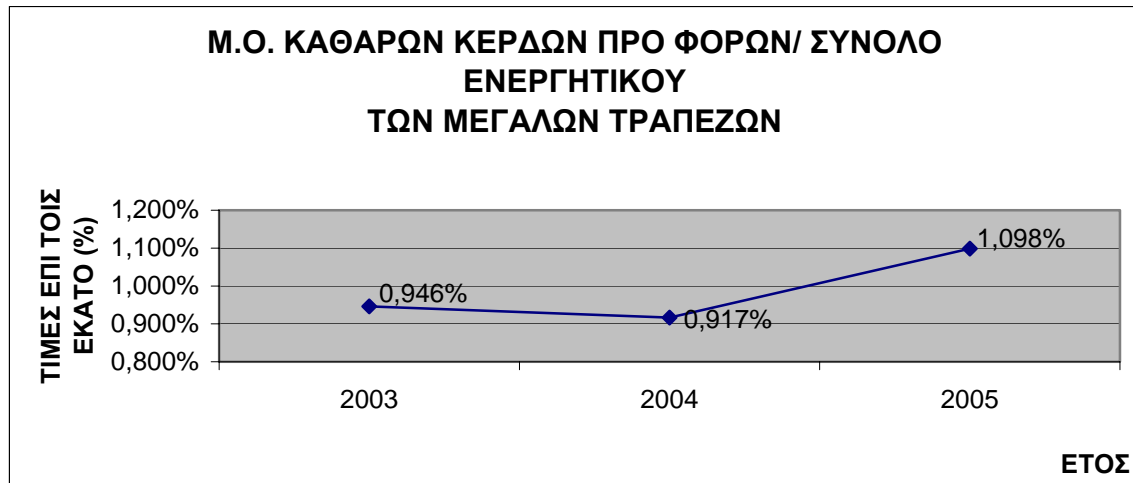

Σχήμα 3.4.2.1. Μέσος Όρος των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων/ Ίδια κεφάλαια των μεγάλων τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

Όσον αφορά τον Μέσο Όρο του λόγου των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων προς το Σύνολο Ενεργητικού των μεγάλων τραπεζών, παρατηρείται μείωση το 2004 κατά 3,06% και αύξησή του κατά 19,74% το 2005. Η καθοδική πορεία του δείκτη το 2004 οφείλεται στη μείωση των Καθαρών Κερδών προ Φόρων προς το Σύνολο Ενεργητικού, της Εμπορικής κατά 61,86% και της Πειραιώς κατά 9,39% και εκφράζει την ελάττωση των αντίστοιχων κερδών τους, σε σχέση με τα περιουσιακά στοιχεία τους το 2003. Οι υπόλοιπες μεγάλες τράπεζες παρουσιάζουν άνοδο του δείκτη το 2004, η οποία

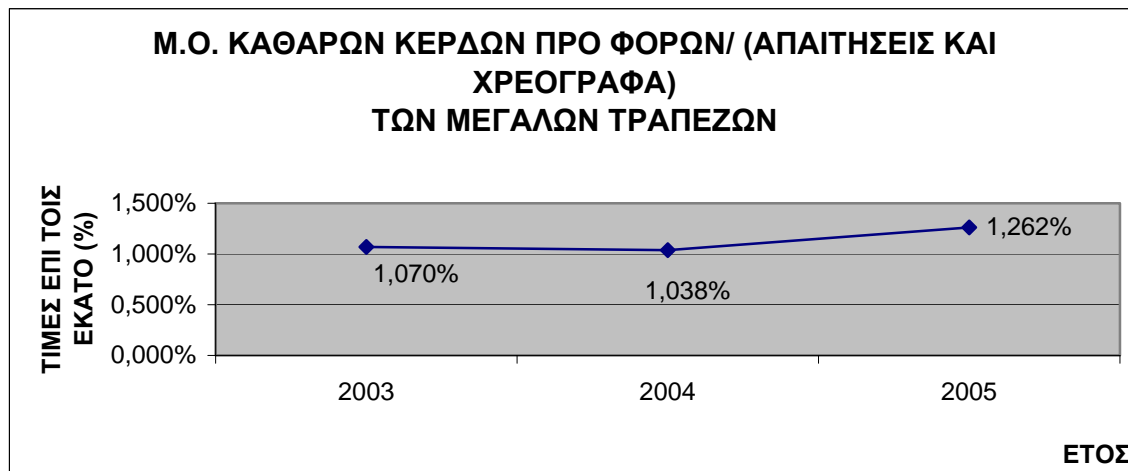

εκφράζεται με τα ποσοστά 2,31%, 12,00% και 12,51% για την Εθνική, Alpha και Eurobank αντίστοιχα. Αντίθετα, το 2005 επικράτησε αύξηση, λόγω ανόδου του δείκτη της Εθνικής κατά 37,32%, της Εμπορικής κατά 149,49%, και της Πειραιώς κατά 73,70%, ενώ οι Alpha και Eurobank σημείωσαν πτώση κατά 17,20% και 5,14% αντίστοιχα .

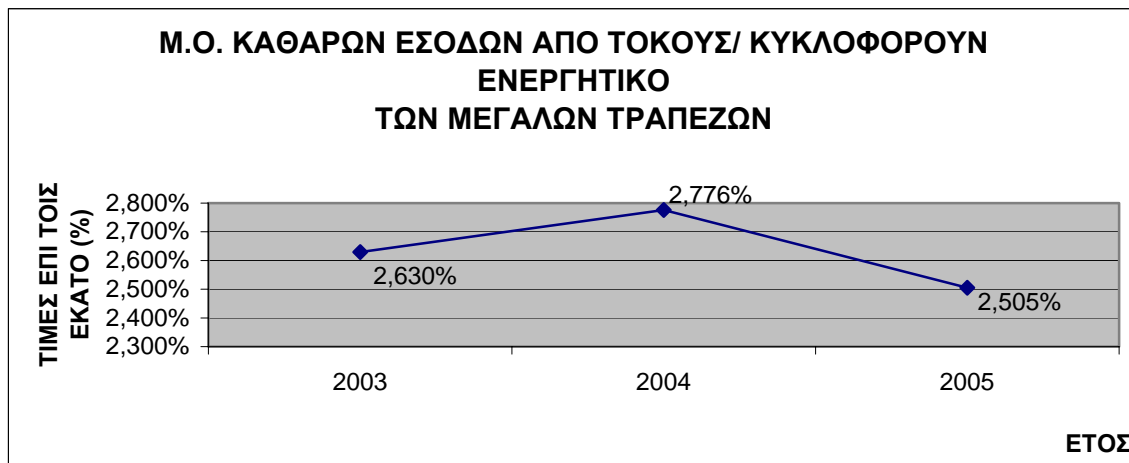
Σχήμα 3.4.2.2. Μέσος Όρος των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων/ Σύνολο Ενεργητικού των μεγάλων τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

Ο Μέσος Όρος του λόγου των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων προς το άθροισμα των Απαιτήσεων και των Χρεογράφων των πέντε μεγαλύτερων τραπεζών, παρουσιάζει καθοδική πορεία το 2004 και ανοδική το 2005. Συγκεκριμένα, η μέση ποσοστιαία μείωση της περιόδου 2003-2004, εκφράζεται με ένα ποσοστό της τάξης του 2,99%, ενώ η αύξηση του δείκτη στο διάστημα 2004-2005, χαρακτηρίζεται από τη μέση ποσοστιαία μεταβολή του κατά 21,58%. Η μεταβολή του δείκτη το 2004 οφείλεται στη μείωση του δείκτη της Εμπορικής κατά 62,42% και της Πειραιώς, κατά 7,99%, και στην αύξηση του δείκτη της Εθνικής, Alpha και Eurobank, κατά 2,46%, 14,03% και 9,53% αντίστοιχα. Η μεταβολή του το 2005 οφείλεται στην αύξηση του δείκτη της Εθνικής, Εμπορικής και Πειραιώς κατά 96,20%, 159,82% και 68,94% αντίστοιχα και στη μείωση της Alpha κατά 44,98% και Eurobank κατά 6,42%.

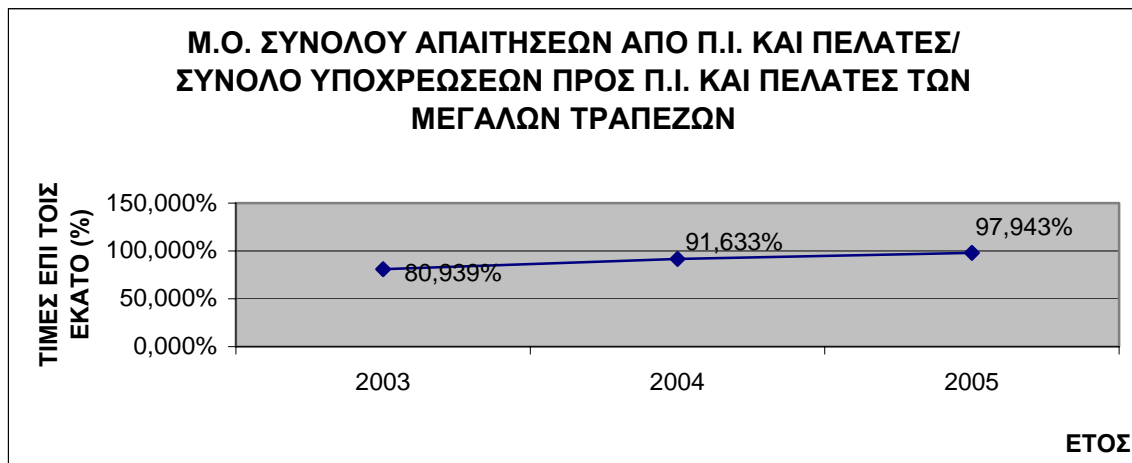
Σχήμα 3.4.2.3. Μέσος Όρος των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων/ Απαιτήσεις+Χρεόγραφα των μεγάλων τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

Η μέση τιμή του δείκτη Καθαρά Έσοδα από Τόκους προς Κυκλοφορούν Ενεργητικό παρουσιάζει αύξηση το 2004 κατά 5,55% και μείωση το 2005 κατά 9,76%. Συνεπώς, το 2004 το τραπεζικό καθαρό εισόδημα από τόκους αναλογικά με το Κυκλοφορούν (κερδοφόρο) Ενεργητικό αυξάνεται, ενώ η μείωσή του το 2005, δηλώνει την κατά μέσο όρο μείωση της αποδοτικότητας των δανειοδοτήσεων και των επενδυτικών δραστηριοτήτων των μεγάλων τραπεζών. Πιο αναλυτικά, η ποσοστιαία μεταβολή των Καθαρών Εσόδων από Τόκους προς το Κυκλοφορούν Ενεργητικό για το 2004, οφείλεται στην αύξηση του δείκτη της Εθνικής (14,40%), Εμπορικής (5,97%), Alpha (6,79%) και Eurobank (2,62%) και στη μικρή μείωση του, στην Τράπεζα Πειραιώς (-0,59%). Αντίθετα, το 2005 κυριάρχησε η μείωση του δείκτη της Alpha (-16,08%), της Eurobank (-24,12%) και της Τράπεζας Πειραιώς (-8,07%), έναντι της αύξησης αυτού στην Εθνική (0,37%) και στην Εμπορική (0,92%).

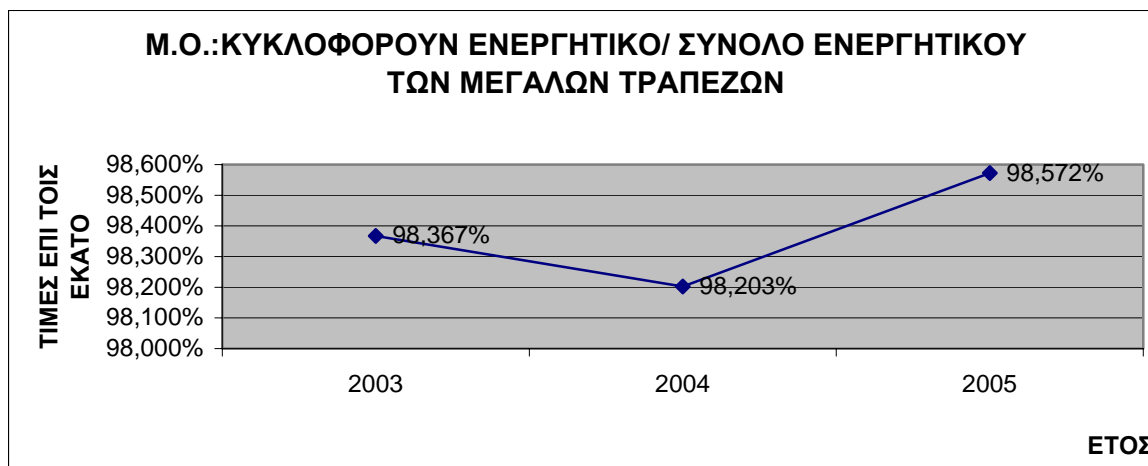
Σχήμα 3.4.2.4. Μέσος Όρος των Καθαρών Εσόδων από Τόκους/ Κυκλοφορούν Ενεργητικό των μεγάλων τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

Όσον αφορά τον χρηματοοικονομικό δείκτη ρευστότητας του δείγματος μας, παρατηρείται ότι η μέση τιμή του λόγου των Χορηγήσεων προς τις Καταθέσεις των μεγάλων τραπεζών, σημειώνει συνεχή ανοδική πορεία το 2004 και 2005, σε σύγκριση με την περίοδο 2003-2004. Έτσι, το 2004 σημειώνεται αύξηση του δείκτη κατά 13,21% και το 2005 κατά 6,89%. Οι υψηλές τιμές του δείκτη δηλώνουν την ύπαρξη χαμηλής ρευστότητας, ιδιαίτερα το 2004 και 2005, και δείχνουν την μεγάλη ανάγκη των τραπεζών σε σχέση με τα δάνεια και τις καταθέσεις. Το γεγονός αυτό είναι πολύ σημαντικό, αφού χωρίς την απαιτούμενη ρευστότητα είναι πιθανό κάποιες τράπεζες να αποτύχουν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Το 2004, λοιπόν, επικρατεί αύξηση του δείκτη σε όλες τις μεγάλες τράπεζες, με μεγαλύτερη αυτή της Εθνικής (20,05%), ενώ το 2005 αρνητικές τιμές του δείκτη (μείωση), σημειώνουν η Εθνική (-8,12%) και η Alpha (-11,65%), χωρίς όμως να επικρατούν της αύξησης των υπολοίπων και ιδιαίτερα της Τράπεζας Πειραιώς (44,79%).

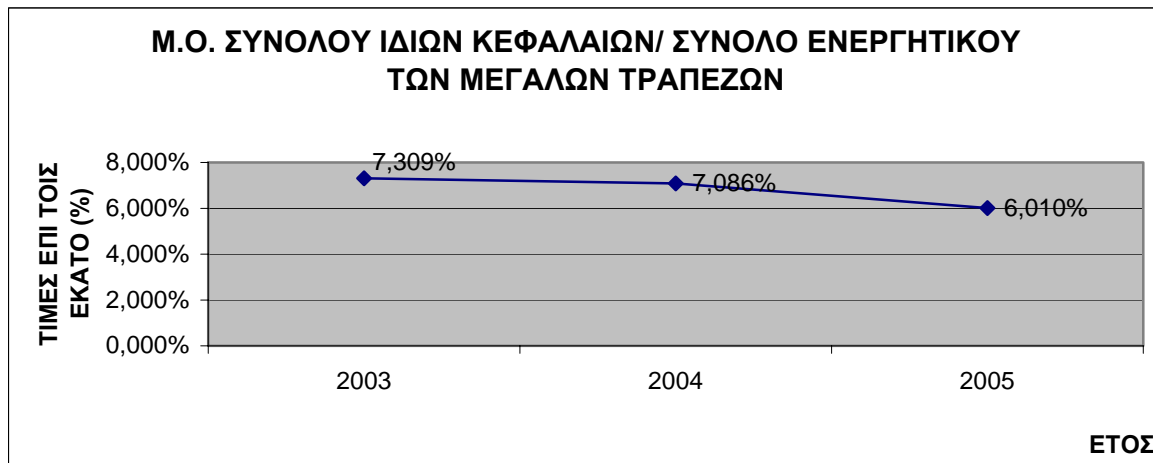
Σχήμα 3.4.2.5. Μέσος Όρος του συνόλου των Απαιτήσεων από Πιστωτικά Ιδρύματα (Π.Ι) & Πελάτες / σύνολο Υποχρεώσεων προς Π.Ι & Πελάτες των μεγάλων τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

Ο Μέσος Όρος του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς το Σύνολο Ενεργητικού των μεγάλων τραπεζών, στο χρονικό διάστημα 2003-2004, μειώνεται κατά 0,17% ενώ το διάστημα 2004-2005 αυξάνεται κατά 0,38%. Η μεταβολή το 2004, οφείλεται στη μείωση του δείκτη της Εθνικής κατά 0,0037%, της Εμπορικής κατά 1,0172% και της Πειραιώς κατά 0,0402%, καθώς και στην αύξηση κατά 0,1352% στην Alpha Bank και κατά 0,0961% στη Eurobank. Το 2005 παρατηρείται καθολική μικρή άνοδος του δείκτη των μεγάλων τραπεζών, με μεγαλύτερη αυτή της Alpha κατά 0,88% σε σχέση με την αντίστοιχη τιμή του προηγούμενου έτους.

Σχήμα 3.4.2.6. Μέσος Όρος του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού / Σύνολο Ενεργητικού των μεγάλων τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

Όσον αφορά την κεφαλαιακή επάρκεια των μεγάλων τραπεζών, εξετάζεται η πορεία του λόγου των Ιδίων Κεφαλαίων προς το Σύνολο Ενεργητικού. Ο δείκτης παρουσιάζει διαρκή καθοδική πορεία το 2004 κατά 3,05% σε σχέση με το 2003, και κατά 15,18% το 2005 σε σχέση με το 2004. Η μειωμένη τιμή του δείκτη εκφράζει το γεγονός ότι οι μεγάλες τράπεζες βασίστηκαν περισσότερο στις Βραχυπρόθεσμες και Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις τους παρά στο σύνολο των Ιδίων Κεφαλαίων τους, και ιδιαίτερα τα δύο τελευταία έτη, όπου επικράτησε η μείωση του δείκτη. Συνολικά την εξεταζόμενη τριετία (2003-2005) παρατηρείται αύξηση στις τιμές του δείκτη στην Εθνική (3,80%) και την Eurobank (5,69%) και μείωση στην Εμπορική (-14,66%) την Alpha Bank (-19,35%) και την Τράπεζα Πειραιώς (-13,92%)

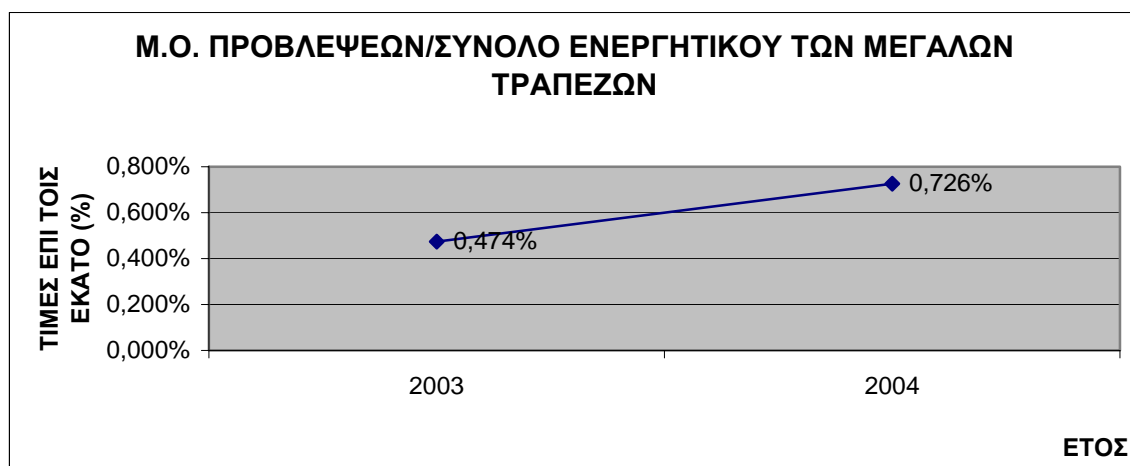

Σχήμα 3.4.2.7. Μέσος Όρος του συνόλου των Ιδίων Κεφαλαίων/ Σύνολο Ενεργητικού των μεγάλων τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

Μελετώντας την ποιότητα ενεργητικού των μεγάλων τραπεζών τη δεδομένη χρονική περίοδο, εξετάζεται η πορεία του δείκτη των Προβλέψεων προς το Σύνολο Ενεργητικού. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθεί, ότι η πορεία του δείκτη, δεν είναι δυνατό να εξεταστεί για το 2005, λόγω έλλειψης δεδομένων για το σύνολο των τραπεζών.² Γι αυτό εξετάζεται η συμπεριφορά του δείκτη μόνο για το χρονικό διάστημα

² Λόγω αλλαγής των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, δεν ήταν επαρκείς οι απαιτούμενες πληροφορίες για τις προβλέψεις τριών μεγάλων τραπεζών, της Εθνικής, της Εμπορικής και της Alpha Bank).

2003-2004. Παρατηρείται ότι η μέση τιμή του δείκτη για τις μεγάλες τράπεζες τη χρονική περίοδο 2003-2004, εκφράζεται από τη θετική μέση ποσοστιαία μεταβολή (αύξηση) του κατά 53,16%. Έτσι, το χρονικό διάστημα 2003-2004, παρατηρείται αύξηση του δείκτη το 2004 σε όλες τις μεγάλες τράπεζες, με σημαντικότερες ποσοστιαίες μεταβολές αυτές της Alpha Bank κατά 114,50% και της Εμπορικής κατά 74,30%. Οι μέσες ποσοστιαίες μεταβολές του δείκτη των άλλων μεγάλων τραπεζών τη δεδομένη διετία είναι οι ακόλουθες: Εθνική (7,67%), Eurobank (20,63%) και Πειραιώς (15,54%).

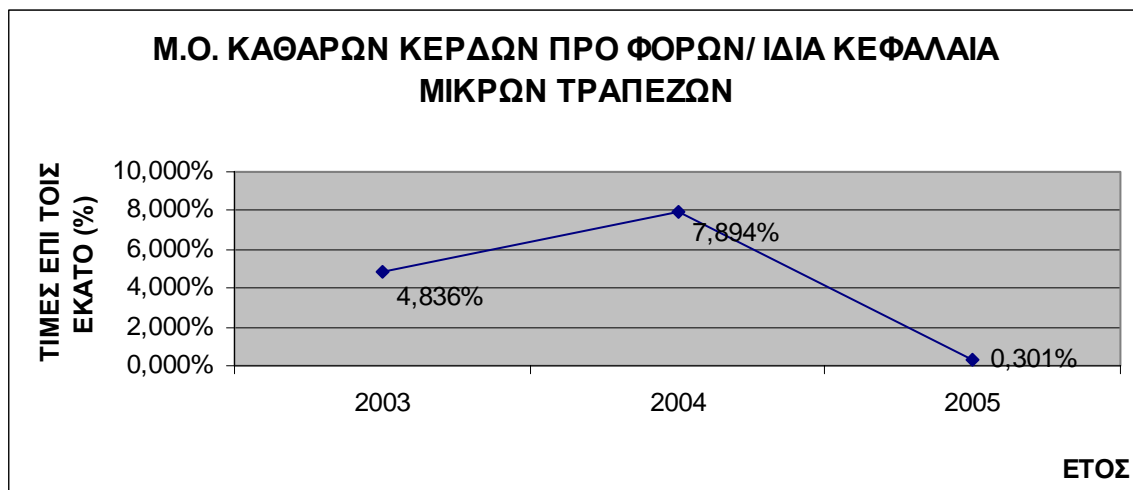
Σχήμα 3.4.2.8. Μέσος Όρος των Προβλέψεων/ Σύνολο Ενεργητικού των μεγάλων τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

Στη συνέχεια ακολουθεί η χρηματοοικονομική ανάλυση των μικρών τραπεζών μέσω της εξέτασης της πορείας των χρηματοοικονομικών δεικτών. Σε αυτή την περίπτωση, λόγω του μεγαλύτερου πλήθους των μικρών τραπεζών, αναφέρονται μόνο οι σημαντικότερες μέσες ποσοστιαίες μεταβολές των μικρών τραπεζών.

Αρχικά εξετάζονται οι δείκτες κερδοφορίας και αποδοτικότητας. Παρατηρείται ότι κοινός όρος (αριθμητής) στους πρώτους τρεις δείκτες είναι τα Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων των μικρών τραπεζών. Έχοντας ήδη εξετάσει χωριστά την πορεία των αντίστοιχων κερδών για τη δεδομένη χρονική περίοδο, προκύπτει ότι το 2004 σημειώνεται μεγάλη αύξηση αυτών, γεγονός που οδηγεί στην αύξηση των αντίστοιχων δεικτών, ενώ το 2005 σημειώνεται μια ραγδαία μείωση των κερδών, γεγονός που συμβάλλει στη μεγάλη καθοδική πορεία των δεικτών το συγκεκριμένο έτος, όπως

φαίνεται και στα τρία ακόλουθα σχήματα.

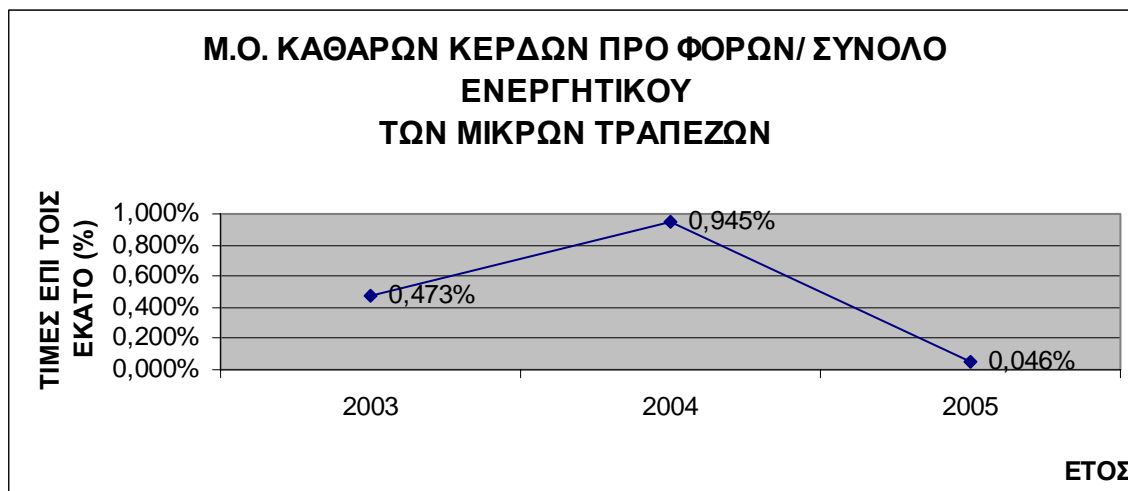
Ο Μέσος Όρος, λοιπόν, των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων προς τα Ίδια Κεφάλαια των μικρών τραπεζών, στο διάστημα 2003-2004, αυξάνεται κατά 63,23% και μειώνεται δραματικά στο επόμενο χρονικό διάστημα κατά 96,19%. Αξιοσημείωτες είναι οι αυξήσεις του δείκτη της Omega Bank της Γενικής Τράπεζας και της Probank το διάστημα 2003-2004, σε ποσοστά άνω του 100%. Αντίθετα, το διάστημα 2004-2005, αν και σημειώνονται μεγάλες αυξήσεις στις τιμές του δείκτη στην τράπεζα FBB και στην Aspis Bank, οι αυξήσεις αυτές σε συνδυασμό με τις μικρότερες αυξήσεις της Εγνατίας Τράπεζας και της Probank, δεν καταφέρνουν να επικρατήσουν υπέρ των μεγάλων μειώσεων των υπολοίπων. Καθοριστική μείωση για την τελική διαμόρφωση της πορείας του δείκτη το 2005, είναι η ραγδαία μείωση του δείκτη στην Omega Bank, η οποία ουσιαστικά αποτελεί και τον μοναδικό υπαίτιο για τη μεταβολή του δείκτη, αφού οι μειώσεις αυτού στις υπόλοιπες τράπεζες είναι πολύ μικρότερες. Άλλωστε, όπως έχει ήδη αναφερθεί, το 2005, ήταν μια δύσκολη χρονιά για την Omega Bank, η οποία σημείωσε σημαντικές ζημίες σε σύγκριση μάλιστα με το 2004, όπου σημείωσε σημαντική πρόοδο.

Σχήμα 3.4.2.9. Μέσος Όρος των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων/ Ίδια κεφάλαια των μικρών τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

Η μέση τιμή του δείκτη των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων προς Σύνολο Ενεργητικού των μικρών τραπεζών αυξάνεται κατά 99,79% το 2004 και μειώνεται κατά

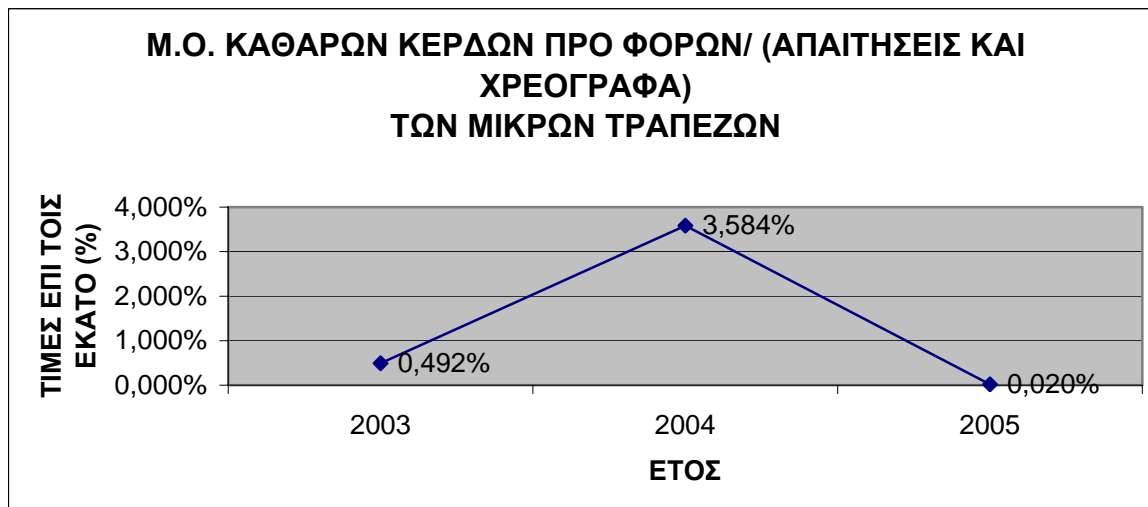
95,13% το 2005. Αξιοσημείωτες είναι οι αυξήσεις του δείκτη της Aspis Bank, της Γενικής Τράπεζας, της Probank και της FBB την τριετία 2003-2005, σε ποσοστά άνω του 100%. Αντίθετα, την εξεταζόμενη τριετία (2003-2005) σημειώνεται μείωση στις τιμές του δείκτη της Τράπεζας Αττικής, της Εγνατίας Τράπεζας και της Omega Bank μεγέθους 42,94%, 20,74% και 12,33% αντίστοιχα.

Σχήμα 3.4.2.10. Μέσος Όρος των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων/ Σύνολο Ενεργητικού των μικρών τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

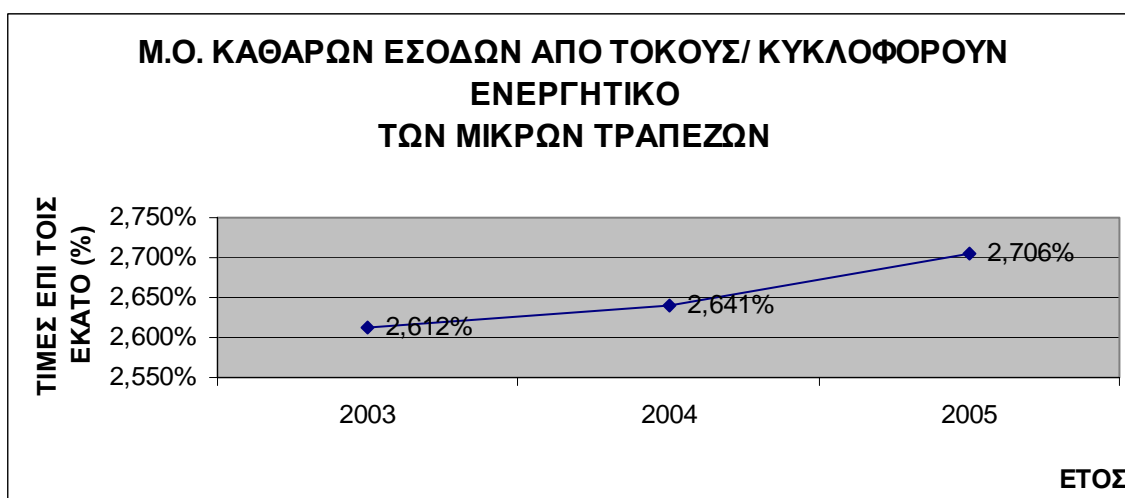
Ο Μέσος Όρος των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων προς το άθροισμα των απαιτήσεων και των χρεογράφων των μικρών τραπεζών, εκφράζεται με τη μέση ποσοστιαία μεταβολή της τάξεως του 628,45% για το διάστημα 2003-2004 και του 99,44% για το διάστημα 2004-2005. Το χρονικό διάστημα 2003-2005 παρατηρείται αξιοσημείωτη αύξηση στις τιμές του δείκτη της Εγνατίας Τράπεζας, της Γενικής, της Omega και της Probank, το διάστημα 2003-2004, σε ποσοστά άνω του 100% ενώ το επόμενο διάστημα (2004-2005) επικρατούν οι μειώσεις του δείκτη στις πέντε από τις οκτώ μικρές τράπεζες του δείγματος (Τράπεζα Αττικής, Γενική, Εγνατία, Λαϊκή, Omega Bank), με σημαντικότερη αυτή της Omega (σε ποσοστό άνω του 100%).

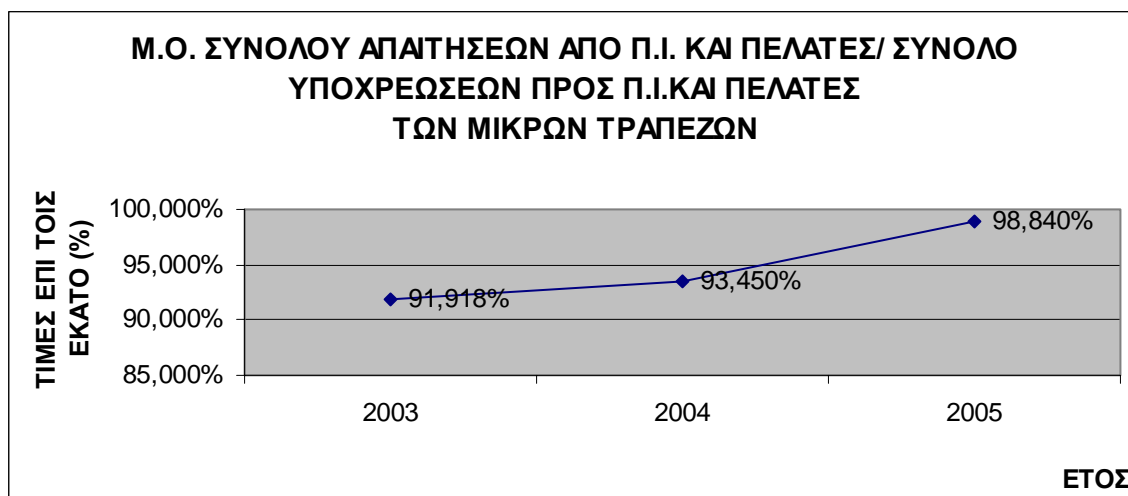
Σχήμα 3.4.2.11. Μέσος Όρος των Καθαρών Κερδών Προ Φόρων/ Απαιτήσεις+Χρεόγραφα των μικρών τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

Η μέση τιμή στο καθαρό περιθώριο επιτοκίου των μικρών τραπεζών, παρουσιάζει διαρκή αύξηση, όπου το 2004 αυξάνεται κατά 1,11% σε σχέση με το 2003 και το 2005 κατά 2,46% σε σύγκριση με το 2004. Έτσι, το 2004 επικρατεί αύξηση του χρηματοοικονομικού δείκτη σε τέσσερις μικρές τράπεζες (Aspis Bank, Γενική Τράπεζα, Omega Bank και Probank) και το 2005 σε πέντε (Τράπεζα Αττικής, Γενική Τράπεζα, Λαϊκή Τράπεζα, Omega Bank και Probank), με σημαντικότερη μεταβολή και για τα δύο έτη εκείνη της Omega, η οποία αυξήθηκε κατά 33,35% το 2004 και κατά 37,68% το 2005.

Σχήμα 3.4.2.12. Μέσος Όρος των Καθαρών Εσόδων από Τόκους/ Κυκλοφορούν Ενεργητικό των μικρών τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

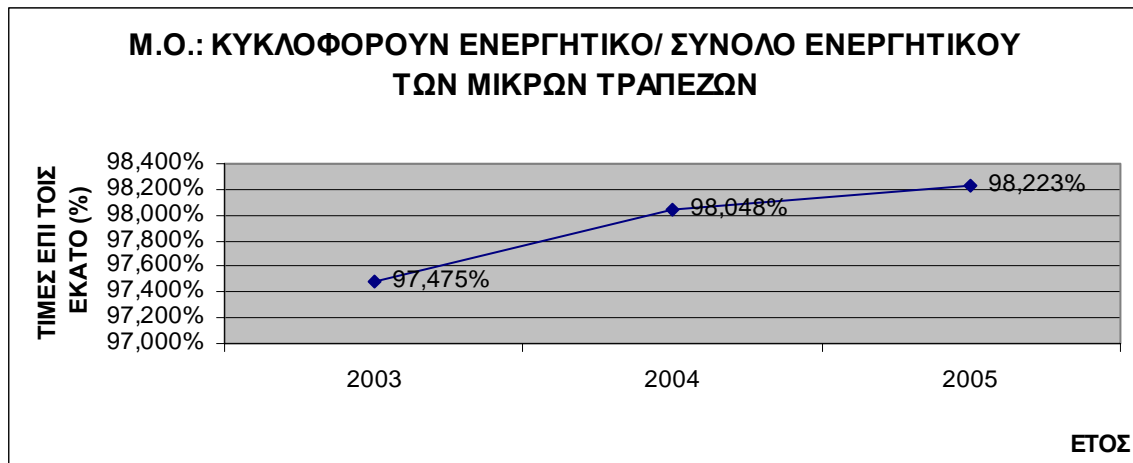
Ο λόγος των Χορηγήσεων προς τις Καταθέσεις των μικρών τραπεζών, χαρακτηρίζεται από μια συνεχόμενη ανοδική πορεία κατά 1,67% το 2004 και κατά 5,77% το 2005. Το διάστημα 2003-2004 παρατηρείται συνολικά αύξηση της μέσης ποσοστιαίας μεταβολής του δείκτη (Χορηγήσεις / Καταθέσεις) των μικρών τραπεζών, εκτός από τη Γενική και τη Λαϊκή Τράπεζα, οι οποίες σημειώνουν μείωση κατά 17,54% και 5,62% αντίστοιχα. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις εμφανίζονται στην Omega Bank (18,87%) και την Aspis Bank (10,17%), ενώ οι υπόλοιπες τράπεζες ακολουθούν με μικρότερες μεταβολές (αυξήσεις). Το επόμενο διάστημα (2004-2005), σημειώνεται επίσης αύξηση του δείκτη σε όλες τις μικρές τράπεζες, εκτός από την τράπεζα FBB, η οποία παρουσιάζει μείωση του δείκτη κατά 7,99%. Σημαντικότερες αυξήσεις του δείκτη, εμφανίζονται στη Γενική (24,68%), την Aspis Bank (11,99%) και τη Λαϊκή Τράπεζα (10,73%), έναντι των υπολοίπων που σημειώνουν μικρότερες μεταβολές.

Σχήμα 3.4.2.13. Μέσος Όρος του Συνόλου των Απαιτήσεων από Πιστωτικά Ιδρύματα (Π.Ι) & Πελάτες / Σύνολο Υποχρεώσεων προς Π.Ι & Πελάτες των μικρών τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

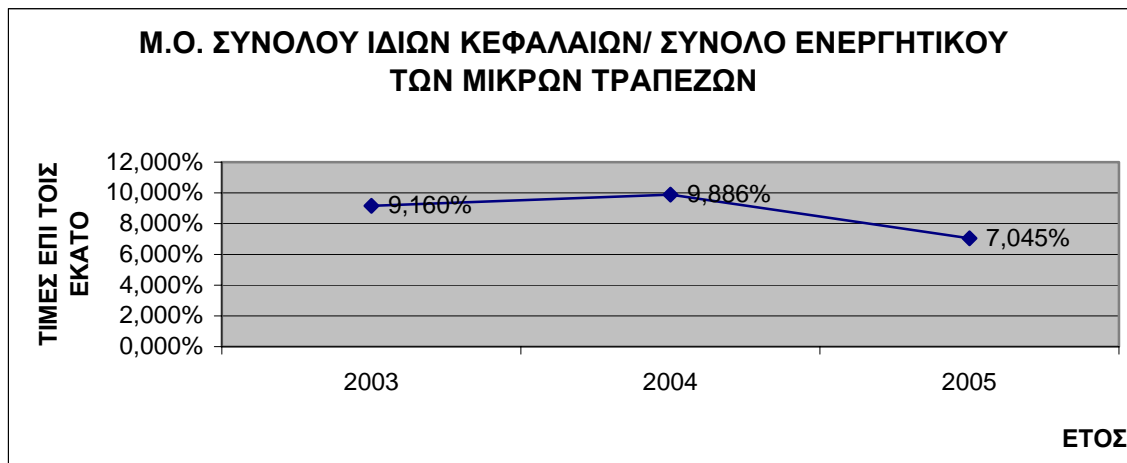
Το ποσοστό του Κερδοφόρου Ενεργητικού σε σχέση με το Σύνολο Ενεργητικού των μικρών τραπεζών αυξάνεται διαρκώς μέσα στην εξεταζόμενη τριετία. Η μέση ποσοστιαία μεταβολή του το 2004 σε σχέση με το 2003 και του 2005 σε σχέση με το 2004 είναι 0,59% και 0,18% αντίστοιχα. Γενικά, στο πρώτο χρονικό διάστημα (2003-2004) παρατηρείται μικρή αύξηση του δείκτη σε όλες τις τράπεζες, με σημαντικότερη

εκείνη της Aspis Bank (2,07%), ενώ το επόμενο χρονικό διάστημα (2004-2005) έχουμε μια μικρή μείωση σε 3 τράπεζες (Τράπεζα Αττικής, Γενική Τράπεζα και Omega Bank) και μικρή αύξηση στις υπόλοιπες πέντε (Aspis Bank, Εγνατία Τράπεζα, Λαϊκή Τράπεζα, Probank και FBB), με σημαντικότερη εκείνη της Εγνατίας Τράπεζας (1,36%).

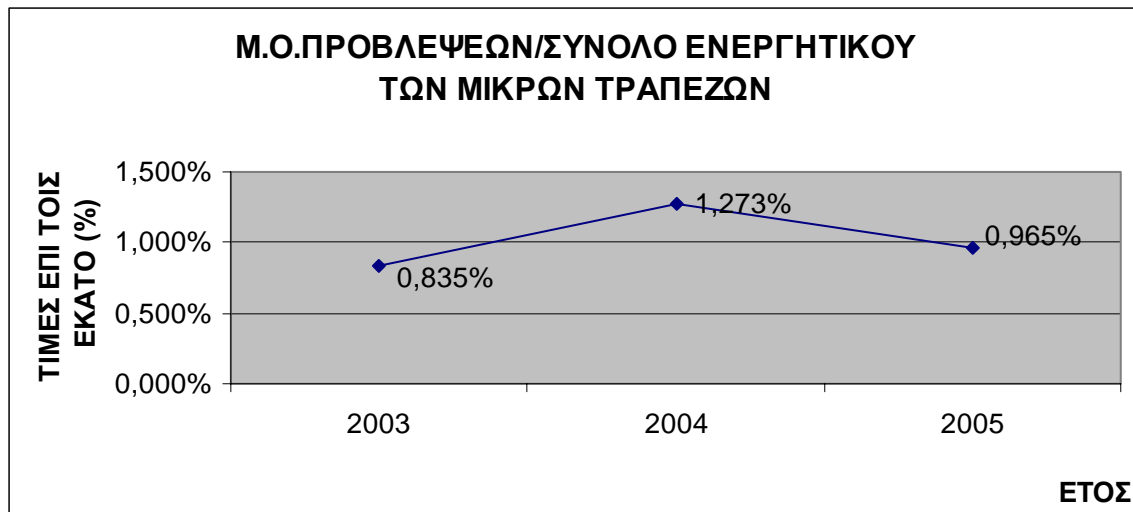
Σχήμα 3.4.2.14. Μέσος Όρος του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού / Σύνολο Ενεργητικού των μικρών τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας του δείγματος (Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού), παρουσιάζει συνεχή μείωση κατά μέσο όρο το 2004 και 2005 κατά 1,68% και 21,77% αντίστοιχα. Αναλυτικότερα για την εξεταζόμενη χρονική περίοδο ισχύουν τα εξής: το πρώτο χρονικό διάστημα, επικρατεί η μείωση του χρηματοοικονομικού δείκτη από πέντε μικρές τράπεζες του δείγματος, και το επόμενο διάστημα εκδηλώνεται μείωση από όλες τις τράπεζες. Αξιοσημείωτες μειώσεις συμβαίνουν: στην Τράπεζα Αττικής (-24,39%), την FBB (-19,32%) και την Omega (-16,75%) στο πρώτο διάστημα, και στη Γενική (-60,42%), την Εγνατία (-28,38%) και την FBB (-26,05%) στο δεύτερο.

Σχήμα 3.4.2.15. Μέσος Όρος του συνόλου των Ιδίων Κεφαλαίων/ Σύνολο Ενεργητικού των μικρών τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

Τέλος, εξετάζοντας την ποιότητα ενεργητικού των μικρών τραπεζών, παρατηρείται ότι ο Μέσος Όρος των Προβλέψεων Προς το Σύνολο Ενεργητικού τους αυξάνεται το 2004 κατά 52,45% σε σχέση με το προηγούμενο έτος και μειώνεται το 2005 κατά 24,19% σε σύγκριση με το 2004. Συγκεκριμένα ισχύουν τα εξής: το 2004 σημειώνεται μείωση του δείκτη σε έξι από τις οκτώ τράπεζες του δείγματος, με μια κλίμακα της τάξης των 20%, 30% και 4% περίπου. Όμως, η αύξηση του στις άλλες δύο είναι μεγαλύτερη και υπερτερεί της μείωσης, αφού στη Γενική επικρατεί αύξηση του δείκτη κατά 541,95% και στην FBB αύξηση κατά 102,56%, σε σχέση με το 2003. Το διάστημα 2004-2005, σημειώνεται μείωση σε πέντε τράπεζες, μια μείωση που χαρακτηρίζεται από μεγάλα ποσοστά και υπερτερεί των επίσης μεγάλων ποσοστών (αυξήσεων της τάξης του 197% και 82% περίπου) των υπολοίπων. Ακολουθούν οι τράπεζες: Γενική (-76,53%), FBB (50,17%), Εγνατία (-42,79%) και Probank (-3,23%).

Σχήμα 3.4.2.16. Μέσος Όρος των Προβλέψεων/ Σύνολο Ενεργητικού των μικρών τραπεζών, για την περίοδο 2003-2005

Κεφάλαιο 4

Θεωρητικό Υπόβαθρο Της Μεθόδου Πολυκριτήριας Ανάλυσης Promethee

4.1. Γενικά

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο της μεθόδου Promethee II, η οποία εφαρμόζεται για την αξιολόγηση και τελικά την κατάταξη των τραπεζών του δείγματος κατά τη χρονική περίοδο 2003-2005. Ως κριτήρια της μεθόδου λαμβάνονται οι 8 χρηματοοικονομικοί δείκτες, οι οποίοι παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο.

4.2 Η έννοια της σχέσης υπεροχής

Η θεωρία των σχέσεων υπεροχής (outranking relations theory, Roy, 1991, 1996) παρέχει μια εναλλακτική μεθοδολογική προσέγγιση στη σύνθεση πολλαπλών κριτηρίων αξιολόγησης σε σχέση με την πολυκριτήρια θεωρία χρησιμότητας. Σε αντίθεση με την πολυκριτήρια θεωρία χρησιμότητας, στόχος της θεωρίας των σχέσεων υπεροχής δεν είναι η ανάπτυξη μιας συνάρτησης βαθμολόγησης των εναλλακτικών δραστηριοτήτων, όπως η συνάρτηση χρησιμότητας, αλλά η ανάπτυξη ενός μεθοδολογικού πλαισίου που επιτρέπει την πραγματοποίηση διμερών συγκρίσεων μεταξύ των εναλλακτικών δραστηριοτήτων.

Η σχέση υπεροχής S είναι μια διμερής σχέση που ορίζεται στο σύνολο των εναλλακτικών δραστηριοτήτων, έτσι ώστε:

$$x' S x'' \Leftrightarrow \text{η εναλλακτική } x' \text{ είναι τουλάχιστον εξίσου καλή όσο η } x''$$

Η γενική ιδέα της σχέσης υπεροχής είναι ότι η σύγκριση δύο οποιονδήποτε εναλλακτικών x' και x'' βασίζεται στην ισχύ των ενδείξεων που υποστηρίζουν ότι η

εναλλακτική x' είναι τουλάχιστον εξίσου καλή όσο η x'' (θετικές ενδείξεις), καθώς και την ισχύ των ενδείξεων κατά του ισχυρισμού αυτού (αρνητικές ενδείξεις). Εφόσον η ισχύς των θετικών ενδείξεων είναι υψηλή και ταυτόχρονα η ισχύς των αρνητικών ενδείξεων είναι περιορισμένη, τότε μπορεί να θεωρηθεί ότι ισχύει η σχέση υπεροχής $x' S x''$, δηλαδή ότι η x' είναι τουλάχιστον εξίσου καλή όσο η x'' .

Αυτή η γενική έννοια και ορισμός της σχέσης υπεροχής υιοθετείται από όλες τις μεθοδολογίες της θεωρίας των σχέσεων υπεροχής, αλλά ο τρόπος με τον οποίο υλοποιείται διαφέρει, ανάλογα με τη μέθοδο.

Κύριο χαρακτηριστικό της σχέσης υπεροχής είναι ότι δεν είναι απαραίτητα πλήρης (complete) ή μεταβατική (transitive). Η ιδιότητα της πληρότητας αναφέρεται στην πλήρη αξιολόγηση όλων των εναλλακτικών δραστηριοτήτων και την κατάταξή τους. Η πολυκριτήρια θεωρία χρησιμότητας μέσω της ανάπτυξης κατάλληλων συναρτήσεων χρησιμότητας οδηγεί σε μια πλήρη αξιολόγηση των εναλλακτικών, η οποία βασίζεται στις σχέσεις προτίμησης (P) και αδιαφορίας (I). Στο πλαίσιο αυτό, για οποιοσδήποτε εναλλακτικές x' και x'' θα ισχύει $x' P x''$ ή $x' I x''$.

Αντίθετα, στη θεωρία των σχέσεων υπεροχής, θεωρείται ότι οι προτιμήσεις του αποφασίζοντος δεν ακολουθούν απαραίτητα τη μεταβατική ιδιότητα καθώς και ότι μια πλήρης αξιολόγηση των εναλλακτικών δεν είναι πάντα εφικτή.

Η έννοια της μη πληρότητας είναι επίσης σημαντική, δεδομένου ότι σε πολλές περιπτώσεις η πλήρης αξιολόγηση των εναλλακτικών δραστηριοτήτων δεν είναι εφικτή. Για παράδειγμα, συχνά υπάρχουν εναλλακτικές με πολύ ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία τις καθιστούν μη συγκρίσιμες σε σχέση με άλλες εναλλακτικές. Τότε, η πλήρης κατάταξη των εναλλακτικών δεν λαμβάνει υπόψη αυτές τις ιδιαιτερότητες, γεγονός που μπορεί να αποδειχθεί σημαντικό για τον αποφασίζοντα. Η θεωρία των σχέσεων υπεροχής, επιτρέπει την εισαγωγή στην ανάλυση της σχέσης ασυγκριτικότητας (incomparability relation), μια σχέση η οποία είναι αντιμεταθετική αλλά όχι μεταβατική. Η ανάλυση αυτή, διαφοροποιεί τη θεωρία των σχέσεων υπεροχής από την Πολυκριτήρια Θεωρία Χρησιμότητας, η οποία βασίζεται αποκλειστικά στις σχέσεις προτίμησης και αδιαφορίας. Τονίζεται ότι η σχέση ασυγκριτικότητας είναι αντιμεταθετική αλλά όχι μεταβατική.

Όλες οι μέθοδοι της θεωρίας σχέσεων υπεροχής λειτουργούν σε δύο στάδια. Στο

πρώτο στάδιο, αναπτύσσεται η σχέση υπεροχής βάσει των πληροφοριών που παρέχει ο αποφασίζων, ενώ στο δεύτερο στάδιο, χρησιμοποιούνται ευρετικές διαδικασίες για την αξιοποίηση της σχέσης υπεροχής με σκοπό την αξιολόγηση των εναλλακτικών δραστηριοτήτων (επιλογή, κατάταξη, ταξινόμηση) (Μ.Δούμπος, Κ.Ζοπουνίδης, 2001).

4.3 Οι Μέθοδοι Promethee

Οι μέθοδοι Promethee, αποτελούν μία από τις βασικές οικογένειες μεθόδων που εντάσσονται στο χώρο της θεωρίας των σχέσεων υπεροχής (Brans and Vincke, 1985). Οι μέθοδοι της οικογένειας Promethee αναπτύχθηκαν στα μέσα της δεκαετίας του 1980 με τις μεθόδους Promethee I και II, οι οποίες παραμένουν ακόμα και σήμερα δημοφιλείς στο χώρο της πολυκριτήριας ανάλυσης αποφάσεων. Οι δύο αυτές μέθοδοι, βασίζονται στην ίδια ακριβώς μεθοδολογία για την ανάπτυξη της σχέσης υπεροχής και διαφοροποιούνται μόνο στη φάση της εκμετάλλευσης της σχέσης που αναπτύσσεται (Μ. Δούμπος, 2004).

Η φάση της ανάπτυξης της σχέσης υπεροχής βασίζεται στον προσδιορισμό του δείκτη προτίμησης (preference index) $\pi(x_i, x_j)$, για κάθε ζεύγος εναλλακτικών δραστηριοτήτων x_i και x_j . Ο δείκτης αυτός ορίζεται παρόμοια με το δείκτη συμφωνίας στις μεθόδους ELECTRE :

$$\pi(x_i, x_j) = \sum_{k=1}^n w_k p_k(x_i, x_j)$$

Ο μερικός δείκτης προτίμησης $p_k(x_i, x_j)$ για το κριτήριο x_k ορίζεται συναρτήσει της διαφοράς $x_{ik} - x_{jk}$ μεταξύ των επιδόσεων των δύο εναλλακτικών στο κριτήριο x_k . Ειδικότερα:

$$p_k(x_i, x_j) = \begin{cases} 0, & \text{εάν } x_{ik} < x_{jk} \\ h_k(x_{ik} - x_{jk}), & \text{εάν } x_{ik} > x_{jk} \end{cases}$$

Για τη μορφή της συνάρτησης h_k έχουν προταθεί έξι περιπτώσεις (γενικευμένα

κριτήρια, generalized criteria). Ειδικότερα:

1. Το σύνηθες κριτήριο (usual criterion): Στην περίπτωση αυτή, θεωρείται ότι αδιαφορία μεταξύ δύο εναλλακτικών x_i και x_j στο κριτήριο x_k , συμβαίνει εάν και μόνο εάν $x_{ik} = x_{jk}$. Διαφορετικά, εάν $x_{ik} > x_{jk}$, τότε θεωρείται ότι υπάρχει σαφής προτίμηση της x_i έναντι της x_j . Η συνάρτηση h_k , στην περίπτωση αυτή ορίζεται σύμφωνα με τον τύπο:

$$h_k(x_{ik}-x_{jk}) = \begin{cases} 0, & \text{εάν } x_{ik} = x_{jk} \\ 1, & \text{εάν } x_{ik} > x_{jk} \end{cases}$$

2. Το σχεδόν κριτήριο (quasi criterion): Σύμφωνα με το γενικευμένο αυτό κριτήριο, θεωρείται ότι υπάρχει μεταξύ δύο εναλλακτικών x_i και x_j στο κριτήριο x_k , όταν η διαφορά $x_{ik} - x_{jk}$ δεν υπερβαίνει ένα κατώφλι αδιαφορίας q_k . Αλλιώς, υπάρχει σαφής προτίμηση. Για τη χρήση του γενικευμένου αυτού κριτηρίου, θα πρέπει να καθοριστεί το κατώφλι αδιαφορίας. Η συνάρτηση h_k , στην περίπτωση αυτή ορίζεται σύμφωνα με τον τύπο:

$$h_k(x_{ik}-x_{jk}) = \begin{cases} 0, & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} \leq q_k \\ 1, & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} > q_k \end{cases}$$

3. Το κριτήριο γραμμικής προτίμησης (criterion with linear preference): Στην περίπτωση αυτή θεωρείται ότι εφόσον η διαφορά $x_{ik} - x_{jk}$ δεν υπερβαίνει ένα κατώφλι προτίμησης p_k , τότε ο βαθμός προτίμησης για την εναλλακτική x_i αυξάνει γραμμικά συναρτήσει της διαφοράς $x_{ik} - x_{jk}$. Όταν η διαφορά $x_{ik} - x_{jk}$ υπερβεί το κατώφλι προτίμησης p_k , τότε υπάρχει σαφής προτίμηση. Η συνάρτηση h_k στην περίπτωση αυτή ορίζεται από τον τύπο:

$$h_k(x_{ik}-x_{jk}) = \begin{cases} \frac{x_{ik} - x_{jk}}{p_k}, & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} \leq p_k \\ 1, & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} > p_k \end{cases}$$

4. Το κριτήριο επιπέδου (level criterion): Στο γενικευμένο αυτό κριτήριο χρησιμοποιείται τόσο το κατώφλι αδιαφορίας, όσο και το κατώφλι προτίμησης. Εφόσον η διαφορά $x_{ik} - x_{jk}$ βρίσκεται στο διάστημα $[q_k, p_k]$, τότε υπάρχει ελαφρά προτίμηση στην

εναλλακτική x_i . Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, ισχύουν οι παρατηρήσεις που έγιναν στα προηγούμενα δύο κριτήρια. Δηλαδή, όταν η διαφορά $x_{ik} - x_{jk}$ δεν υπερβαίνει το κατώφλι αδιαφορίας q_k , τότε υπάρχει αδιαφορία μεταξύ των συγκρινόμενων εναλλακτικών, ενώ όταν η διαφορά $x_{ik} - x_{jk}$ είναι μεγαλύτερη από το κατώφλι προτίμησης, τότε υπάρχει σαφής προτίμηση για τη x_i . Η συνάρτηση h_k , στην περίπτωση αυτή ορίζεται ως εξής:

$$h_k(x_{ik}-x_{jk})=\begin{cases} 0, & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} \leq q_k \\ 0.5, & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} \in (q_k, p_k] \\ 1, & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} > p_k \end{cases}$$

5. Το κριτήριο γραμμικής προτίμησης και περιοχής αδιαφορίας (criterion with linear preference and indifference area): Στην περίπτωση αυτή θεωρείται ότι ο βαθμός προτίμησης αυξάνει γραμμικά από το μηδέν στο ένα, όταν η διαφορά $x_{ik} - x_{jk}$ βρίσκεται μεταξύ του ορίου αδιαφορίας και του ορίου προτίμησης. Η συνάρτηση h_k , στην περίπτωση αυτή ορίζεται ως εξής:

$$h_k(x_{ik}-x_{jk})=\begin{cases} 0, & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} \leq q_k \\ \frac{x_{ik} - x_{jk} - q_k}{p_k - q_k}, & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} \in (q_k, p_k] \\ 1, & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} > p_k \end{cases}$$

6. Το κριτήριο Gauss(Gaussian criterion) : Στο τελευταίο αυτό κριτήριο, ο βαθμός προτίμησης περιγράφεται από μια συνεχή συνάρτηση της ακόλουθης μορφής (ως σ συμβολίζεται η παράμετρος που καθορίζει το σημείο αλλαγής στην καμπή της συνάρτησης):

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = 1 - \exp\left[-\frac{(x_{ik} - x_{jk})^2}{2\sigma^2}\right]$$

Με τον καθορισμό της συνάρτησης h_k βάσει των παραπάνω επιλογών, είναι δυνατός ο υπολογισμός του δείκτη προτίμησης $\pi(x_i, x_j)$ για κάθε ζεύγος εναλλακτικών δραστηριοτήτων. Ο δείκτης προτίμησης παίρνει τιμές από το διάστημα $[0,1]$, έτσι ώστε:

$\pi(x_i, x_j) \approx 0 \Rightarrow$ «οριακή» υπεροχή της x_i έναντι της x_j

$\pi(x_i, x_j) \approx 1 \Rightarrow$ «ισχυρή» υπεροχή της x_i έναντι της x_j

Για την εκμετάλλευση της σχέσης υπεροχής που αναπτύσσεται υπολογίζονται τα παρακάτω μεγέθη για κάθε εναλλακτική x_i :

Ροή εισόδου (entering flow): $\varphi^-(x_i) = \sum_{\forall x_j \in A} \pi(x_i, x_j)$

Ροή εξόδου (leaving flow): $\varphi^+(x_i) = \sum_{\forall x_j \in A} \pi(x_i, x_j)$

Καθαρή ροή (net flow): $\varphi(x_i) = \varphi^+(x_i) - \varphi^-(x_i)$

Η ροή εξόδου $\varphi^+(x_i)$ δείχνει την υπεροχή της εναλλακτικής x_i έναντι των υπολοίπων εναλλακτικών, ενώ η ροή εισόδου $\varphi^-(x_i)$ αναπαριστά την υπεροχή όλων των υπολοίπων εναλλακτικών έναντι της x_i . Η καθαρή ροή αποτελεί ένα συνολικό μέγεθος αξιολόγησης της εναλλακτικής x_i έναντι όλων των υπολοίπων εξεταζόμενων εναλλακτικών.

Βάσει των παραπάνω ροών, στη μέθοδο PROMETHEE I αναπτύσσονται δύο κατατάξεις:

Η πρώτη κατάταξη Z_1 αναπτύσσεται με βάση τις ροές εισόδου, έτσι ώστε:

$$x_i P_1 x_j \Leftrightarrow \varphi^-(x_i) < \varphi^-(x_j)$$

$$x_i I_1 x_j \Leftrightarrow \varphi^-(x_i) = \varphi^-(x_j)$$

Η δεύτερη κατάταξη Z_2 αναπτύσσεται με βάση τις ροές εξόδου έτσι ώστε:

$$x_i P_1 x_j \Leftrightarrow \varphi^+(x_i) > \varphi^+(x_j)$$

$$x_i I_1 x_j \Leftrightarrow \varphi^+(x_i) = \varphi^+(x_j)$$

Η τελική κατάταξη Z προκύπτει ως η τομή των δύο κατατάξεων ως εξής:

$$x_i P x_j \Leftrightarrow \begin{cases} (x_i P_1 x_j) \wedge (x_i P_2 x_j) \\ (x_i P_1 x_j) \wedge (x_i I_2 x_j) \\ (x_i I_1 x_j) \wedge (x_i P_2 x_j) \end{cases}$$

$$x_i I x_j \Leftrightarrow (x_i I_1 x_j) \wedge (x_i I_2 x_j)$$

$$x_i R x_j \Leftrightarrow \text{διαφορετικά}$$

Αντίθετα με την Promethee I, στην Promethee II, υπάρχει μια κατάταξη των εναλλακτικών με βάση τις συνολικές τους ροές. Η κατάταξη αυτή είναι πλήρης (δε λαμβάνεται υπόψη η σχέση ασυγκριτικότητας) και προσδιορίζεται απλά ως εξής:

$$x_i P_1 x_j \Leftrightarrow \varphi(x_i) > \varphi(x_j)$$

$$x_i I_1 x_j \Leftrightarrow \varphi(x_i) = \varphi(x_j) \text{ (Δούμπος Μ., Ζοπουνίδης Κ., 2001).}$$

Κεφάλαιο 5

Εφαρμογή – Αποτελέσματα της Πολυκριτήριας Ανάλυσης Promethee II

5.1 Γενικά

Σε αυτό το κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της πολυκριτήριας μεθοδολογίας Promethee II, τα οποία βασίστηκαν στους χρηματοοικονομικούς δείκτες που αναφέρθηκαν στον Πίνακα 3.3. (Κεφάλαιο 3). Τα αποτελέσματα αυτά, θα δώσουν την τελική κατάταξη των μεγάλων και μικρών τραπεζών του δείγματος βάσει των χρηματοοικονομικών επιδόσεων τους την τριετία 2003-2005. Η κατάταξη με τη μέθοδο Promethee II, η οποία παρουσιάστηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, γίνεται με βάση τις ταμειακές ροές κάθε τραπεζικού ιδρύματος. Όσο μεγαλύτερη είναι η βαθμολογία μίας τράπεζας με βάση το υπόδειγμα της πολυκριτήριας μεθόδου, τόσο υψηλότερα τοποθετείται και στην κλίμακα κατάταξης η συγκεκριμένη τράπεζα.

5.2. Αποτελέσματα – Κατάταξη

Στους Πίνακες που ακολουθούν (Πίνακας 5.2.1 έως 5.2.6), παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της μεθόδου Promethee II για τη χρονική περίοδο 2003-2005, όπως αυτά προέκυψαν για τις μεγάλες και μικρές τράπεζες του δείγματος. Η τελευταία στήλη κάθε Πίνακα δείχνει τον βαθμό κατάταξης κάθε τραπεζικού ιδρύματος.

Παρατηρώντας λοιπόν, τον πρώτο Πίνακα (5.2.1), η καλύτερη τράπεζα σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Promethee II, για το 2003, είναι η Eurobank. Πράγματι, η τράπεζα αυτή παρουσιάζει σε όλους τους δείκτες κερδοφορίας - αποδοτικότητας που υπολογίστηκαν, τη μεγαλύτερη τιμή σε σχέση με τις άλλες μεγάλες τράπεζες. Μάλιστα,

σε έξι χρηματοοικονομικούς δείκτες, οι επιδόσεις της Eurobank, ήταν πολύ καλύτερες σε σύγκριση με τους αντίστοιχους Μέσους Όρους των δεικτών των μεγάλων τραπεζών, γεγονός που σύμφωνα με την εκτιμώμενη βαθμολογία της αιτιολογεί και τη μεγάλη διαφορά της από τις άλλες τράπεζες. Συγκεκριμένα οι δείκτες αυτοί είναι: Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Ίδια Κεφάλαια, Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Σύνολο Ενεργητικού, Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Απαιτήσεις + Χρεόγραφα, Καθαρά Έσοδα από Τόκους / Κυκλοφορούν Ενεργητικό, Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού και Προβλέψεις / Σύνολο Ενεργητικού.

Στη δεύτερη θέση της κατάταξης των μεγάλων τραπεζών για το 2003, παρουσιάζεται η Τράπεζα Πειραιώς. Η τράπεζα αυτή, σημείωσε την υψηλότερη τιμή στον δείκτη που αναφέρεται στην κεφαλαιακή επάρκεια (Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού), μια τιμή που ήταν αρκετά μεγαλύτερη σε σχέση με τις αντίστοιχες τιμές των άλλων τραπεζών, και βέβαια μεγαλύτερη από εκείνη του Μέσου Όρου. Εκτός, από τον δείκτη αυτό, οι επιδόσεις της στους δείκτες Χορηγήσεις / Καταθέσεις και Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού, ήταν επίσης μεγαλύτερες από τον αντίστοιχο Μέσο Όρο τους.

Ακολουθεί η Alpha Bank στην τρίτη θέση της κατάταξης, ενώ στις δύο τελευταίες θέσεις βρίσκονται η Εθνική (4^η) και η Εμπορική Τράπεζα (5^η). Η τελευταία θέση της Εμπορικής μπορεί να αιτιολογηθεί από το γεγονός ότι στους τρεις από τους τέσσερις χρηματοοικονομικούς δείκτες κερδοφορίας, κατείχε την τελευταία θέση με τιμή αρκετά μικρότερη από τον αντίστοιχο Μέσο Όρο αυτών.

Πίνακας 5.2.1. Αποτελέσματα μεθόδου Promethee II για τις μεγάλες τράπεζες, για το έτος 2003

	ΕΤΟΣ: 2003	
ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΚΤΙΜΟΥΜΕΝΟ ΣΚΟΡ	ΕΚΤΙΜΟΥΜΕΝΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
EUROBANK	0,903554908	1^η
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	-0,057634962	2^η
ALPHA BANK	-0,202092036	3^η
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	-0,295279049	4^η
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	-0,348548862	5^η

Το έτος 2004, δεν σημειώνεται κάποια διαφοροποίηση, καθώς η Eurobank εξακολουθεί να καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην κατάταξη των μεγάλων τραπεζών και μάλιστα με υψηλότερη εκτιμώμενη βαθμολογία από το 2003 (Πίνακας 5.2.2). Τη χρονιά αυτή, σημειώνει τη μεγαλύτερη τιμή σε πέντε χρηματοοικονομικούς δείκτες, από τους οποίους οι τέσσερις είναι ξανά οι δείκτες κερδοφορίας – αποδοτικότητας και ο πέμπτος είναι ο δείκτης του Κερδοφόρου Ενεργητικού προς το Σύνολο Ενεργητικού. Σημειώνεται επίσης, ότι στο σύνολο των πέντε αυτών δεικτών η Eurobank, επιτυγχάνει μεγαλύτερες τιμές από αυτές του Μέσου Όρου τους. Τέλος, σημειώνει αύξηση σε επτά χρηματοοικονομικούς δείκτες, σε σχέση με το 2003, γεγονός που επιβεβαιώνεται βάσει της χρηματοοικονομικής ανάλυσης που πραγματοποιήθηκε στο Κεφάλαιο 3.

Όσον αφορά την κατάταξη των άλλων μεγάλων τραπεζών, ισχύουν ακριβώς τα ίδια με το 2003. Έτσι, δεύτερη κατατάσσεται η Τράπεζα Πειραιώς, τρίτη η Alpha Bank τέταρτη η Εθνική και πέμπτη η Εμπορική. Αυτό σημαίνει, ότι οι τράπεζες δεν κατόρθωσαν να αλλάξουν το σκηνικό του προηγούμενου έτους και ιδιαίτερα η Εμπορική, η οποία κατέλαβε ξανά την πέμπτη θέση. Άλλωστε, όπως έχει ήδη αναφερθεί στη διαχρονική εξέλιξη των χρηματοοικονομικών δεικτών (παράγραφος 3.4.2), η Εμπορική σημείωσε το 2004, αρκετές μειώσεις στους περισσότερους

χρηματοοικονομικούς δείκτες, σε σύγκριση με το 2003. Τέλος, αυτό που μπορεί να παρατηρηθεί για την κατάταξη σε σχέση με το 2003, είναι ότι όλες οι τράπεζες, εκτός της Εμπορικής, κατάφεραν να αυξήσουν τις εκτιμώμενες βαθμολογίες τους, δηλαδή σημείωσαν αυξήσεις (η Εμπορική, μόνο, σημείωσε μειώσεις) σε κάποιους χρηματοοικονομικούς δείκτες, όπως περιγράφεται αναλυτικά στο Κεφάλαιο 3 (§3.4.2).

Πίνακας 5.2.2. Αποτελέσματα μεθόδου Promethee II για τις μεγάλες τράπεζες, για το έτος 2004

	ΕΤΟΣ: 2004	
ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΚΤΙΜΟΥΜΕΝΟ ΣΚΟΡ	ΕΚΤΙΜΟΥΜΕΝΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
EUROBANK	1,099601723	1^η
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,07022177	2^η
ALPHA BANK	-0,15609885	3^η
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	-0,24707166	4^η
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	-0,766652983	5^η

Όσον αφορά το 2005, η κατάταξη έγινε βάσει επτά κριτηρίων αξιολόγησης. Συγκεκριμένα δεν λήφθηκε υπόψη ο δείκτης της ποιότητας ενεργητικού (Προβλέψεις / Σύνολο Ενεργητικού), λόγω μη διαθεσιμότητας των δεδομένων.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 5.2.3, παρατηρείται ότι το έτος 2005, η κατάταξη διαφοροποιείται σε σχέση με το 2004, μόνο ως προς την τρίτη και τέταρτη θέση της. Έτσι, πρώτη είναι και πάλι η Eurobank, δεύτερη η Τράπεζα Πειραιώς, ενώ τρίτη είναι τώρα η Εθνική, τέταρτη η Alpha Bank και πέμπτη ξανά η Εμπορική.

Πιο αναλυτικά, η Eurobank τη χρονιά αυτή, σημειώνει την υψηλότερη τιμή σε δύο χρηματοοικονομικούς δείκτες: Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Σύνολο Ενεργητικού και Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού ενώ οι επιδόσεις της στους δείκτες αυτούς καθώς και στους: Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Απαιτήσεις + Χρεόγραφα, και

Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού, ξεπερνούν τις αντίστοιχες επιδόσεις του Μέσου Όρου αυτών. Παρατηρείται ότι αν και διατηρεί για τρίτη χρονιά την πρώτη θέση στην κατάταξη, η εκτιμώμενη βαθμολογία της ελαττώνεται, γεγονός που οδηγεί στην επικράτηση της μικρότερης διαφοράς της από τις άλλες τράπεζες στην κατάταξη. Αυτό αιτιολογείται από το ότι το 2005, σημείωσε μείωση σε τρεις χρηματοοικονομικούς δείκτες σε σχέση με το 2004 (§3.4.2), καθώς επίσης και ότι τη χρονιά αυτή δεν επικράτησε σε τόσους δείκτες όσο στο προηγούμενο έτος.

Στη δεύτερη θέση της κατάταξης, εμφανίζεται για τρίτη συνεχόμενη χρονιά η Τράπεζα Πειραιώς, η οποία μάλιστα κατόρθωσε να σημειώσει μεγαλύτερη βαθμολογία σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη. Αυτό επιβεβαιώνεται από τις αυξήσεις που σημείωσε σε πέντε χρηματοοικονομικούς δείκτες το έτος αυτό, σε σχέση με το 2004, από τις οποίες οι σημαντικότερες έχουν ήδη αναφερθεί (§3.4.2).

Τη μεγαλύτερη διαφοροποίηση στην κατάταξη, προκαλεί η απόδοση της Εθνικής το 2005, η οποία από τέταρτη που ήταν τα δύο προηγούμενα έτη, τώρα ανέρχεται στην τρίτη θέση της κατάταξης, με αρκετά μεγαλύτερη βαθμολογία και με μικρή διαφορά από τη δεύτερη τράπεζα (Τράπεζα Πειραιώς). Η άνοδος της Εθνικής τη χρονιά αυτή, επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι σημείωσε αύξηση σε έξι από τους επτά εξεταζόμενους χρηματοοικονομικούς δείκτες, όπως έχει ήδη διαπιστωθεί στη χρηματοοικονομική ανάλυση για το 2005.

Την τέταρτη θέση της κατάταξης για το 2005 κατέχει η Alpha Bank, η οποία δεν κατάφερε να διατηρήσει την τρίτη θέση των δύο προηγούμενων ετών, αφού σημείωσε μείωση σε πέντε χρηματοοικονομικούς δείκτες, σε σχέση με το 2004. Την 5^η και τελευταία θέση της κατάταξης, για τρίτη συνεχόμενη χρονιά κατέχει η Εμπορική, η οποία παρόλο που σημείωσε αυξήσεις σε έξι από τους επτά χρηματοοικονομικούς δείκτες, δεν κατάφερε να φτάσει ή να ξεπεράσει τις άλλες μεγάλες τράπεζες.

Πίνακας 5.2.3. Αποτελέσματα μεθόδου Promethee II για τις μεγάλες τράπεζες, για το έτος 2005

	ΕΤΟΣ: 2005	
ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΚΤΙΜΟΥΜΕΝΟ ΣΚΟΡ	ΕΚΤΙΜΟΥΜΕΝΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
EUROBANK	0,88400627	1^η
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,22229197	2^η
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,217115506	3^η
ALPHA BANK	-0,435922009	4^η
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	-0,887491737	5^η

Στη συνέχεια ακολουθεί η κατάταξη των μικρών τραπεζών βάσει των χρηματοοικονομικών επιδόσεων τους και των αποτελεσμάτων της Promethee II για τη χρονική περίοδο 2003-2005.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 5.2.4, η καλύτερη τράπεζα βάσει των αποτελεσμάτων της Promethee II, για το 2003, είναι η Τράπεζα Αττικής, η οποία σημείωσε το μεγαλύτερο εκτιμώμενο σκορ το έτος αυτό, σε σύγκριση με τις άλλες επτά μικρές τράπεζες. Πράγματι, το 2003, η Τράπεζα Αττικής σημειώνει τη μεγαλύτερη τιμή σε πέντε χρηματοοικονομικούς δείκτες και συγκεκριμένα στους: Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Ίδια Κεφάλαια, Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Σύνολο Ενεργητικού, Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Απαιτήσεις+ Χρεόγραφα (δείκτες κερδοφορίας - αποδοτικότητας), Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού, και Προβλέψεις / Σύνολο Ενεργητικού (δείκτης ποιότητας ενεργητικού). Στο σύνολο των χρηματοοικονομικών δεικτών οι επιδόσεις της Τράπεζας Αττικής είναι αρκετά μεγαλύτερες σε σχέση με τους αντίστοιχους Μέσους Όρους των μικρών τραπεζών.

Δεύτερη στην κατάταξη των μικρών τραπεζών, σύμφωνα με την εκτιμώμενη βαθμολογία της, εμφανίζεται η Εγνατία Τράπεζα, η οποία σε πέντε χρηματοοικονομικούς δείκτες κατέχει τη δεύτερη μεγαλύτερη θέση, ενώ ταυτόχρονα οι επιδόσεις της σε επτά από τους οκτώ δείκτες είναι καλύτερες από τις αντίστοιχες του Μέσου Όρου των μικρών

τραπεζών. Ακολουθούν οι τράπεζες FBB, Aspīs, Γενική και Λαϊκή, καταλαμβάνοντας την τρίτη έως έκτη θέση, αντίστοιχα, ενώ τις δύο τελευταίες θέσεις της κατάταξης καταλαμβάνουν οι Omega Bank (7^η) και η Probank (8^η). Οι δύο τελευταίες, σημειώνουν τις μικρότερες τιμές στους περισσότερους χρηματοοικονομικούς δείκτες, τιμές που πολλές φορές είναι αρκετά μικρότερες από τον Μέσο Όρο κάθε χρηματοοικονομικού δείκτη.

Πίνακας 5.2.4. Αποτελέσματα μεθόδου Promethee II για τις μικρές τράπεζες, για το έτος 2003

	ΕΤΟΣ: 2003	
ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΚΤΙΜΟΥΜΕΝΟ ΣΚΟΡ	ΕΚΤΙΜΟΥΜΕΝΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	1,96760612	1 ^η
ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	1,42970894	2 ^η
FBB	0,36727837	3 ^η
ASPIS BANK	-0,425854829	4 ^η
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	-0,430681059	5 ^η
ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	-0,636750009	6 ^η
OMEGA BANK	-0,690743953	7 ^η
PROBANK	-1,58056358	8 ^η

Το 2004, παρατηρείται σημαντική διαφοροποίηση στην κατάταξη, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, σύμφωνα με τον Πίνακα 5.2.5. Το έτος αυτό, σύμφωνα με την εκτιμώμενη βαθμολογία, καλύτερη τράπεζα θεωρείται η Γενική, και μάλιστα με μεγάλη διαφορά από τις άλλες μικρές τράπεζες του δείγματος. Η Γενική Τράπεζα παρουσιάζει τη μεγαλύτερη τιμή σε σχέση με τις άλλες, σε τρεις χρηματοοικονομικούς δείκτες αποδοτικότητας- κερδοφορίας: Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Ίδια Κεφάλαια, Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Σύνολο Ενεργητικού και Καθαρά Έσοδα από Τόκους / Κυκλοφορούν Ενεργητικό. Επίσης, οι επιδόσεις της σε έξι από τους οκτώ χρηματοοικονομικούς δείκτες, ξεπερνούν τους αντίστοιχους Μέσους Όρους αυτών.

Στην ίδια θέση της κατάταξης σε σχέση με το 2003, είναι η Εγνατία Τράπεζα η οποία καταλαμβάνει ξανά τη δεύτερη θέση με μικρότερη όμως βαθμολογία, λόγω των

μικρών μειώσεων που σημείωσε σε έξι χρηματοοικονομικούς δείκτες .

Την τρίτη θέση καταλαμβάνει η Τράπεζα Αττικής, η οποία το προηγούμενο έτος, κατείχε την πρώτη θέση, λόγω των μειώσεων που σημείωσε σε επτά χρηματοοικονομικούς δείκτες, σε σχέση με το 2003, εκ των οποίων οι σημαντικότερες ήταν οι μειώσεις και στους τέσσερις δείκτες κερδοφορίας - αποδοτικότητας.

Ακολουθούν οι τράπεζες: Λαϊκή (4^η), Aspis (5^η), και Probank (6^η), οι οποίες το 2003 βρίσκονταν στην έκτη, τέταρτη, και όγδοη θέση αντίστοιχα. Αυτό σημαίνει ότι οι επιδόσεις της Λαϊκής Τράπεζας και ιδιαίτερα της Probank βελτιώθηκαν το 2004. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Λαϊκή σημείωσε μικρή αύξηση σε πέντε χρηματοοικονομικούς δείκτες, ενώ η Probank σημείωσε αυξήσεις σε επτά δείκτες σε σύγκριση με το 2003, εκ των οποίων οι σημαντικότερες ήταν στους δείκτες κερδοφορίας – αποδοτικότητας (βλ. §3.4.2).

Στην ίδια θέση με το 2003, βρίσκεται η Omega Bank (7^η), ενώ τελευταία για το 2004 κατατάσσεται η τράπεζα FBB, η οποία το προηγούμενο έτος ήταν τρίτη. Η τελευταία της θέση, αιτιολογείται από το γεγονός ότι το δεδομένο έτος, η τράπεζα FBB, σημείωσε μείωση σε σχέση με το 2003 σε πέντε χρηματοοικονομικούς δείκτες, εκ των οποίων οι σημαντικότερες εκδηλώθηκαν στους τέσσερις δείκτες κερδοφορίας - αποδοτικότητας.

Πίνακας 5.2.5. Αποτελέσματα μεθόδου Promethee II για τις μικρές τράπεζες, για το έτος 2004

	ΕΤΟΣ: 2004	
ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΚΤΙΜΟΥΜΕΝΟ ΣΚΟΡ	ΕΚΤΙΜΟΥΜΕΝΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	2,013263348	1 ^η
ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,529216539	2 ^η
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	-0,097893312	3 ^η
ΛΑΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	-0,25511561	4 ^η
ASPIS BANK	-0,26935281	5 ^η
PROBANK	-0,492360816	6 ^η
OMEGA BANK	-0,703154063	7 ^η
FBB	-0,724603276	8 ^η

Το 2005, το σκηνικό αλλάζει ξανά, με την τράπεζα FBB να κάνει τη διαφορά, αφού από τελευταία που ήταν το 2004, τώρα κατατάσσεται πρώτη, με βάση την εκτιμώμενη βαθμολογία της (Πίνακας 5.2.6). Αυτό αιτιολογείται από το γεγονός ότι το 2005, η τράπεζα αυτή, σημείωσε πολύ μεγάλες αυξήσεις στους περισσότερους δείκτες, ενώ ταυτόχρονα είχε καλύτερες επιδόσεις σε πέντε δείκτες, σε σύγκριση με τις αντίστοιχες του Μέσου Όρου. Οι σημαντικότερες αυξήσεις της σε δείκτες, σε σχέση με το 2003, σημειώθηκαν σε δύο δείκτες κερδοφορίας - αποδοτικότητας (Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Ίδια Κεφάλαια και Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Σύνολο Ενεργητικού).

Δεύτερη για το 2005, κατατάσσεται η Aspis Bank, η οποία σημείωσε ανοδική πορεία σε σύγκριση με το 2004 σε έξι χρηματοοικονομικούς δείκτες, με τη σημαντικότερη άνοδο να σημειώνεται στους δείκτες Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Ίδια Κεφάλαια και Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / Σύνολο Ενεργητικού.

Τις επόμενες τρεις θέσεις της κατάταξης καταλαμβάνουν η Εγνατία (3^η), η Γενική (4^η) και η Probank (5^η), οι οποίες το προηγούμενο έτος βρίσκονταν στη δεύτερη, πρώτη και έκτη θέση αντίστοιχα. Αυτό σημαίνει, ότι από τις τράπεζες αυτές, μόνο η Probank κατάφερε να ανέβει μια θέση, λόγω των μεγαλύτερων αυξήσεων που σημείωσε στους περισσότερους χρηματοοικονομικούς δείκτες σε σχέση με το 2004, ενώ οι άλλες δύο και ιδιαίτερα η Γενική, σημείωσαν μειώσεις σε περισσότερους χρηματοοικονομικούς

δείκτες, από ότι στο προηγούμενο έτος.

Τις τρεις τελευταίες θέσεις της κατάταξης των μικρών τραπεζών για το 2005, κατέχουν οι: Λαϊκή Τράπεζα (6^η), Τράπεζα Αττικής (7^η) και Omega Bank (8^η) από την τέταρτη, τρίτη και έβδομη θέση που κατείχαν αντίστοιχα το 2004. Αυτό δηλώνει το γεγονός ότι, το 2005, και οι τρεις αυτές τράπεζες σημείωσαν μεγαλύτερες μειώσεις σε περισσότερους χρηματοοικονομικούς δείκτες σε σύγκριση με το 2004. Αξιοσημείωτη είναι η χαμηλή απόδοση της Omega Bank, αφού η δεδομένη τράπεζα σημείωσε σημαντικές ζημίες το 2005, γεγονός που από την αρχή προεξοφλούσε και την τελευταία θέση της στην κατάταξη, όπως και τελικά προέκυψε από τη μέθοδο Promethee II.

Πίνακας 5.2.6. Αποτελέσματα μεθόδου Promethee II για τις μικρές τράπεζες, για το έτος 2005

	ΕΤΟΣ: 2005	
ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΚΤΙΜΟΥΜΕΝΟ ΣΚΟΡ	ΕΚΤΙΜΟΥΜΕΝΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
FBB	0,621214112	1 ^η
ASPIS BANK	0,401952841	2 ^η
ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,312840615	3 ^η
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,304245479	4 ^η
PROBANK	0,303281985	5 ^η
ΛΑΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,051798946	6 ^η
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	-0,006085524	7 ^η
OMEGA BANK	-1,989248453	8 ^η

Κεφάλαιο 6

Συμπεράσματα και Μελλοντικές Κατευθύνσεις Εφαρμογή

Οι τράπεζες αποτελούν τον πυρήνα του χρηματοοικονομικού συστήματος μιας χώρας, και το μέσο εφαρμογής της νομισματικής πολιτικής. Τα τραπεζικά ιδρύματα, δέχονται τις καταθέσεις διάφορων μονάδων, ενώ ταυτόχρονα διαθέτουν κεφάλαια μέσω του δανεισμού και των επενδυτικών δραστηριοτήτων στους ιδιώτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις. Έτσι, το τραπεζικό σύστημα αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη της οικονομίας μιας χώρας.

Τα τελευταία χρόνια, έχουν συμβεί σημαντικές εξελίξεις στο διεθνές και ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα, οι οποίες φυσικά είχαν αντίκτυπο και στο τραπεζικό σύστημα. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, η απελευθέρωση των αγορών, η ένταξη της Ελλάδος στην Οικονομική Νομισματική Ένωση, η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, ο έντονος ανταγωνισμός στον τραπεζικό κλάδο, καθώς και οι εξαγορές και συγχωνεύσεις, αποτελούν τους βασικούς παράγοντες που οδήγησαν στον μετασχηματισμό του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και την οδήγηση αυτού στη σημερινή του μορφή.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία, έγινε μια προσπάθεια αξιολόγησης των ελληνικών τραπεζών για τη χρονική περίοδο 2003-2005, μέσα από την εξέταση των οικονομικών επιδόσεων ενός δείγματος 13 ελληνικών εμπορικών τραπεζών. Προκειμένου να επιτευχθεί μια συγκριτική εκτίμηση των επιδόσεων των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων, έγινε ομαδοποίηση των τραπεζών σε δύο κατηγορίες, σε μεγάλες και μικρές, ανάλογα με το μέγεθος και τα κέρδη προ φόρων που παρουσίασαν την εξεταζόμενη χρονική περίοδο.

Για τον σκοπό αυτό υπολογίστηκαν από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των τραπεζών (ισολογισμός, αποτελέσματα χρήσης), οκτώ χρηματοοικονομικοί δείκτες,

μέσω των οποίων πραγματοποιήθηκε το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοοικονομικής ανάλυσης (σε συνδυασμό με την παρουσίαση βασικών οικονομικών μεγεθών των τραπεζών), καθώς και η εφαρμογή της πολυκριτήριας μεθοδολογίας Promethee II, για την ταξινόμηση των τραπεζών βάσει των χρηματοοικονομικών επιδόσεων τους, για την τριετία 2003-2005.

Τα κυριότερα συμπεράσματα που προέκυψαν για τις ελληνικές εμπορικές τράπεζες, βάσει της πολυκριτήριας μεθόδου Promethee II και επιβεβαιώνονται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις κάθε τράπεζας καθώς και από τη χρηματοοικονομική τους ανάλυση για τη χρονική περίοδο 2003-2005, είναι τα ακόλουθα:

- Η κατάταξη των πέντε μεγάλων ελληνικών εμπορικών τραπεζών, δε σημείωσε αξιόλογη μεταβολή μέσα στην εξεταζόμενη τριετία 2003-2005. Αντίθετα, στην κατάταξη των μικρών τραπεζών επικράτησε μεγάλη διαφοροποίηση ανά έτος, γεγονός που μπορεί να αιτιολογηθεί από το ότι σε αυτή την περίπτωση έχουμε να κάνουμε με μικρότερα μεγέθη σε σχέση με αυτά των μεγάλων τραπεζών, και έτσι είναι δυνατό να μεταβάλλονται ευκολότερα ανά έτος.
- Αναλυτικότερα, όσον αφορά τις μεγάλες τράπεζες, και τα τρία χρόνια εμφανίζεται η Eurobank στην πρώτη θέση της κατάταξης των μεγάλων τραπεζών, ως η πιο αποδοτική και κερδοφόρα τράπεζα της τριετίας. Πράγματι, η τράπεζα αυτή σημείωσε τις υψηλότερες τιμές στους χρηματοοικονομικούς δείκτες που υπολογίστηκαν, και ιδιαίτερα στους δείκτες της κερδοφορίας – αποδοτικότητας, στους περισσότερους από τους οποίους παρουσίασε τη μεγαλύτερη τιμή, η οποία μάλιστα ξεπέρασε την αντίστοιχη τιμή του Μέσου Όρου του κλάδου των μεγάλων τραπεζών. Η δυναμική της παρουσία στον τραπεζικό κλάδο, συνεχίζεται και σήμερα (2006), αφού έχει καταφέρει να κατακτήσει την πρώτη θέση στην καταναλωτική πίστη, τα αμοιβαία κεφάλαια, την επενδυτική τραπεζική, τις χρηματιστηριακές εργασίες και τις ασφάλειες ζωής. Επιπλέον, αποτελεί τον μεγαλύτερο χρηματοδότη των μικρών ελληνικών επιχειρήσεων, ενώ ταυτόχρονα συγκαταλέγεται σε έναν από τους πρωταγωνιστές των διεθνών τραπεζικών εξελίξεων στις χώρες στις οποίες έχει παρουσία.
- Επίσης, σημαντική είναι η πορεία της Τράπεζας Πειραιώς, η οποία σε όλο το εξεταζόμενο χρονικό διάστημα, εμφάνισε τη δεύτερη καλύτερη οικονομική επίδοση,

βάσει της βαθμολογίας που σημείωσε στην πολυκριτήρια μεθοδολογία, και των υψηλών τιμών της σε κάποιους χρηματοοικονομικούς δείκτες και ιδιαίτερα στους δείκτες ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας.

- Την τρίτη σημαντικότερη επίδοση σημείωσε η Alpha Bank, για το 2003 και 2004 και την τέταρτη για το 2005, ενώ η Εθνική Τράπεζα ακολούθησε στην τέταρτη θέση της κατάταξης το 2003 και 2004, αλλά έκανε τη διαφορά το 2005 με την κατάκτηση της τρίτης θέσης.
- Από τις αδύναμες μεγάλες τράπεζες, εμφανίζεται η Εμπορική Τράπεζα, η οποία από το 2003 έως και το 2005, παρέμεινε στην πέμπτη και τελευταία θέση της κατάταξης των μεγάλων τραπεζών. Αξίζει να σημειωθεί ότι και τα τρία χρόνια η τράπεζα αυτή παρουσίαζε τη χαμηλότερη τιμή στους δείκτες κερδοφορίας – αποδοτικότητας. Η φθίνουσα πορεία της Εμπορικής Τράπεζας, αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα για την αποκρατικοποίηση και την αλλαγή ιδιοκτησίας της το έτος 2006, με την ένταξή της στους κόλπους ενός ισχυρού ομίλου με διεθνή παρουσία, της Credit Agricole.
- Όσον αφορά τις μικρές τράπεζες, καλύτερη τράπεζα για το 2003, είναι η Τράπεζα Αττικής, σύμφωνα με τη βαθμολογία που σημείωσε κατά την πολυκριτήρια ανάλυση, ενώ τα επόμενα δύο έτη η απόδοσή της σε σχέση με τις υπόλοιπες μικρές τράπεζες, μειώνεται και κατέρχεται στην τρίτη θέση το 2004 και στην έβδομη το 2005.
- Το 2004, η Γενική Τράπεζα ηγείται στην κατάταξη των μικρών τραπεζών, καταλαμβάνοντας την πρώτη θέση από πέμπτη που βρίσκονταν τον προηγούμενο χρόνο, ενώ το 2005 καταλήγει στην τέταρτη θέση.
- Η Τράπεζα FBB παρουσιάζει σημαντική μεταβολή της οικονομικής πορείας της αφού από τρίτη που ήταν το 2003 και τελευταία το 2004 (8^η), το 2005 ανέρχεται στην πρώτη θέση της κατάταξης.
- Τις χειρότερες επιδόσεις των μικρών τραπεζών παρουσιάζουν οι: Τράπεζα Probank για το 2003, FBB για το 2004 και Omega Bank για το 2005. Από τις τράπεζες αυτές, σημαντικότερη πτωτική πορεία ακολουθεί η Omega Bank, η οποία τα δύο πρώτα έτη βρισκόταν στην προτελευταία θέση της κατάταξης (7^η) και τελικά κατέληξε τελευταία, ενώ οι άλλες δύο κατόρθωσαν να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους.
- Ειδικότερα, η Omega Bank, το 2005 σημείωσε σημαντικές ζημίες και το γεγονός αυτό οδήγησε τους δείκτες κερδοφορίας - αποδοτικότητας της ίδιας, αλλά και όλων

των άλλων μικρών τραπεζών να μειωθούν σημαντικά, σε σύγκριση με τα δύο προηγούμενα έτη. Η συνεχόμενη καθοδική πορεία της Omega Bank, αιτιολογεί το γεγονός ότι το έτος 2006, εγκρίθηκε η συγχώνευση της Omega Bank με την Proton Bank.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η ανάλυση της αποτελεσματικότητας των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων και τελικά η κατάταξη αυτών για τη χρονική περίοδο 2003-2005, στηρίχθηκε σε χρηματοοικονομικούς δείκτες, οι οποίοι αν και μας δίνουν μια καλή εκτίμηση της αποδοτικότητας των τραπεζών, δεν παύει να υπόκεινται σε περιορισμούς.

Προκειμένου, να αποδοθεί μία πληρέστερη εικόνα για τις συνολικές αποδόσεις των τραπεζών, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλοι παράγοντες πέρα των καθαρά χρηματοοικονομικών στοιχείων, όπως το γενικότερο οικονομικό κλίμα, το μερίδιο αγοράς της επιχείρησης, ο ανταγωνισμός στον κλάδο, οι διεθνείς συγκυρίες κ.λ.π. Άλλωστε, η ανάλυση των χρηματοοικονομικών αριθμοδεικτών, δεν αποτελεί αυτοσκοπό αλλά μέσο για την αποσαφήνιση σημαντικών ερωτημάτων.

Βιβλιογραφία

Ι. Ελληνική Βιβλιογραφία

Αλεξάκης Π., Πετράκης Π. Εμπορικές και Αναπτυξιακές Τράπεζες, *Εκδόσεις Παπαζήση*.

Δούμπος Μ., Ζοπουνίδης Κ., 2001. Πολυκριτήριες Τεχνικές Ταξινόμησης, Θεωρία και Εφαρμογές, *Εκδόσεις Κλειδάριθμος*.

Ζοπουνίδης Κ., 2003. Βασικές Αρχές & Σύγχρονα Θέματα του Χρηματοοικονομικού Μάνατζμεντ, *Εκδόσεις Κλειδάριθμος*.

Κοϊνάς Γ., 2005. Πολυκριτήρια Αξιολόγηση Τραπεζικών Υποκαταστημάτων με τη Μέθοδο Promethee II, *Διπλωματική Εργασία, Πολυτεχνείο Κρήτης*.

Κοσμίδου Κ., Ζοπουνίδης Κ., 2003. Συστήματα Διαχείρισης Τραπεζικών Κινδύνων: Η Περίπτωση του Asset Liability Management, *Εκδόσεις Κλειδάριθμος*.

Μαντοπούλου Α., 2004. Εκτίμηση των Επιδόσεων του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος, *Διπλωματική Εργασία, Πολυτεχνείο Κρήτης*.

Προβόπουλος Γ., Καπόπουλος Π., 2001. Η Δυναμική Του Χρηματοοικονομικού Συστήματος, *Εκδόσεις Κριτική*.

Πρωτοπαπαδάκη Ε., 2004. Αποτελεσματικότητα Ελληνικών Τραπεζών, Μια Πολυκριτήρια Ανάλυση, Μεταπτυχιακή Διατριβή, *Πολυτεχνείο Κρήτης*.

Τζιερτζής Κ., 2006. Ανάλυση και Αξιολόγηση των Χρηματοοικονομικών Επιδόσεων των Ελληνικών Συνεταιριστικών Τραπεζών, *Διπλωματική Εργασία, Πολυτεχνείο Κρήτης*.

II. Ξένη Βιβλιογραφία

Alexakis, P., Thomadakis, S., and Xanthakis, M., 1995. "Banks Liberalization and Profitability: Evidence from Greek Commercial Banks". *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 5, 181-192.

Athanassopoulos, A.D., 1997. "Service quality and operating efficiency synergies for management control in the provision of financial services: Evidence from Greek bank branches". *European Journal of Operational Research*, 98, 301-314.

Christopoulos, K.D., Lolos, S.E., and Tsionas, E.G., 2002. "Efficiency of the Greek banking system in the view of the EMU: a heteroscedastic stochastic frontier approach". *Journal of Policy Modeling*, 24, 813-829.

Halkos, E. and Salamouris, D., 2004. "Efficiency measurement of the Greek commercial banks with the use of financial ratios: a data envelopment analysis approach". *Management Accounting Research*, 15, 201-224.

Hardy C. D., and G. T. Simigiannis, 1998. "Competitiveness and Effectiveness of the Greek Banking System, *Economic Review of the Bank of Greece*, 11, 7-30.

Hondroyiannis, G., Liolios, S., and Papapetrou, E., 1999. "Assessing competitive conditions in the Greek banking system. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 9, 4, 377-391.

Kamberoglou, N., Liapis, E., Simigiannis, G., and Tzamourani, P., 2004. "Cost Efficiency in Greek Banking". Working Paper – Bank of Greece, No 9, January.

Karafolas S. and Mantakas G., 2000. "A note on cost structure and economies of scale in Greek banking". *Journal of Banking and Finance*, 20, 377-387.

Kosmidou, K., Pasiouras, F., and Tsaklanganos, A., 2006. "Domestic and Multinational Determinants of Foreign Bank Profits: The Case of Greek Banks Operating Abroad". *Journal of Multinational Financial Management*, (in press).

Noulas, A., 1997. "Productivity growth in the Hellenic banking industry: state versus private banks". *Applied Financial Economics*, 7, 223-228.

Stathas, O., Kosmidou, K., Doumplos, M., and Zopounidis, C., 2002. "A Multicriteria Approach to Assess Banking Performance: The Case of Greece", in C. Zopounidis (eds), *New Trends in Banking Management*, Physica Vergal, 53-68.

Spathis, C., and Kosmidou K., 2000. "Differences of Efficiency and Competitiveness in Small and Large Greek Banks Using Accounting Data". *Working paper*, 23rd Annual Conferace of European Accounting Association, Munich, 29-31 March.

Spathis, C., Kosmidou, K. and Doumplos, M. 2002. "Assessing profitability factors in the Greek banking system: A multicriteria methodology". *International Transactions in Operational Research*.

Staikouras, C., and M. Steliaros, 1999. "Determinants Factors of Profitability of the Greek Banking System". *Journal of the Banking Association of Greece*, 19/20, 61-66.

Vasiliou, D., 1996. "Linking profits to Greek bank production management". *International Journal of Production Economics*, 43, 67-73.

Zopounidis, C., Doumplos, M. and Georgiou, H., 1997. "Application of a Multicreteria Methodology in the Assessment of the Banking Branches Efficiency. *Economic Review of the Commercial Bank of Greece*, 10, 4-9, (in Greek).

III. Πηγές από το Διαδίκτυο

- Ένωση Ελληνικών Τραπεζών. <http://www.hba.gr>
- Εταιρεία Οικονομικών Πληροφοριών, Εκδόσεων και Συμβούλων Επιχειρήσεων στην Ελλάδα ICAP. <http://www.icap.gr>
- Ομοσπονδία Τραπεζοϋπαλληλικών Οργανώσεων Ελλάδος (ΟΤΟΕ). <http://www.otoe.gr>
- Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. <http://www.nbg.gr>
- Εμπορική Τράπεζα Της Ελλάδος. <http://www.combank.gr>

- Alpha Bank. <http://www.alphabank.gr>
- Eurobank Ergasias. <http://www.eurobank.gr>
- Τράπεζα Πειραιώς. <http://www.piraeusbank.gr>
- Aspis Bank. <http://www.aspisbank.gr>
- Τράπεζα Αττικής. <http://www.bankofattica.gr>
- Γενική Τράπεζα της Ελλάδος. <http://www.geniki.gr>
- Εγνατία Τράπεζα. <http://www.egnatiabank.gr>
- Λαϊκή Τράπεζα. <http://www.laiki.gr>
- Τράπεζα Probank. <http://www.probank.gr>
- Τράπεζα First Business Bank: <http://www.fbbank.gr>

Παράρτημα

Καθαρά Κέρδη Προ φόρων / Ίδια Κεφάλαια					
				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
Μεγάλες Τράπεζες	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,160625	0,155053	0,209544	0,175074	15,84%
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,083321	0,032652	0,111048	0,075674	89,64%
ALPHA BANK	0,156717	0,172818	0,239519	0,189685	24,44%
EUROBANK	0,186880	0,218880	0,180039	0,195266	-0,31%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,085750	0,087864	0,182302	0,118639	54,97%
Ετήσιος Μέσος Όρος	0,134659	0,133454	0,184490		

Καθαρά Κέρδη Προ φόρων / Σύνολο Ενεργητικού					
				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
Μεγάλες Τράπεζες	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,008321	0,008514	0,011691	0,009509	19,81%
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,006350	0,002422	0,006043	0,004938	43,82%
ALPHA BANK	0,012044	0,013489	0,011169	0,012234	-2,60%
EUROBANK	0,012598	0,014174	0,013445	0,013406	3,68%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,007988	0,007238	0,012573	0,009267	32,16%
Ετήσιος Μέσος Όρος	0,009461	0,009167	0,010984		

Καθαρά Κέρδη Προ φόρων / Απαιτήσεις + Χρεόγραφα					
				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
Μεγάλες Τράπεζες	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,009221	0,009447	0,018535	0,012401	49,33%
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,006913	0,002598	0,006749	0,005420	48,70%
ALPHA BANK	0,013739	0,015666	0,008619	0,012675	-15,48%
EUROBANK	0,014171	0,015521	0,014524	0,014739	1,55%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,009432	0,008679	0,014662	0,010924	30,48%
Ετήσιος Μέσος Όρος	0,010695	0,010382	0,012618		

Καθαρά Έσοδα από Τόκους / Κυκλοφορούν Ενεργητικό					
				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
Μεγάλες Τράπεζες	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,022326	0,025542	0,025638	0,024502	7,39%
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,028110	0,029789	0,030063	0,029321	3,45%
ALPHA BANK	0,026545	0,028346	0,023789	0,026227	-4,64%
EUROBANK	0,029773	0,030553	0,023184	0,027837	-10,75%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,024722	0,024577	0,022592	0,023963	-4,33%
Ετήσιος Μέσος Όρος	0,026295	0,027761	0,025053		

Χορηγήσεις / Καταθέσεις					
				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
Μεγάλες Τράπεζες	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,616696	0,740319	0,680209	0,679075	5,96%
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,867966	0,953147	1,011763	0,944292	7,98%
ALPHA BANK	1,058344	1,211880	1,070695	1,113640	1,43%
EUROBANK	0,670178	0,759219	0,806623	0,745340	9,76%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,833780	0,917064	1,327863	1,026236	27,39%
Ετήσιος Μέσος Όρος	0,809393	0,916326	0,979430		

Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού					
				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
Μεγάλες Τράπεζες	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,977368	0,977332	0,977916	0,977539	0,0280%
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,988983	0,978923	0,983390	0,983765	-0,2805%
ALPHA BANK	0,976637	0,977957	0,986558	0,980384	0,5073%
EUROBANK	0,987329	0,988278	0,990341	0,988649	0,1524%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,988040	0,987643	0,990400	0,988694	0,1195%
Ετήσιος Μέσος Όρος	0,983672	0,982027	0,985721		

Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού					
				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
Μεγάλες Τράπεζες	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,051806	0,054908	0,055791	0,054168	3,80%
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,076217	0,074177	0,054417	0,068270	-14,66%
ALPHA BANK	0,076854	0,078053	0,046630	0,067179	-19,35%
EUROBANK	0,067415	0,064757	0,074681	0,068951	5,69%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,093159	0,082381	0,068970	0,081503	-13,92%
Ετήσιος Μέσος Όρος	0,073090	0,070855	0,060098		

Προβλέψεις / Σύνολο Ενεργητικού				
			Μέσος Όρος Διετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Διετίας
Μεγάλες Τράπεζες	2003	2004	(2003- 2004)	(2003-2004)
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	0,002596	0,002795	0,002695	7,67%
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,004746	0,008273	0,006510	74,30%
ALPHA BANK	0,006124	0,013136	0,009630	114,50%
EUROBANK	0,005708	0,006885	0,006297	20,63%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,004510	0,005211	0,004860	15,54%
Ετήσιος Μέσος Όρος	0,004737	0,007260		

Καθαρά Κέρδη Προ φόρων / Ίδια Κεφάλαια					
				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
Μικρές Τράπεζες	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ASPIS BANK	0,027539	0,029759	0,102193	0,053164	125,73%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	0,125262	0,068657	0,062384	0,085434	-27,16%
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,036017	0,297210	0,082696	0,138641	326,51%
ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,095295	0,075511	0,088421	0,086409	-1,83%
ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,035542	0,037525	0,032220	0,035096	-4,28%
OMEGA BANK	0,005771	0,057123	-0,478527	-0,138545	-23,97%
PROBANK	0,018704	0,060270	0,086035	0,055003	132,49%
FBB	0,042780	0,005429	0,048691	0,032300	354,81%
Ετήσιος Μέσος Όρος	0,048364	0,078936	0,003014		

Καθαρά Κέρδη Προ φόρων / Σύνολο Ενεργητικού					
				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
Μικρές Τράπεζες	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ASPIS BANK	0,002001	0,002118	0,006738	0,003619	111,97%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	0,012828	0,005316	0,003863	0,007336	-42,94%
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,002274	0,044914	0,004946	0,017378	893,17%
ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,010735	0,008014	0,006722	0,008490	-20,74%
ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,002098	0,002924	0,002059	0,002360	4,89%
OMEGA BANK	0,000602	0,004959	-0,032169	-0,008869	-12,33%
PROBANK	0,001598	0,006799	0,007680	0,005359	169,16%
FBB	0,005699	0,000583	0,003870	0,003384	236,74%
Ετήσιος Μέσος Όρος	0,004729	0,009453	0,000464		

Καθαρά Κέρδη Προ φόρων / Απαιτήσεις + Χρεόγραφα					
				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
Μικρές Τράπεζες	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ASPIS BANK	0,002604	0,002720	0,007406	0,004243	88,37%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	0,014278	0,005795	0,004249	0,008107	-43,04%
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,002574	0,048785	0,005553	0,018971	853,35%
ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,009273	0,212563	0,007250	0,076362	1047,86%
ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,002237	0,003239	0,002196	0,002557	6,29%
OMEGA BANK	0,000710	0,005607	-0,035775	-0,009819	-24,35%
PROBANK	0,001765	0,007403	0,008396	0,005855	166,38%
FBB	0,005902	0,000603	0,002303	0,002936	95,98%
Ετήσιος Μέσος Όρος	0,004918	0,035839	0,000197		

Καθαρά Έσοδα από Τόκους / Κυκλοφορούν Ενεργητικό					
				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
Μικρές Τράπεζες	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ASPIS BANK	0,023067	0,023674	0,023225	0,023322	0,37%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	0,032647	0,029754	0,031085	0,031162	-2,19%
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,035773	0,038773	0,042719	0,039088	9,28%
ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,038749	0,033168	0,027545	0,033154	-15,68%
ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,019898	0,019014	0,019372	0,019428	-1,28%
OMEGA BANK	0,014960	0,019950	0,027467	0,020792	35,52%
PROBANK	0,021210	0,025709	0,026009	0,024309	11,19%
FBB	0,022662	0,021218	0,019042	0,020974	-8,31%
Ετήσιος Μέσος Όρος	0,026121	0,026407	0,027058		

Χορηγήσεις / Καταθέσεις					
				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
Μικρές Τράπεζες	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ASPIS BANK	0,797014	0,878095	0,983404	0,886171	11,08%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	0,947205	0,964062	0,973186	0,961484	1,36%
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,900849	0,742836	0,926159	0,856615	3,57%
ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,945548	1,003864	1,094222	1,014545	7,58%
ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,967850	0,913481	1,011523	0,964284	2,56%
OMEGA BANK	0,759029	0,902288	0,911648	0,857655	9,96%
PROBANK	0,992853	0,995584	1,017251	1,001896	1,23%
FBB	1,043066	1,075820	0,989815	1,036233	-2,43%
Ετήσιος Μέσος Όρος	0,919177	0,934504	0,988401		

Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού					
				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
Μικρές Τράπεζες	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ASPIS BANK	0,963375	0,983304	0,986154	0,977611	1,18%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	0,986004	0,987296	0,984406	0,985902	-0,08%
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,966547	0,968262	0,960876	0,965228	-0,29%
ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,971295	0,972042	0,985240	0,976192	0,72%
ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,990964	0,992815	0,994108	0,992629	0,16%
OMEGA BANK	0,959947	0,968555	0,966055	0,964852	0,32%
PROBANK	0,978108	0,984711	0,987365	0,983395	0,47%
FBB	0,981775	0,986881	0,993651	0,987436	0,60%
Μέσος Όρος	0,974752	0,980483	0,982232		

Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού					
				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
Μικρές Τράπεζες	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ASPIS BANK	0,072669	0,071184	0,065935	0,069929	-4,71%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	0,102407	0,077428	0,061926	0,080587	-22,21%
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,063130	0,151118	0,059813	0,091353	39,48%
ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,112647	0,106136	0,076019	0,098267	-17,08%
ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,059031	0,077913	0,063905	0,066950	7,00%
OMEGA BANK	0,104279	0,086815	0,067224	0,086106	-19,66%
PROBANK	0,085454	0,112804	0,089264	0,095841	5,57%
FBB	0,133216	0,107483	0,079480	0,106726	-22,69%
Μέσος Όρος	0,091604	0,098860	0,070446		

Προβλέψεις / Σύνολο Ενεργητικού					
Μικρές Τράπεζες				Μέσος Όρος Τριετίας	Μέση Ποσοστιαία Μεταβολή Τριετίας
	2003	2004	2005	(2003-2005)	(2003-2005)
ASPIS BANK	0,001339	0,001065	0,001131	0,001178	-7,14%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	0,012617	0,009769	0,017822	0,013403	29,93%
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,007148	0,045885	0,010770	0,021268	232,71%
ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,010615	0,007709	0,004410	0,007578	-35,08%
ΛΑΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	-0,006379	-0,004387	0,000000	-0,003589	-65,62%
OMEGA BANK	0,004690	0,002883	0,008558	0,005377	79,14%
PROBANK	0,033511	0,032255	0,031214	0,032327	-3,49%
FBB	0,003299	0,006683	0,003330	0,004437	26,19%
Ετήσιος Μέσος Όρος	0,008355	0,012733	0,009654		